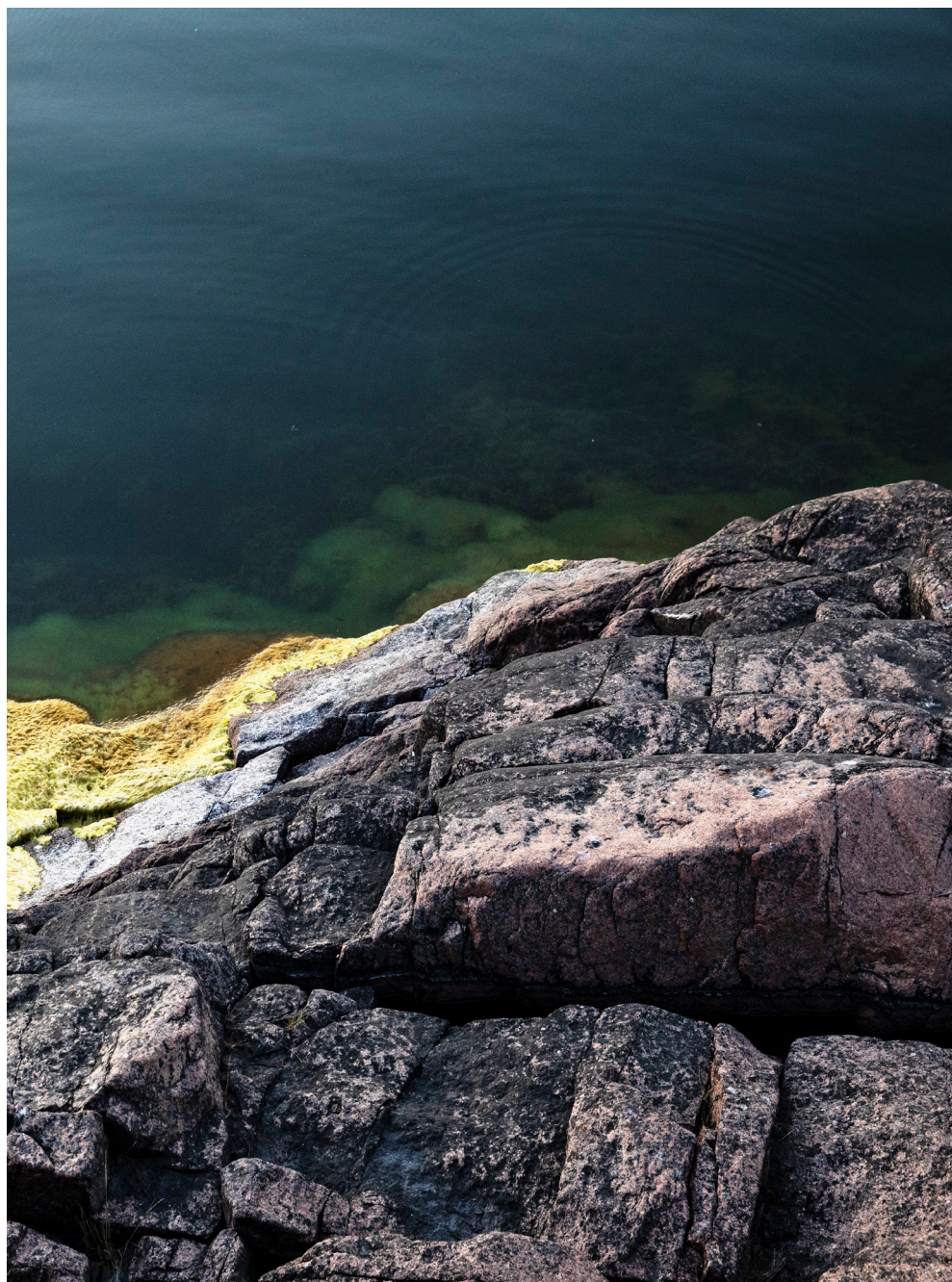

Kapital- och riskhanteringsrapport 2021

Ålandsbanken Abp

ÅLANDSBANKEN

Innehållsförteckning

1.	INTRODUKTION	4	10.	LIKVIDITETSRIK	35
2.	KORTFATTAD RISKFÖRKLARING OCH STYRELSENS YTTRANDE OM RISKHANTERING	4	10.1	Riskhantering	35
3.	RISKER I BANKENS VERKSAMHET	7	10.1.1	Likviditetsreserv	35
3.1	Riskprofil och riskaptit	7	10.1.2	Finansiering	36
3.1.1	Affärsrisk	7	10.2	Riskmätning	37
3.1.2	Kreditrisk	7	10.2.1	Överlevnadshorisont	37
3.1.3	Likviditetsrisk	8	10.2.2	Likviditetstäckningsgrad och stabil nettofinansieringskvot	37
3.1.4	Marknadsrisk	8	10.3	Intecknade tillgångar	38
3.1.5	Operativ risk	8	10.4	Hypoteksbanksverksamheten	38
3.2	Riskorganisation	8	10.5	Rating	40
3.2.1	Styrelsen	8	10.6	Återhämtning och resolutionsplanering	40
3.2.2	Verkställande direktören och ledningsgrupp	8	11.	MARKNADSRIK	41
3.2.3	De tre försvarslinjerna	8	11.1	Riskhantering	41
3.3	Modell för riskhantering	9	11.2	Ränterisk	41
4.	KAPITALHANTERING	9	11.2.1	Räntenettorisk	41
4.1	Den konsoliderade situationen	9	11.2.2	Värdeförändringsrisk	41
4.2	Kapitaltäckning och kapitalbehov	9	11.3	Valutarisk	42
4.3	Kapitalbas	11	11.4	Aktierisk	42
4.4	Kapitalkrav	12	12.	OPERATIV RISK	43
5.	BRUTTOSOLIDITETSGRAD	15	12.1	Riskhantering	43
6.	INTERN KAPITAL- OCH LIKVIDITETSUT- VÄRDERING 2021	16	12.2	Stöd för riskhantering	43
7.	KOMMANDE FÖRÄNDRINGAR I KAPITAL- TÄCKNINGSFÖRESKRIFTERNA	17	12.3	Kartläggning av operativa risker	43
8.	AFFÄRSRIK	17	12.4	Väsentliga operativa risker	43
9.	KREDITRIK	17	12.4.1	Risker kopplade till manuella hantering och otillräckligt systemstöd	44
9.1	Riskhanteringsmål och riskhanteringspolicy	18	12.4.2	Risken för bedrägerier och misstänkta transaktioner	44
9.2	Exponering mot kreditrisk och utspädningsrisk	18	12.4.3	Risker kopplade till leverantörer	44
9.3	Användning av kreditriskreduceringsmetoder	24	12.4.4	Risker kopplade till organisation	44
9.4	Användning av schablonmetoden för kreditrisk	24	12.4.5	Regelefterlevnadsrisker	44
9.5	Användning av internmetoden för kreditrisk	25	12.5	Riskindikatorer	44
9.6	Kreditrisk i Treasury-verksamheten	33	APPENDIX	45	

Tabellförteckning

Tabellnummer	Tabellnamn
Tabell 2.1	EU KM1, Översikt över riskvägda exponeringsbelopp samt centrala nyckeltal
Tabell 3.1.1	Riskprofil per riskkategori
Tabell 4.1.1	EU LI3, Den konsoliderade situationen
Tabell 4.2.1	EU CCyB1, Den geografiska fördelningen av de kreditexponeringar som är relevanta för beräkningen av den kontracykliska kapitalbufferten
Tabell 4.2.2	EU CCyB2, Belopp av institutspecifik kontracyklisk kapitalbuffert
Tabell 4.2.3	Regulatoriska kapitalkrav
Tabell 4.2.4	Långsiktigt mål för avkastning och regulatoriska krav för kapitaltäckning
Tabell 4.4.1	Kapitalkrav för operativa risker
Tabell 4.4.2	EU OV1, Översikt av riskvägda exponeringsbelopp
Tabell 4.4.3	Kapitaltäckningsanalys
Tabell 5.1	Bruttosoliditetsgrad
Tabell 5.2	EU LR3 – LRSpl, Uppdelning av exponeringar i balansräkningen (med undantag för derivat, transaktioner för värdepappersfinansiering och undantagna exponeringar)
Tabell 6.1	Bedömda risker vid intern kapitalutvärdering
Tabell 9.2.1	EU CR1, Presterande och nödlidande exponeringar samt relaterade avsättningar
Tabell 9.2.2	EU CR1-A, Exponeringars löptid
Tabell 9.2.3	EU CR2, Förändringar i stocken av nödlidande lån och förskott
Tabell 9.2.4	EU CQ1, Kreditkvalitet hos exponeringar med anstånd
Tabell 9.2.5	EU CQ3, Kreditkvalitet hos presterande och nödlidande exponeringar per förfallodag
Tabell 9.2.6	EU CQ4, Nödlidande exponeringars kvalitet efter geografi
Tabell 9.2.7	EU CQ5, Kreditkvalitet hos lån och förskott till icke-finansiella företag efter bransch
Tabell 9.3.1	EU CR3, Översikt över tekniker för kreditriskreducering: Offentliggörande av användningen av kreditriskreduceringsmetoder
Tabell 9.4.1	EU CR4, Schablonmetoden – kreditriskexponering och effekter av kreditriskreducering
Tabell 9.4.2	EU CR5, Schablonmetoden riskvikter
Tabell 9.5.1	EU CR6-A, Omfattning av användningen av internmetoden och schablonmetoden
Tabell 9.5.2	EU CR6, Internmetoden – Kreditriskexponeringar per exponeringsklass och PD-intervall
Tabell 9.5.3	EU CR7-A, Internmetoden – Offentliggörande av omfattningen av användningen av tekniker för kreditriskreducering
Tabell 9.5.4	EU CR8, Flödesanalyser av riskvägt exponeringsbelopp avseende kreditriskexponeringar som behandlas enligt internmetoden
Tabell 9.5.5	CR9, Internmetoden – Utfallstest av PD per exponeringsklass (fast PD-skala)
Tabell 9.5.6	EU CR10, Specialutlåning och aktieexponeringar enligt den förenklade riskviktmetoden
Tabell 9.6.1	EU CCR8, Exponeringar gentemot centrala motparter
Tabell 9.6.2	EU CCR1, Analys av motpartskreditriskexponering per metod
Tabell 9.6.3	EU CCR2, Transaktioner som omfattas av kapitalbaskrav för kreditvärdighetsjusteringsrisk
Tabell 9.6.4	EU CCR3, Schablonmetoden – Motpartskreditriskexponeringar per lagstadgad exponeringsklass och riskvikt
Tabell 10.1.1.1	Likviditetsreserv
Tabell 10.1.2.1	Utestående kapitalmarknadsupplåning
Tabell 10.2.2.1	EU LIQ1, Likviditetstäckningsgrad enligt CRR
Tabell 10.2.2.2	EU LIQ2, Stabil nettofinansieringsgrad (NSFR)
Tabell 10.3.1	Intecknade tillgångar
Tabell 10.4.1	Inkluderade tillgångar i säkerhetspoolen
Tabell 10.6.1	MREL-kravet
Tabell 11.2.1	Räntebindningstider för tillgångar och skulder
Tabell 11.2.2.1	Parallellförskjutning av räntekurvan
Tabell 11.2.2.2	EU IRRBB1, Exponering för ränterisk för positioner som inte ingår i handelslagret
Tabell 12.1	EU OR1, Kapitalbaskrav för operativ risk och riskvägda exponeringsbelopp

Rapport avseende riskhantering och kapitaltäckning

Ålandsbanken grundades 1919 och har varit listat på Helsingforsbörsen sedan 1942. Bankens hemort är Mariehamn, Åland. Förutom bankverksamhet på Åland bedriver banken även verksamhet på finländska fastlandet (6 kontor) och i Sverige (3 kontor). Till Ålandsbanken koncernen hör två dotterbolag, Ålandsbanken Fondbolag Ab och Crosskey Banking Solutions Ab, vars verksamhet på olika sätt anknyter till bankverksamhet.

1. Introduktion

I Ålandsbankens rapport avseende riskhantering och kapitaltäckning (Pelare 3-rapport) redogör banken för de upplysningskrav som fastslås i del åtta i kapitaltäckningsförordningen (EU) No 575/2013 (CRR) samt efterföljande ändringsförordningar. Informationen som lämnas omfattar hela koncernen. Den konsoliderade situationen i kapitaltäckningsanalysen omfattar förutom Ålandsbanken Abp (LEI-kod: 7437006WYM821IJ3MN73), även dotterbolagen Crosskey Banking Solutions Ab Ltd samt Ålandsbanken Fondbolag Ab. Ålandsbanken Fondbolag Ab är skyldiga att upprätta kapitaltäckningsberäkning på solonivå i enlighet med CRR. Alla siffror som presenteras i bankens Pelare 3-rapport avser situationen per den 31 december 2021 om inte annat uttryckligen anges. Jämförelsesiffror avser föregående årsskifte.

Ålandsbanken följer Europeiska Bankmyndighetens (EBA:s) riktlinjer för upplysningskrav i del åtta i CRR till den del som berör en bank som inte utgör ett globalt eller annat systemviktigt institut. Banken presenterar sin heltäckande information enligt del åtta på årlig basis på hemsidan i nära anslutning till årsredovisningen och publicerar däremellan kvartalsvisa uppgifter gällande kapitaltäckningen i enlighet med avsnitt 8.7 i Finansinspektionens Föreskrifter och anvisningar 2/2016.

Information som lämnas nedan för koncernens risker utförs i enlighet med artikel 435 i CRR och därmed redogör koncernen för de centrala principer som tillämpas för att hantera de olika riskerna.

I enlighet med artikel 432 får koncernen utelämnas sådan information som av styrelsen bedöms utgöra icke-väsentliga upplysningar, företagshemligheter eller konfidentiell information.

2. Kortfattad riskförklaring och styrelsens yttrande om riskhantering

Banken eftersträvar en verksamhet med rimliga och avvägda risker. Bankens riskprofil beskrivs mer utförligt i kapitel 3. Bankens riskhanteringsramverk och riskkaptit fastställs av styrelsen.

Bankens resultat och kapitaltäckning påverkas i huvudsak av ränte- och aktiemarknadernas utveckling, affärsvolym, inlånings- och utlåningsmarginaler, balansräkningens struktur, nedskrivningar samt kostnadseffektivitet. Även nya regelverkskrav, nya tekniska lösningar samt nya och befintliga konkurrenters agerande har betydande påverkan. Plötsligt realiserade kreditrisker eller operativa risker kan leda till fluktuationer i resultatet från bankverksamheten. Affärsrisker i form av förändrade verksamhetsförutsättningar hanteras genom diversifiering av intäktskällor och andra åtgärder.

Kreditrisk står för 89 procent av det totala riskexponeringsbeloppet (REA) och utgör därmed bankens största riskområde. Kreditriskerna begränsas genom ett genomgripande riskhanteringsramverk som gäller alla nivåer av beslutsfattande i samband med kreditgivning genom risklimit. Den låga risken erhålls bland annat genom en ansvarsfull kreditgivning till kunder med god återbetalningsförmåga som banken har god kännedom om. Detta kompletteras med goda säkerheter.

Bostadslån, som i regel förknippas med låg risk, utgör bankens största utlåningssegment. Vid utgången av 2021 stod hypoteksverksamheten för 65 procent av den totala utlåningen. Bankens kreditexponeringar omfattas generellt sett av låg risk som bekräftas genom resultat från regelbundna stresstester samt de låga historiska kreditförlustnivåerna. Den totala kreditförlustnivån för 2021 var 0,12 procent. Det historiska genomsnittet för perioden 2000–2021 var 0,08 procent. Banken har tillstånd att använda ett internt riskklassificeringssystem för beräkning av kapitalkrav för kreditexponeringar i Finland. Effekterna av covid-19-pandemin på kreditkvaliteten har hittills varit liten. De långsiktiga effekterna av pandemin kan dock vara svåra att förutse och inträffa med viss fördröjning, varför banken vid utgången av 2021 fortsättningsvis håller en särskild nedskrivningsreservering av finansiella tillgångar för att möta denna osäkerhet.

Operativ risk är ur ett Pelare 1-perspektiv bankens näst största riskområde och står för cirka 11 procent av det totala riskexponeringsbeloppet. Riskkaptiten för operativ risk är generellt låg, det vill säga riskerna ska förebyggas och begränsas till vad som är ekonomiskt motiverat. Ingen operativ risk ska utgöra ett hot mot den tillståndspliktiga verksamheten eller hota konsumentskyddet för kunderna. Den pågående covid-19-pandemin har påverkat såväl bankens verksamhet som kunder och medarbetare. Pandemin har beaktats vid riskkartläggning och kontinuitetsplanering. Åtgärder har även vidtagits för att skydda bankens kunder i exempelvis kundutrymmen.

För att säkerställa en tillräcklig kapitalisering i relation till verksamhetens risker är ett av bankens långsiktiga finansiella mål att kärnprimärkapitalrelationen ska överstiga Finansinspektionens minimikrav med 1,75 till 3,0 procentenheter. Detta återspeglar bankens konservativa syn på risk. Kärnprimärkapitalrelationen (CET1) var 12,1 procent vid utgången av 2021, vilket översteg minimikravet med 4,5 procentenheter. Total kapitalrelation var 15,4 procent, och bruttosoliditetsgraden 4,3 procent. Bruttosoliditetsgraden överträffar det justerade minimikravet enligt artikel 429a.7 som är cirka 3,3 procent (exkluderat centralbanksexponeringar). Bruttosoliditetskravet implementerades i samband med ikraftträdandet av CRR2.

För att säkerställa tillgång till likviditet även under perioder av störningar i det finansiella systemet upprätthåller banken en likviditetsreserv, vars storlek och sammansättning ska säkerställa att interna limiter och regulatoriska myndighetskrav uppnås. Därtill ska bankens upplåning präglas av en väldiversifierad instrument- och förfallostruktur. Likviditetsrisken begränsas dels genom regulatoriska myndighetskrav, såsom likviditetstäckningsgrad (LCR) och stabil nettofinansieringsgrad (NSFR), dels genom det interna måttet för överlevnadshorisont som visar antalet dagar med en positiv likviditetsposition taget i beaktande alla framtida kassaflöden i balansräkningen. Bankens likviditetsposition har varit stark under hela 2021. Alla centrala nyckeltal har överträffat såväl interna som myndighetskrav. Kapital- och likviditetsstresstester har utförts för att identifiera och analysera potentiell påverkan av dramatiska men möjliga förändringar i omvärlden. Stresstesterna bekräftar att bankens finansiella position och riskprofil

tillhandahåller tillräcklig motståndskraft för att hantera svåra ekonomiska förhållanden.

Riskaptiten för marknadsrisk är låg. Detta uttrycks genom en omfattande limitstruktur där bland annat räntenettorisik och värdeförändringsrisk begränsas vid ogynnsamma ränteförändringar. Banken bedriver inte handel för egen räkning.

Klimatrisk är en framväxande risk som kommer att få allt större betydelse. Förväntningarna från tillsynsmyndigheterna blir samtidigt allt tydligare. Banken har inlett ett arbete med att identifiera väsentliga klimatrisker i affärsmodellen och att integrera dessa som en naturlig del av riskhanteringen.

Banken avger en bolagsstyrningsrapport i samband med verksamhetsberättelsen i årsredovisningen. I bolagsstyrningsrapporten redogör banken för sitt ersättningssystem och uppfyller därmed upplysningskraven enligt artikel 450 i CRR.

Bankens styrelse har i enlighet med artikel 431.3 i CRR antagit en formell policy för uppfyllandet av upplysningskraven i förordningen. Genom att årligen fastställa policyn och bankens Pelare 3-information försäkras bankens styrelse att informationen som lämnas i detta avsnitt är tillfredsställande och ger marknadsaktörerna en heltäckande bild av bankens riskprofil.

STYRELSENS YTTRANDE

Ålandsbankens styrelse har godkänt denna riskförklaring och bekräftar att banken har tillräckliga arrangemang på plats för att säkerställa ett tillräckligt och ändamålsenligt riskhanteringssystem med beaktande av verksamhetens riskprofil och affärsstrategi.

Tabell 2.1

EU KM1, Översikt över riskvägda exponeringsbelopp samt centrala nyckeltal	2021	2020	2019	2018	2017
miljoner euro					
Tillgänglig kapitalbas (belopp)					
Kärnprimärkapital	239	239	212	204	198
Primärkapital	268	239	212	204	198
Totalt kapital	305	276	249	242	219
Riskvägda exponeringsbelopp					
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	1 976	1 671	1 583	1 578	1 538
Kapitalrelationer (som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet), %					
Kärnprimärkapitalrelation	12,1	14,3	13,4	13	12,9
Primärkapitalrelation	13,6	14,3	13,4	13	12,9
Total kapitalrelation	15,4	16,5	15,8	15,4	14,2
Ytterligare kapitalbaskrav för att hantera andra risker än risken för alltför låg bruttosoliditet (som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet), %					
Ytterligare kapitalbaskrav för att hantera andra risker än risken för alltför låg bruttosoliditet	1,0	1,5	1,5	1,5	1,5
varav: ska utgöras av kärnprimärkapital (procentenheter)	0,56	1,5	1,5	1,5	1,5
varav: ska utgöras av primärkapital (procentenheter)	0,75	1,5	1,5	1,5	1,5
Totala kapitalbaskrav för översyns- och utvärderingsprocessen	9,0	9,5	9,5	9,5	9,5
Kombinerat buffertkrav och samlat kapitalkrav (som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet), %					
Kapitalkonserveringsbuffert	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Konserveringsbuffert på grund av makrotillsynsrisiker eller systemrisiker identifierade på medlemsstatsnivå					
Institutspecifik kontracyklisk kapitalbuffert	0,0	0,0	1,2	1,0	0,9
Systemriskbuffert	0,0	0,0	1,0	1,0	0,9
Buffert för globalt systemviktigt institut					
Buffert för andra systemviktiga institut					

Kombinerat buffertkrav	2,5	2,5	4,7	3,5	3,8
Samlade kapitalkrav	11,5	12,0	14,2	13,0	13,3
Tillgängligt kärnprimärkapital efter uppfyllande av de totala kapitalbaskraven för översyns- och utvärderingsprocessen	4,5	5,8	2,7	3,5	3,1
Bruttosoliditetsgrad					
Totalt exponeringsmått	6 273	5 625	5 663	5 636	5 440
Bruttosoliditetsgrad, %	4,3	4,2	3,7	3,6	3,6
Ytterligare kapitalbaskrav för att hantera risken för alltför låg bruttosoliditet (som en procentandel av det totala exponeringsmåttet), %					
Ytterligare kapitalbaskrav för att hantera risken för alltför låg bruttosoliditet					
<i>varav: ska utgöras av kärnprimärkapital (i procentenheter)</i>					
Totala krav avseende bruttosoliditetsgrad för översyns- och utvärderingsprocessen					
Bruttosoliditetsbuffert och samlat bruttosoliditetskrav (som en procentandel av det totala exponeringsmåttet), %					
Krav på bruttosoliditetsbuffert					
Samlat bruttosoliditetskrav					
Likviditetstäckningskvot					
Totala högkvalitativa likvida tillgångar (viktat värde – genomsnitt)	1 265	1 118	1 013	1 053	926
Likviditetsutflöden – totalt viktat värde	1 023	811	853	1 023	867
Likviditetsinflöden – totalt viktat värde	112	108	123	147	217
Totala nettolikviditetsutflöden (justerat värde)	911	703	730	876	650
Likviditetstäckningskvot, %	139	159	139	120	142
Stabil nettofinansieringskvot					
Total tillgänglig stabil finansiering	4 700	4 109	3 975	3 873	3 689
Totalt behov av stabil finansiering	4 328	3 868	3 448	3 435	3 368
Stabil nettofinansieringskvot, %	109	106	115	113	110

3. Risker i bankens verksamhet

3.1 RISKPROFIL OCH RISKAPTIT

Exponering mot risk är en naturlig del av en banks verksamhet. Ålandsbanken har en låg riskprofil med ett konservativt förhållnings-sätt till risk. Målsättningen är att all risk ska härstamma från den normala affärsverksamheten. Med det följer att riskerna i huvudsak utgörs av affärsrisk, kreditrisk, likviditetsrisk, marknadsrisk samt operativ risk. Riskernas storlek är anpassade efter bankens riskbärande förmåga. Med det menas att förluster relaterade till dessa risker ska kunna täckas med bankens kapitalbas och resultat. Ålandsbanken bedriver ingen tradingverksamhet. Bankens låga riskprofil återspeglas i de låga förluster relaterade till finansiella och operativa risker som uppstått genom åren.

3.1.1 Affärsrisk

Affärsrisk uppstår naturligt i all affärsverksamhet och går inte att undvika. Ålandsbanken ska fokusera sin verksamhet till marknader och produkter som man verkar inom sedan tidigare och har god känne-

dom om. Nya marknader och produkter kan ingås i begränsad omfattning för att, om så önskas, successivt utökas.

3.1.2 Kreditrisk

Ålandsbankens kreditgivning är i huvudsak inriktad mot kunder i bankens prioriterade målgrupp, det vill säga privatpersoner på Åland, finländska fastlandet och i Sverige med god ekonomi, ofta entreprenörer och företagare, som värdesätter personliga relationer. På finländska fastlandet och i Sverige är kundurvalet geografiskt begränsat till de storstadsområden där banken finns etablerad. Krediter ges som regel inte som en fristående produkt utan utgör en del i en långsiktig kundrelation, ofta för att stödja placeringsaffären. På Åland finns i tillägg till detta en företagsaffär, som är en del av den något annorlunda strategiska inriktningen på Åland, där Ålandsbanken är alla ålänningars bank och aktivt bidrar till det åländska samhället. Genom strategiska partnersamarbeten har portföljen med bolån till privatpersoner i Sverige vuxit. Denna portfölj kommer enligt plan att överlåtas till Borgo under 2022.

Riskprofil per riskkategori

Risktyp	Riskprofil	Riskhantering
Affärsrisk	Bankens affärsrisk är generellt sett låg. Kostnader till följd av ändrade regelverk och tekniskskiften kan påverka Ålandsbankens lönsamhet relativt sett mer än andra då banken är en liten aktör.	Styrelsen och koncernledningen och därtill hörande kommittéer arbetar kontinuerligt med att identifiera samt hitta lämpliga åtgärder för att hantera affärsrisken. Bland annat har banken ingått flera partnersamarbeten för att diversifiera intäktskällorna samt uppnå kostnadsfördelning.
Kreditrisk	Ålandsbankens prioriterade kundgrupp är privatpersoner på Åland, finska fastlandet och Sverige med god ekonomi och, undantaget Åland, geografiskt begränsat till storstadsområden. På Åland finns också en företagsaffär.	Styrelsen fastställer ramverket för kreditgivning och kreditriskhanteringen. Kreditens storlek och risknivå avgör kreditbeslutsnivån, där styrelsen utgör den högsta nivån. Kreditrisken i den dagliga verksamheten hanteras utgående från god kännedom om kunden samt analys av kundens återbetalningsförmåga och de säkerheter som kunden ställer. För exponeringar i företagsportföljen görs en årlig föredragning för analys av kunden. Kreditrisken i banken hanteras även genom av styrelsen fastställda limiter – till exempel begränsas maximal exponering mot vissa branscher och motparter. Motparts-kreditrisk (primärt finansiella institut) hanteras genom en utvärderingsprocess som primärt fokuserar på institutets rating samt andra relevanta nyckeltal, samt risklimiter.
Likviditetsrisk	Likviditetsrisk är en dynamisk risk som kan skifta snabbt. Som liten aktör kan dessa snabba skiften få stor påverkan på Ålandsbankens tillgång till likviditet.	Styrelsen fastställer ramverket för likviditetshandling och likviditetsriskhantering. Den dagliga likviditetshandling sker inom Treasury-funktionen. Likviditetsrisken hanteras främst genom en väldiversifierad finansieringsstruktur och en likviditetsreserv med högkvalitativa tillgångar. Likviditetsrisken regleras även genom av styrelsen fastställda limiter.
Marknadsrisk	Ränterisken i bankboken är strukturell till sin karaktär och dess storlek låg. Valutarisken är främst av strukturell karaktär och förekommer framförallt i svenska kronor genom bankens svenska filial.	Styrelsen fastställer ramverket för hantering av marknadsrisk. Den dagliga hanteringen av marknadsrisk sker inom Treasury-funktionen. Ränterisker hanteras med limiter för räntenettoriska samt värdeförändringsrisken och genom användning av derivat. Valutarisker hanteras främst genom matchning samt genom limiter.
Operativ risk	Bankens operativa risker ska relatera till affärsverksamheten och riskerna ska förebyggas och begränsas till vad som är ekonomiskt motiverat. Bankens riskaptit för affärskritiska produkter, tjänster och IT-lösningar är låg. Ingen operativ risk ska utgöra ett hot mot den tillståndspliktiga verksamheten eller hota konsumentskyddet för Ålandsbankens kunder.	Styrelsen fastställer ramverket för hantering av operativa risker. Den dagliga hanteringen av operativa risker sker primärt inom affärsverksamheten. Operativa risker hanteras genom årliga självutvärderingar, uppdaterade kontinuitetsplaner, kontinuitetsövningar, incidentrapportering samt upprätthållande av internt regelverk och interna utbildningar.

Den valda målgruppen innebär att Ålandsbankens kreditexponering mot enskilda kundhelheter kan bli relativt stor. För att begränsa koncentrationsriskerna eftersträvar banken att enskilda kundhelheter kreditexponeringar endast i undantagsfall får överstiga 10 miljoner euro. Kassaflöden som tryggar kundens återbetalningsförmåga är grundförutsättningen för all kreditgivning. Dessutom ska kunden ställa erforderliga säkerheter för krediten. Bostadsfastigheter och värdepapper är de vanligaste säkerheterna. Krediter med säkerheter som har hög värdeförändringsrisk och är mindre likvida, exempelvis fartyg och kommersiella fastigheter, har limiterats.

Ambitionen är att Ålandsbankens kreditförlustnivå över tid ska vara bland de lägsta för nordiska banker. Av de geografiska hemmamarknaderna har kreditportföljen på Åland på grund av företagsaffären en något högre kreditrisk än kreditportföljerna på finländska fastlandet och i Sverige.

Inom ramen för Ålandsbankens likviditetsförvaltning görs endast affärer med välkända motparter och/ eller med kreditbetyg av invest- ment grade i Norden och i ekonomiskt stabila länder.

3.1.3 Likviditetsrisk

För att säkerställa tillgång till likviditet även under perioder utan externa upplåningsmöjligheter ska banken ha en likviditetsreserv samt en väl diversifierad instrument- och förfallostruktur på sin upplåning.

Ålandsbanken eftersträvar att inte vara beroende av andra finansieringskällor för sin utlåning än kunddepositioner och säkerställda obligationer. Icke-säkerställd kapitalmarknadsfinansiering kan användas då prisbilden i marknaden gör det ändamålsenligt.

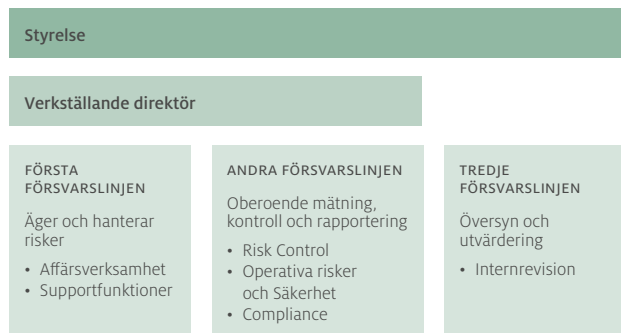
3.1.4 Marknadsrisk

Inom ramen för bankrörelsen uppkommer strukturella risker avseende ränterisk (räntenettorisk respektive värdeförändringsrisk) och valutarisk. Ålandsbanken försöker tillvarata de positiva intjäningsmöjligheter som finns samtidigt som ambitionen är att kraftigt begränsa de nedsidesriskerna som finns. Koncernen har en strukturell valutarisk i svenska kronor till följd av verksamheten i Sverige. Med aktierisk avses risken för värdeminskning på grund av förändringar i kurser på aktiemarknaden. Ålandsbanken bedriver ingen handel för egen räkning.

3.1.5 Operativ risk

Operativa risker förekommer i all verksamhet, och det är således varken möjligt eller optimalt att helt eliminera dem. Ålandsbanken strävar efter att minimera operativa risker genom årliga självutvärderingar, uppdaterade kontinuitetsplaner, kontinuitetsövningar, incidentrapportering, upprätthållandet av internt regelverk och interna utbildningar.

3.2 RISKORGANISATION

3.2.1 Styrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för hantering och kontroll av risker. Styrelsen definierar verksamhetens riskaptit och fastställer årligen de policydokument som anger övergripande principer för hantering av risker samt begränsningar i form av limiter som verksamheten har att hålla sig inom. Efterlevnad av riskhanteringsprinciperna och riskpositionerna övervakas regelbundet. Limitpositioner och riskindikatorer rapporteras till styrelsen minst kvartalsvis. Styrelsen godkänner också väsentliga metoder och modeller som används för att mäta bankens risker.

Revisionskommittén bistår styrelsen i skötseln av dess övervakningsuppgifter inom övervakning av riskhantering, metoder och modeller för riskmätning, riskrapportering samt intern kontroll. Revisionskommittén sammanträdde sammanlagt 10 gånger under 2021.

3.2.2 Verkställande direktören och ledningsgrupp

Verkställande direktören utnämns av styrelsen. Verkställande direktören ska säkerställa att hanteringen av risker sker i enlighet med de principer och risktoleranser som styrelsen beslutat om. Detta sker genom verkställande direktörens fastställande av riktlinjer, som har sin utgångspunkt i de av styrelsen fastställda policydokumenten. Verkställande direktören ska också säkerställa att bankens kompetens och resurser är anpassade efter affärsverksamheten samt att det finns tillräckliga resurser och system för kontroll och uppföljning.

Styrelsen utnämner medlemmarna i den koncernövergripande ledningsgruppen. Ledningsgruppen består av cheferna för bankens affärsområden och stabsfunktioner och fungerar som rådgivare åt verkställande direktören. Verkställande direktör och ledningsgruppen erhåller regelbundet rapportering av bankens limitpositioner och riskindikatorer.

Ärenden relaterade till vissa typer av finansiella risker hanteras av kommittéer bestående av ledningsgruppsmedlemmar och andra personer utnämnda av verkställande direktören. Bankens Asset and Liability Committee (ALCO) är ett beslutsorgan underställt verkställande direktören och hanterar frågor rörande finansiella risker, likviditet, finansiering och kapitalallokering. Ledningsgruppens Kreditkommitté fattar kreditbeslut i större kreditärenden för banken enligt beslutade kreditlimiter.

3.2.3 De tre försvarslinjerna

För att skapa en stark riskkultur som genomsyrar hela organisationen baseras Ålandsbankens riskorganisation på tre försvarslinjer, som har en tydlig ansvarsfördelning mellan risktagare och kontrollfunktioner:

Första försvarslinjen

Första försvarslinjen omfattar affärsområden, dotterbolag och Treasury samt tillhörande stödfunktioner. De ansvarar envar för den risk som uppstår i den egna dagliga verksamheten, vilket innebär att risktagande ska ske inom givna ramar samt att det finns processer för mätning och kontroll.

Andra försvarslinjen

Den andra försvarslinjen omfattar de oberoende funktionerna Risk Control, Operativa risker och Säkerhet samt Compliance, vilka samtliga är underställda bankens Chief Risk Officer (CRO).

Risk Control ansvarar för löpande identifiering, mätning, analys, kontroll samt rapportering av bankens finansiella risker. Det innebär bland annat regelbunden kontroll av att bankens verksamhet håller sig inom fastställda risktoleranser samt regelbunden rapportering av bankens finansiella risker till styrelse, ledning och tillsynsmyndighet. Risk Control ansvarar för att koordinera interna kapital- och likviditetsutvärderingar och analyserar stresstesternas påverkan på

kapitaltäckningen och likviditetspositionerna. Risk Control ansvarar också för att koordinera och uppdatera bankens återhämtningsplan och för uppföljning och rapportering av återhämtningsplanens indikatorer.

I Risk Control ingår också Kreditriskmodellering som ansvarar för bankens interna kreditriskklassificeringssystem. Detta ansvar omfattar även modellering av kreditförlustreserveringar i enlighet med IFRS 9-regelverket samt regelbunden uppföljning av utvecklingen av kreditförlustreserveringar för bankens kreditriskexponeringar.

Operativa risker och Säkerhet är den enhet inom banken som ansvarar för analys och rapportering av koncernens operativa risker inklusive informationsförvaltning, dataskydd och fysisk säkerhet samt upprätthållande av internt regelverk som berör enhetens ansvarsområde. Avdelningen fungerar som stöd och kravställare vad gäller enheternas hantering av operativa risker.

Compliance ansvarar för att övervaka, kontrollera och verka för att koncernen har en god regelbundenhet. Compliance identifierar risker relaterade till bristande regelbundenhet bland annat genom årliga riskanalyser inom områdena kundskydd, uppförande på marknaden, motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism samt tillstånds- och tillsynsfrågor.

Andra försvarslinjen ansvarar för att främja en sund riskkultur genom att stödja affärsverksamheten i dess införande av processer för upprätthållande av en riskhantering som följer de principer som fastställts av styrelse och vd.

Tredje försvarslinjen

Tredje försvarslinjen utgörs av avdelningen Internrevision som är direkt underställd styrelsen. Internrevisionen har till uppgift att utvärdera koncernens riskhantering genom oberoende granskningar av processer, modeller och system. Internrevisionen rapporterar sina iakttagelser till styrelsen.

3.3 MODELL FÖR RISKHANTERING

Bankens modell för riskhantering syftar till att identifiera, mäta, kontrollera och rapportera riskerna i koncernen. Modellen är utformad för att tillmötesgå såväl externa regelverkskrav som interna krav och behov samt för att leva upp till god marknadspraxis.

Modellen består av:

- interna regelverk, fastställda av styrelse och vd. Regelverken fastställer ansvarsfördelning samt principer och riktlinjer för hantering, mätning, kontroll och rapportering av koncernens risker
- tydliga och dokumenterade processbeskrivningar
- system för mätning, uppföljning och kontroll av risker, anpassade efter verksamhetens komplexitet och storlek
- efter verksamheten anpassade resurser och kompetenser
- regelbunden rapportering till styrelse och ledning
- incidentrapportering.

Bankens Asset and Liability Management-process (ALM-process) syftar till att balansera den risk och den avkastning som uppstår i bankens verksamhet på de finansiella marknaderna. En hög risk kan äventyra framtida intäkter, skapa likviditetsbrist och hota bankens överlevnad. Det är därför viktigt att bankens riskexponering överensstämmer med dess riskkapital samt ger möjlighet att hantera oväntade förluster till följd av ränteförändringar eller andra för banken ofördelaktiga händelser i dess omvärld.

ALM-processen innehåller bland annat analys av strukturen på räntebindningstid och förfall avseende tillgångar och skulder, strategier för att säkra risker, kapitalplanering, finansieringsbehov och stress-tester. Processen består av såväl statiska som dynamiska scenarier, samt fördefinierade såväl som specifika för separata affärsbeslut.

4. Kapitalhantering

4.1 DEN KONSOLIDERADE SITUATIONEN

I tabell 4.1.1 till återges dotterbolag och intressebolag som ingår respektive inte ingår i den konsoliderade situationen i kapitaltäckningsanalysen.

4.2 KAPITALTÄCKNING OCH KAPITALBEHOV

Storleken på bankens kapitalbehov regleras i kapitaltäckningsförordningen (CRR) och kapitaltäckningsdirektivet (CRD). Bankers kapitalbehov formuleras i regelverket om kapitalkrav som säger hur mycket kapital bankerna behöver hålla i förhållande till de risker som finns i verksamheten. Kapitalkraven delas in i Pelare 1-krav, Pelare 2-krav och kombinerade buffertkrav. Utöver de bindande kapitalkraven finns Pelare 2-vägledning. Pelare 1-krav är desamma för alla institut, medan Pelare 2-krav är individuellt fastställda för varje institut av behörig myndighet. Finansinspektionen har inte fastställt en Pelare 2-vägledning för banken.

Enligt Pelare 1-kraven i CRR artikel 92 ska institut ha en kapitalbas som i relation till riskexponeringsbelopp (REA) alltid uppfyller följande krav:

- Kärnprimärkapitalrelation om minst 4,5 procent
- Primärkapitalrelation om minst 6 procent
- Total kapitalrelation om minst 8 procent

Kapitalkrav enligt Pelare 2 bedöms genom utvärdering av övriga risker som inte täcks in under Pelare 1-regelverket. Kapitalbehov för dessa risker bedömer banken årligen genom den interna kapitalutvärderingsprocessen (ICAAP) som sedan fastslås eller justeras av Finansinspektionen genom SREP-utvärdering. Vid SREP-utvärderingen kan nationella myndigheter påföra banker extra kapitalkrav för dessa övriga risker. Tre fjärdedelar av Pelare 2-kravet ska täckas av primärkapital, varav tre fjärdedelar av kärnprimärkapital.

I den interna kapitalutvärderingen som gjordes utgående från situationen 2020 bedömde Ålandsbanken sitt eget interna kapitalbehov utöver Pelare 1 enligt ICAAP till 17,3 miljoner euro, vilket vid tidpunkten utgjorde 1,0 procent av REA. Finansinspektionen har i sin senaste samlade kapitalbedömningsprocess (SREP) avseende bankens situation vid utgången av 2020 beslutat om tilläggskapitalkrav om sammanlagt 1,0 procent. Dessa utgör bankens Pelare 2-krav och har varit i kraft sedan utgången av det tredje kvartalet 2021. Kravet gäller högst tre år till den 30 september 2024 eller tills dess att Finansinspektionen kommunicerat ett avvikande krav för banken.

Utöver kraven beskrivna ovan tillkommer att institut ska hålla kapital även i form av kombinerade buffertkrav för konjunkturnedgång. Dessa kombinerade buffertkrav fastslås i CRD.

I Ålandsbanken består kapitalbuffertarna av en kapitalkonserveringsbuffert som uppgår till 2,5 procent av REA samt kontryckisk kapitalbuffert och systemriskbuffert, vilka båda ändrats till 0 procent från 1,2 procent respektive 1 procent av REA i och med lättnader till följd av covid-19 i 2020.

Kapitalkonserveringsbufferten är samma för alla institut. Den kontryckiska kapitalbufferten kan variera mellan 0 och 2,5 procent av REA. Bufferten utgör ett makrotillsynsverktyg och fastslås av respektive lands tillsynsmyndighet och tillämpas på de relevanta kreditriskexponeringar som är lokaliserade inom respektive marknad.

Det kombinerade buffertkravet ska uppfyllas i sin helhet av kärnprimärkapital. Överträdelse av den kombinerade bufferten medför begränsade möjligheter till utdelning av det egna kapitalet i enlighet med utdelningsrestriktionerna i artikel 141 i CRD. Banken omfattas, till skillnad från större institut, inte av några buffertkrav för systemviktiga institut.

I tabell 4.2.1 redovisas de kontryckiska kapitalbuffertkraven för samtliga länder där banken har relevanta kreditriskexponeringar.

Tabell 4.1.1

EU L13, Den konsoliderade situationen

Bolag som ingår i den konsoliderade situationen	LEI/Organisationsnummer	Ägarandel, %	Konsolideringsmetod för redovisning	Konsolideringsmetod för kapitaltäckning	Beskrivning av bolag
Ålandsbanken Abp	7437006WYM821IJ3MN73	Moderbolag			Kreditinstitut
Ålandsbanken Fondbolag Ab	743700YOXKOQ7F6FS364	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	Fondbolag
Ålandsbanken Fonder Ab	FI29025068	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	Fondförvaltning
Ålandsbanken Fonder II Ab	FI29536474	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	Fondförvaltning
Ålandsbanken Fonder III Ab	FI31694295	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	Fondförvaltning
Ålandsbanken Fonder IV Ab	FI32500982	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	Fondförvaltning
Ålandsbanken Fonder V Ab	FI32483772	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	Fondförvaltning
Ålandsbanken Fonder VI Ab	FI32483801	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	Fondförvaltning
Crosskey Banking Solutions Ab Ltd	FI19066720	100	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	IT-bolag
S-Crosskey Ab	FI20085355	60	Fullständig konsolidering	Fullständig konsolidering	IT-bolag
Bolag som inte ingår i den konsoliderade situationen	LEI/Organisationsnummer	Ägarandel, %	Konsolideringsmetod för redovisning	Konsolideringsmetod för kapitaltäckning	Beskrivning av bolag
Alandia Holding	743700SNGHXYGSS31J86	28	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Holdingbolag
Mäklarhuset Åland Ab	FI25870117	29	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Fastighetsförmedling
IISÅ Holdco AB	SE5592179203	25	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Holdingbolag
Borgo AB	54930030QWENGUD8ZR59	10	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Bostadskreditgivning
Borgo AB	54930030QWENGUD8ZR59	23	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Bostadskreditgivning
FAB Godby Center	FI02004232	11	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Fastighetsbolag
FAB Horsklint	FI07710726	20	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Fastighetsbolag
FAB Nymars	FI4273161	30	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Fastighetsbolag
FAB Västernäs City	FI5248208	50	Kapitalandelsmetoden	Ingen konsolidering	Fastighetsbolag

Tabell 4.2.1

EU CCyB1, Den geografiska fördelningen av de kreditexponeringar som är relevanta för beräkningen av den kontryckliga kapitalbufferten

miljoner euro	Allmänna kreditexponeringar			Kapitalbaskrav		Riskvägda exponeringsbelopp	Kapitalkravs-vikter, %	Kontra-cyklisk kapitalbuffert, %
	Exponeringsvärde enligt schablonmetoden	Exponeringsvärde enligt internmetoden	Totalt exponeringsvärde	Allmänna kreditexponeringar	Summa			
Finland	219,3	2 839,9	3 059,2	52,6	52,6	657,2	42,1	0,0
Sverige	2 002,3	0,0	2 002,3	70,4	70,4	880,3	56,4	0,0
Norge	121,1	0,0	121,1	1,1	1,1	13,5	0,9	1,0
Kanada	42,9	0,0	42,9	0,3	0,3	4,3	0,3	0,0
Danmark	24,3	0,0	24,3	0,3	0,3	4,2	0,3	0,0
Tyskland	8,0	0,0	8,0	0,1	0,1	1,6	0,1	0,0
Totalt	2 417,8	2 839,9	5 257,7	124,9	124,9	1 561,0	100,0	0,0

I tabell 4.2.2 visas bankens kontryckiska buffertkrav.

I tabell 4.2.3 sammanfattas Ålandsbankens ikraftvarande regulatoriska kapitalkrav och kapitalposition vid årsskiftet i form av redovisade kapitaltäckningsrelationer.

I tabell 4.2.4 visas bankens långsiktiga mål för avkastning samt minimikraven enligt kapitaltäckningsregelverket för kapitaltäckningen. I tabellen visas samtidigt utfall och differens gentemot mål och regulatoriska krav för kapitaltäckning.

Med beaktande av kapitalkrav enligt Pelare 1, senast bedömda kapitalkrav för Pelare 2 och det kombinerade buffertkravet ovan måste Ålandsbankens kärnprimärkapitalnivå per 31 december 2021 minst uppgå till 7,6 procent för att inte utdelningsrestriktioner ska inträda. Motsvarande minimirelationer avseende primär- och totalkapitalnivå utgjorde 9,3 respektive 11,5 procent.

Vid årsskiftet uppgick bankens kärnprimärkapitalrelation till 12,1 procent (14,3), vilket ger att banken hade en kärnprimärkapitalbuffert om 4,5 procent (5,8), eller uttryckt i kärnprimärkapital 89,3 miljoner euro (96,5). Jämfört med föregående år har bankens minimikapitalkrav minskat med sammanlagt 0,5 procentenheter. Minskningen är en följd av att buffertkravet enligt prövning (Pelare 2) minskat från 1,5 till 1 procent under året. Minimikravet för kärnprimärkapitalrelationen har dock minskat med 0,9 procentenheter, då en mindre andel av Pelare 2-kravet nå behöver täckas av kärnprimärkapital än tidigare.

4.3 KAPITALBAS

Kapitalbasen delas in i två slag: primärkapital (T1) och supplementärkapital (T2). Jämfört med förra året, då hela primärkapitalet utgjor-

des av kärnprimärkapital (CET1), har banken optimerat kapitalbasen under året. Nuvarande kapitalbas inkluderar också utgivna instrument i kategorin primärkapitaltillskott (AT1). Kärnprimärkapitalet utgör den mest beständiga formen av kapital och motsvaras sammanfattningsvis av eget kapital enligt balansräkningen efter vissa lagstiftningsjusteringar.

Specifikt består kärnprimärkapitalet av aktiekapital i form av kapitalinstrument jämte tillhörande överkursfonder som uppfyller särskilda villkor i artikel 28 i CRR. I kärnprimärkapitalet ingår vidare balanserade vinstmedel, ackumulerat övrigt totalresultat, samt övriga reserver. Balanserade vinstmedel som hänför sig till årets resultat får enligt artikel 26 punkt 2 endast inräknas med förhandstillstånd från Finansinspektion, såvida inte ett stämmobeslut fastslagit årets resultat. De specifika finansiella instrument som vid årsskiftet inräknas i bankens kärnprimärkapital består av Ålandsbankens A- och B-aktier. Detaljerad information gällande dessa instrument framgår av Appendix.

Från kärnprimärkapitalet avräknas poster som har sämre förmåga att absorbera förluster. Exempelvis avdras det oavskrivna anskaffningsvärdet för immateriella tillgångar, positiva nettopensionstillgångar, uppskjutna skattefordringar beroende av framtida lönsamhet och underskott i form av förväntade förluster överstigande bokförda nedskrivningar för den IRB-godkända portföljen.

Jämfört med föregående år ökade bankens kärnprimärkapital sammanlagt med 0,4 miljoner euro eller 0,2 procent till 239,0 miljoner euro. Under året förändrades eget kapital enligt balansräkningen med periodens resultat om 39,8 miljoner euro, övrigt totalresultat

Tabell 4.2.2

EU CCyB2, Belopp av institutspecifik kontryckisk kapitalbuffert

miljoner euro

Totalt riskexponeringsbelopp	1 976,2
Institutsspecifik kontryckisk kapitalbuffert, %	0,01
Institutsspecifik kontryckisk kapitalbuffert, belopp	0,2

Tabell 4.2.3

Regulatoriska kapitalkrav

procent	Minimikapitalkrav enligt Pelare 1	Kapitalkrav enligt Pelare 2	Kombinerade kapitalkrav sammanlagt	Varav: Kapitalkonserveringsbuffert	Varav: Kontryckisk kapitalbuffert	Varav: Systemriskbuffert	Kapitalkrav Totalt	Kapitalposition	Buffert
Kärnprimärkapital	4,5	0,6	2,5	2,5	0,0	0,0	7,6	12,1	4,5
Primärkapital	6,0	0,8	2,5	2,5	0,0	0,0	9,3	13,6	4,3
Totalkapital	8,0	1,0	2,5	2,5	0,0	0,0	11,5	15,4	3,9
miljoner euro									
Kärnprimärkapital	88,9	11,1	49,6	49,4	0,2	0,0	149,6	239,0	89,3
Primärkapital	118,6	14,8	49,6	49,4	0,2	0,0	183,0	268,4	85,4
Totalkapital	158,1	19,8	49,6	49,4	0,2	0,0	227,4	304,8	77,4

Tabell 4.2.4

Långsiktigt mål för avkastning och regulatoriska krav för kapitaltäckning

procent	Långsiktigt mål för avkastning	Regulatoriskt krav för kapitaltäckning	Utfall	Differens gentemot mål/krav
Avkastning på eget kapital (ROE)	15,0		14,0	-1,0
Kärnprimärkapitalrelation			7,6	4,5
Primärkapitalrelation			9,3	4,3
Total kapitalrelation			11,5	3,9

1,9 miljoner euro, emission av nya aktier inom ramen för incitamentsprogram 0,4 miljoner euro och utdelning tillhörande primärkapitalinstrument –0,8 miljoner euro. Det egna kapitalet uppgick vid årets slut till 302,5 miljoner euro.

Till följd av coronapandemin har myndigheterna infört ett antal lättnader i beräkningen av kapitaltäckningen. En av dessa gäller nedskrivningar enligt IFRS 9 för stadie 1 och stadie 2 krediter. Dessa får i sin helhet återläggas till kapitalbasen år 2020–2021 för att därefter fasas ut. Beloppet uppgick till 0,5 miljoner euro per den 31 december 2021. Därutöver finns en lättnad för vissa immateriella tillgångar som också får återläggas till kapitalbasen. Beloppet uppgick till 6,5 miljoner euro per den 31 december 2021.

Ålandsbanken tillämpar övergångsreglerna i artikel 473a i CRR för IFRS 9. Därmed återför banken en del av nedskrivningsreserven tillbaka till kärnprimärkapitalet med två faktorer som gradvis minskar över fem år. I praktiken är de nedskrivningar som återförs hänförliga till exponeringar som hanteras enligt schablonmetoden.

I Appendix finns specifika upplysningar om övergångsregelns påverkan på bankens kapitalposition och bruttosoliditetsgrad.

Under 2021 emitterade Ålandsbanken för första gången ett så kallat AT1-instrument (primärkapitaltillskott) om 300 miljoner kronor (29,4 miljoner euro). Instrumentet är evigt med möjlighet till förtida återbetalning efter fem år. Instrumentet betraktas redovisningsmässigt som eget kapital eftersom dessa instrument inte innefattar några krav att Ålandsbanken ska betala kapitalbelopp eller ränta till innehavarna. Ålandsbanken behandlar betalningar på primärkapitaltillskott som vinstutdelning. I Appendix redovisas instrument som utgör primärkapitaltillskott.

Supplementärkapitalet är till skillnad från kärnprimärkapitalet inte lika tillgängligt för täckande av förluster enligt regelverket. Koncernens supplementära kapital består av emitterade Tier 2-instrument, vilka specificeras i Appendix.

I supplementärkapitalet får även inräknas de förväntade förluster som överstiger bokförda nedskrivningar för den IRB-godkända portföljen upp till 0,6 procent av riskexponeringsbeloppet som beräknats enligt IRB-metoden. Det finns inga kreditförluster att återföra under 2021. I Appendix redovisas instrument som utgör supplementärkapitalposter i kapitalbasen samt de viktigaste egenskaperna hos dessa. Emitterade Tier 2-instrument utgör vid årsskiftet 36,4 miljoner euro utav det supplementära kapitalet. Därtill inräknas 0 miljoner euro i form av förväntade förluster enligt IRB utöver kreditriskjusteringar. Sammanlagt uppgår det supplementära kapitalet till 36,4 miljoner euro, vilket är nästan oförändrat jämfört med utgången av föregående år. I december emitterade Ålandsbanken för första gången någonsin ett grönt T2-instrument (supplementärkapital) om 150 miljoner kronor. Instrumentet har 20 års löptid med möjlighet till förtida återbetalning efter fem år. Likviden från instrumentet används för finansiering och omfinansiering av vindprojekt och bolån med högt energibetyg.

4.4 KAPITALKRAV

Under 2021 har ett fåtal mindre förändringar gjorts i metodval för bankens kapitalkravsberäkningar med anledning av ikraftträdandet av CRR2.

Ålandsbankens kapitalkrav för kreditrisk beräknas för utlåningen till allmänheten i Finland enligt IRB-metoden. För företagsexponeringsklassen tillämpar banken den grundläggande metoden (FIRB). IRB för hushållsexponeringarna tillämpas sedan första kvartalet 2012 och för företagsexponeringarna sedan andra kvartalet 2016. I Sverige och övriga länder beräknas kapitalkravet enligt schablonmetoden i sin helhet. För alla övriga exponeringsklasser, inklusive aktieexponeringar, använder banken schablonmetoden för att beräkna kapitalkrav för kreditrisk.

Banken har endast ett mindre handelslager, som till största del består av aktieanknutna instrument. Positionerna uppkommer alltid som ett resultat av handel för kunds räkning och banken bedriver ingen egen handel. Banken tillämpar undantaget för mindre verksamhet i

handelslager, då bankens handelslager understiger tröskelvärdena enligt artikel 94 i CRR. Därmed beräknas inget kapitalkrav för positionsrisk enligt marknadsriskföreskrifterna. I stället tillämpas reglerna för kreditrisk för dessa poster.

För att beräkna exponeringsvärdet för motpartsrisiker för derivat har banken ändrat metoden från marknadsvärderingsmetoden till ursprunglig åtagangemetoden enligt artikel 282 i CRR under året. Denna ändring har gjorts på grund av att tillämpningen av marknadsvärderingsmetoden avslutades när det nya regelverket CRR2 började tillämpa. Kapitalkrav för kreditvärdighetsjusteringsrisk beräknas enligt schablonmetoden och avser alla derivatexponeringar gentemot finansiella motparter som inte clearas hos en central motpart.

Banken tillämpar sedan andra kvartalet 2013 schablonmetoden för beräkning av kapitalkravet för operativ risk. Enligt schablonmetoden beräknas kapitalkravet för operativ risk på grundval av bokslutsuppgifter i de fastställda boksluten för de tre senaste räkenskapsåren. Intäktsindikatorn beräknas för åtta i regelverket specificerade affärsområden. Tabell 4.4.1 nedan visar hur bankens totala kapitalkrav för operativ risk beräknas och fördelar sig på olika affärsområden.

Summan av de poster som beaktas vid beräkningen av intäktsindikatorn multipliceras med ovan nämnd procentandel för respektive affärsområde. Intäktsindikatorn för räkenskapsåret fås genom summering av de med procentandelarna viktade resultaträkningsposterna. Kapitalkravet fås genom att intäktsindikatorerna för de tre senaste åren först summeras och sedan divideras med tre. Kapitalkrav för operativ risk avseende IT-relaterad verksamhet inom bankens dotterbolag Crosskey Banking Solutions ingår på raden för betalning och avveckling i tabellen. Kapitalkravet för operativ risk utgör 17,8 miljoner euro jämfört med 18,2 miljoner euro vid utgången av föregående år. Minskningen har huvudsakligen skett inom segmentet hushållsbank under året.

I tabell 4.4.2 ges en översikt av totalt riskvägt exponeringsbelopp enligt valbara beräkningsmetoder, som utgör nämnaren av de riskbaserade kapitalkrav som beräknas i enlighet med artikel 92 i CRR.

Under året ökade Ålandsbankens riskvägda exponeringsbelopp från 1671 miljoner euro till 1976 miljoner euro eller med 18 procent. Kapitalkravet (Pelare I) uttryckt som 8 procent av riskexponeringsbeloppet uppgick till 158 miljoner euro jämfört med 134 miljoner euro vid utgången av 2020.

I tabell 4.4.3 visas koncernens kapitaltäckningsberäkning enligt Pelare 1 i en sammanfattande uppställning med jämförelse mot situationen vid utgången av 2020. I Appendix finns kapitaltäckningsanalysen sammanställd på detaljnivå enligt artikel 4 i Genomförandeförordningen (EU)1423/2013.

Under 2021 förändrades bankens kärnprimärkapitalrelation från 14,3 till 12,1 procent. Totalkapitalrelationen minskade från 16,5 till 15,4 procent. Minskningen i relationen kommer av att bankens riskexponeringsbelopp ökade kraftigt med 305 miljoner euro eller med 18 procent när totala kapitalbasen inte ökade i samma takt. Den totala kapitalbasen ökade med 29,3 miljoner euro eller med 11 procent till 304,8 miljoner euro.

Det kapitalkrav för riskviktsgolvet för finländska bolån som banken avsatte som ett tillägg till kapitalkravet enligt CRR artikel 458 den 31 december 2020 avskaffades i början av året 2021 enligt Finansinspektionens beslut (–8,7 miljoner euro). Under året har också default definition och IRB relaterat ytterligare kapitalkrav fastställdes på 26,5 procent av REA för IRB-relaterade portföljer i Finland tills enligt det nya regelverket byggda IRB modeller är godkända av Finansinspektionen.

Tabell 4.4.1

Kapitalkrav för operativa risker		2021	2020
miljoner euro	Procentandel		
Storkundsbank	15	1,7	1,8
Hushållsbank	12	10,9	11,7
Betalning och avveckling	18	3,7	3,5
Kapitalförvaltning	12	1,5	1,3
Totalt kapitalkrav för operativa risker		17,8	18,2

Tabell 4.4.2

EU OV1, Översikt av riskvägda exponeringsbelopp	2021	2020	2021
miljoner euro	Riskvägda exponeringsbelopp	Riskvägda exponeringsbelopp	Minimikapitalkrav
Kreditrisk	1 753	1 329	140
varav schablonmetoden	1 139	832	91
varav den grundläggande internmetoden	308	265	25
varav den avancerade internmetoden	306	232	24
varav den kapitalrelaterade internmetoden inom ramen för den enkla riskviktade metoden eller den interna modellen	0	0	0
Motparts-kreditrisk	1	5	0
varav marknadsvärdering	1	5	0
varav ursprunglig exponering			
varav schablonmetoden			
varav metoden med interna modeller			
varav riskexponeringsbelopp för bidrag till en central motparts obeståndsfond			
varav kreditvärdighetsjustering	0	0	0
Avvecklingsrisk	0	0	0
Värdepapperiseringsexponeringar utanför handelslagret (efter taket)	0	0	0
varav internmetoden			
varav den interna formelbaserade metoden			
varav internmetoden			
varav schablonmetoden			
Marknadsrisk	0	0	0
varav schablonmetoden			
Stora exponeringar	0	0	0
Operativ risk	223	227	18
varav basmetoden			
varav schablonmetoden	223	227	18
varav internmätningmetoden			
Belopp under trösklarna för avdrag (föremål för riskviktning på 250 procent)			
Justering av minimigränsen			
Riskviktsgolv för finländska bolån (CRR artikel 458 punkt 2 vi)	0	110	0
Summa	1 976	1 671	158

Tabell 4.4.3

Kapitaltäckningsanalys	2021	2020
miljoner euro		
Eget kapital enligt balansräkningen	302,5	292,4
Förutsebar utdelning	-31,2	-31,2
Kärnprimärkapital före avdrag	271,3	261,2
Immateriella tillgångar	-15,0	-19,3
Tillstånd för återköp av egna aktier	-10,5	0,0
Innehav utan bestämmande inflytande	0,0	0,0
Övriga poster, netto	0,0	0,0
Ytterligare värdejusteringar	-0,4	-0,5
Förväntade förluster enligt IRB utöver bokförda (underskott)	-6,9	-3,7
Justeringar på grund av övergångsregler avseende IFRS 9	0,5	0,9
Kärnprimärkapital	239,0	238,5
Primärkapitalinstrument	29,4	0,0
Primärkapitaltillskott	29,4	0,0
Primärkapital	268,4	238,5
Supplementärkapitalinstrument	36,4	37,0
Förväntade förluster enligt IRB utöver bokförda (överskott)	0,0	0,0
Supplementärkapital	36,4	37,0
Total kapitalbas	304,8	275,5
Kapitalkrav för kreditrisker enligt IRB-metod	38,8	39,8
Ytterligare kapitalkrav IRB-metod	10,3	8,7
Kapitalkrav för kreditrisker enligt schablonmetod	91,1	67,0
Kapitalkrav för kreditvärdighetsjusteringsrisk	0,1	0,0
Kapitalkrav för operativ risk	17,8	18,2
Kapitalkrav	158,1	133,6
Risikexponeringsbelopp	1 976,2	1 670,8
varav andelen kreditrisk, %	88,7	86,0
varav andelen kreditvärdighetsjusteringsrisk, %	0,0	0,0
varav andelen operativ risk, %	11,3	14,0
Kapitalrelationer		
Kärnprimärkapitalrelation, %	12,1	14,3
Primärkapitalrelation, %	13,6	14,3
Total kapitalrelation, %	15,4	16,5
Krav avseende kapitalbuffertar, %		
Totalt kärnprimärkapitalkrav inklusive buffertkrav	7,6	8,5
varav krav på kärnprimärkapital enligt Pelare 1	4,5	4,5
varav krav på kärnprimärkapital enligt Pelare 2	0,6	1,5
varav krav på kapitalkonserveringsbuffert	2,5	2,5
varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert	0,0	0,0
varav krav på systemriskbuffert	0,0	0,0
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert	12,1	14,3

5. Bruttosoliditetsgrad

Bruttosoliditet är ett mått på bankers soliditet och syftar till att undvika överdriven skuldsättning. Bruttosoliditetsgraden beräknas som kvoten av primärkapitalet och ett särskilt definierat exponeringsmått enligt kapitalkravsförordningen. Till skillnad från kapitaltäckningsberäkningen är exponeringarna inte riskvägda vid beräkningen av kvoten.

Med beaktande av lättnader till följd av covid-19-pandemin (artikel 429a.1 n i CRR) som innebär tillfälligt undantag för vissa exponeringar mot centralbanker från det totala exponeringsmättet uppgick Ålandsbankens bruttosoliditetsgrad till 4,3 procent vid utgången av 2021 jämfört med 4,2 procent vid utgången av föregående år. Utan beak-

tande av lättnader skulle bruttosoliditetsgraden vid utgången av 2021 ha varit 3,9 procent. Under året ökade primärkapital med 30 miljarder euro eller 13 procent och totalt exponeringsmått, med beaktande av lättnader, ökade med 648 miljarder euro eller 12 procent, vilket gjorde att bruttosoliditetsgraden förbättrades med 0,1 procentenheter. Ökningen i primärkapital kom från ökat periodens resultat och hade således positive påverkan på bruttosoliditetsgraden. Minimikravet för bruttosoliditetskravet är 3,3 procent när lättnaderna beaktas och 3 procent annars.

Bruttosoliditetsgraden är beräknad enligt situationen vid årets slut. Primärkapitalet inkluderar periodens resultat.

Tabell 5.1

Bruttosoliditetsgrad		2021	2020
miljoner euro			
EU LR SUM:	Sammanfattande avstämning av redovisningstillgångar och exponeringar i bruttosoliditetsgrad		
1	Sammanlagda tillgångar enligt offentliggjorda finansiella rapporter	6 630,9	6 034,4
4	(Justering för tillfälligt undantag för exponeringar mot centralbanker (i tillämpliga fall))	-582,7	-537,4
8	Justering för finansiella derivatinstrument	29,1	-6,7
10	Justering för poster utanför balansräkningen (d.v.s. konvertering till kreditekvivalenter för exponeringar utanför balansräkningen)	220,9	158,1
12	Andra justeringar	-25,3	-23,6
13	Totalt exponeringsmått	6 272,9	5 624,8
EU LR COM:	Bruttosoliditetsgrad enligt enhetligt offentliggörande		
	Exponeringar i balansräkningen (med undantag för derivat och transaktioner för värdepappersfinansiering)		
1	<i>Poster i balansräkningen (med undantag för derivat och transaktioner för värdepappersfinansiering, men inklusive säkerhet)</i>	6 035,0	5 472,2
6	<i>(Tillgångsbelopp som dragits av för att fastställa primärkapital)</i>	-25,3	-23,6
7	Sammanlagda exponeringar i balansräkningen (med undantag för derivat och transaktioner för värdepappersfinansiering)	6 009,7	5 448,6
	Derivatexponeringar		
8	Återanskaffningskostnad som sammanhänger med derivattransaktioner enligt schablonmetoden för motpartskreditrisk (dvs. netto av den medräkningsbara kontanta tilläggsmarginälsäkerheten)		8,9
9	Tilläggsbelopp för möjlig framtida exponering i samband med derivattransaktioner enligt schablonmetoden för motpartskreditrisk		9,2
EU-9b	Exponering fastställd enligt ursprunglig åtagandemetod	42,3	
13	Sammanlagda derivatexponeringar	42,3	18,1
	Andra exponeringar utanför balansräkningen		
19	Exponeringar utanför balansräkningen i effektiva teoretiska belopp	1 045,3	750,8
20	(Justeringar för konvertering till kreditekvivalenter)	-824,4	-592,6
22	Exponeringar utanför balansräkningen	220,9	158,1
	Kapital och totala exponeringar		
23	Primärkapital	268,4	238,5
24	Totalt exponeringsmått	6 272,9	5 624,8
	Bruttosoliditetsgrad		
25	Bruttosoliditetsgrad, %	4,3	4,2
25a	Bruttosoliditetsgrad (bortsett från inverkan av tillämpliga tillfälliga undantag för centralbanksreserver), %	3,9	3,9
26	Lagstadgade minimikrav på bruttosoliditetsgrad, %	3,3	3,3
	Val av övergångsarrangemang och relevanta exponeringar	Övergångsdefinition	Övergångsdefinition

Tabell 5.2

EU LR3 – LRSpl, Uppdelning av exponeringar i balansräkningen (med undantag för derivat, transaktioner för värdepappersfinansiering och undantagna exponeringar)

miljoner euro		
EU-1	Sammanlagda exponeringar i balansräkningen (med undantag för derivat, transaktioner för värdepappersfinansiering och undantagna exponeringar)	6 035,0
EU-2	varav exponeringar i handelslagret	0,0
EU-3	varav exponeringar utanför handelslagret	6 035,0
EU-4	varav säkerställda obligationer	397,0
EU-5	varav exponeringar som hanteras som exponeringar mot suveräna stater	335,9
EU-6	varav exponeringar mot delstatliga självstyrelseorgan, multilaterala utvecklingsbanker, internationella organisationer och offentliga organ som inte behandlas som exponeringar mot suveräna stater	128,0
EU-7	varav institut	235,9
EU-8	varav säkrade genom panträtt i fastigheter	3 353,0
EU-9	varav hushållsexponeringar	496,2
EU-10	varav företag	918,5
EU-11	varav fallerande exponeringar	50,9
EU-12	varav övriga exponeringar (t.ex. aktier, värdepappersinnehav och övriga motpartslösa tillgångar)	119,6

6. Intern kapital- och likviditetsutvärdering 2021

Den interna kapitalutvärderingen syftar till att analysera samtliga risker i koncernens verksamhet och utifrån resultatet bedöma kapitalbehovet för att säkerställa att koncernen är tillräckligt kapitaliserad för att täcka alla sina risker för att kunna bedriva och utveckla verksamheten, både under normala och kraftigt försämrade affärsförhållanden. I utvärderingen bedöms dels huruvida kapitalkraven under Pelare 1 är tillräckliga, dels nivån på kapitalbehovet för risker som inte täcks in under Pelare 1. Exempel på sådana risker är koncentrationsrisk, pensionsskuldskrisk, affärsrisk och ränterisk i bankboken.

I 2021 års interna kapitalutvärdering, som avsåg situationen den 31 december 2020, utvärderades effekterna av ett utdraget negativt scenario baserat på lågkonjunkturscenariot från EBA:s planerade stresstest 2021, ekonomiska utsikter under den pågående covid-19-pandemin och annan information som Finansministeriet, Finlands bank, Konjunkturinstitutet i Sverige, Sveriges riksbank med flera konjunkturbedömare publicerat. Det negativa scenariot bygger i enlighet med praxis på oförändrade affärsvolymerna.

I det negativa scenario som testades antogs Finlands och Sveriges reala BNP sjunka väsentligt under 2021 och 2022 för att sedan försiktigt börja återhämta sig under 2023. Arbetslösheten antogs gradvis öka under den bedömda perioden för att i slutet av 2023 fortsättningsvis ligga på en hög nivå. Under samma period antogs bostadspriserna sjunka väsentligt jämfört med prisnivåerna i slutet av 2020.

De väsentliga riskerna och kapitalbehovet som identifierades genom den interna kapitalutvärderingen 2021 baserat på situationen den 31 december 2020 framgår av tabell 6.1. Identifierat ytterligare kapitalbehov utöver Pelare 1 uppgick till 17,3 miljoner euro. De största riskområdena avsåg koncentrationsrisker i kreditportföljen, kreditrisk samt aktierisk utöver Pelare 1. Kärnprimärkapitalbufferten vid tidpunkten 31 december 2020 med beaktande av kapitalkrav enligt Pelare 1 var 88,3 miljoner euro jämfört med 68,1 miljoner euro året innan.

Banken har i sin kapitalbedömning beaktat det tilläggs-kapitalkrav för Pelare 2 (P2R) som Finansinspektionen fastställt inom ramen för sin SREP-process, eftersom detta är högre än bankens internt bedömda kapitalbehov enligt den interna kapitalutvärderingen och regulatoriskt bindande krav för banken.

Kapitalplaneringen för en eventuell konjunkturedgång påvisade inget ytterligare kapitalbehov för att täcka rörelseföruster som uppstår. Med en tillräckligt hög lönsamhetsnivå som utgångsläge uppstår ingen rörelseförust i stressscenariot. Kapitalrelationerna behålls på en hög nivå under hela stressperioden. I förhållande till kapitalregelverkets buffertkrav visar Ålandsbanken ett betryggande kapitalöver-

skott även under scenarier som beskriver mycket svåra ekonomiska förhållanden.

Kapitalbehovet för Ålandsbanken den 31 december 2020 med beaktande av de i mars 2020 slopade kraven för systemriskbuffert och kontracyklisk kapitalbuffert uppgick till 200,6 miljoner euro inklusive kapitalkravet för Pelare 2 som trädde i kraft under det fjärde kvartalet 2018. 133,6 miljoner euro avsåg minimikrav enligt Pelare 1, 41,8 miljoner euro avsåg kapitalkonserveringsbuffert och 25,1 miljoner euro bestod av Finansinspektionen bedömt kapitalkrav för Pelare 2.

Banken har ansökt och fått godkännande för att permanent undanta den svenska kreditstocken från kapitalkravsberäkning enligt internmetoden, detta med anledning av att bolånen i den svenska filialen avses överföras till det svenska kreditmarknadsbolaget Borgo AB. Därefter återstår i den svenska kreditportföljen i huvudsak företagsexponeringar till ett fåtal motparter för vilka det officiella kapitalkravet permanent kommer att beräknas enligt schablonmetoden.

Syftet med den interna likviditetsutvärderingen är att säkerställa att de likviditetsbuffertar som finns är tillräckliga för att säkerställa en störningsfri verksamhet även under perioder av stress. Detta sker genom stresstester som baseras på olika scenarier i syfte att bedöma vilka effekter dessa har på bankens likviditetstillgång och upplåningsbehov.

Banken gör regelbundet, minst en gång per år, en genomgång av de scenarier som ska användas vid identifiering, mätning och hantering av likviditetsrisker. Utgångspunkten är faktorer som banken identifierat och som bedöms ha stor påverkan på bankens likviditetsrisk. Exempel på sådana faktorer är inlåning, säkerhetsmassan för säkerställda obligationer och likvida tillgångar.

I 2021 års interna likviditetsutvärdering, som avsåg situationen 31 december 2020, utvärderades effekterna av scenarier som bland annat utgår ifrån att

- delar av inlåningen från allmänheten kommer att flöda ut,
- bankens upplåningsmöjligheter kommer att försämrats och fördyras,
- upplåning med bankcertifikat kommer endast vara möjligt med kortare löptidsintervall, vilket förkortar förfallostrukturen på skuldportföljen, och/eller att
- bankens rating nedgraderas.

Utförda stresstester visar på en bra och balanserad likviditetshandling inom banken, som är uppbyggd kring låg likviditetsrisk, diversifierad finansieringsstruktur samt likviditetsreserv av hög kvalitet.

Tabell 6.1

Bedömda risker vid intern kapitalutvärdering	2020	2019	
miljoner euro			Förändring
Internt kapitalbehov enligt den interna kapitalutvärderingen			
Kreditrisk utöver Pelare 1	4,0	2,9	1,1
Kreditkoncentrationsrisk	4,3	4,8	-0,5
Ränterisk i bankboken	3,2	2,3	0,9
Valutakursrisk	0,1	0,1	0,0
Aktiekursrisk	3,2	2,3	0,9
Operativa risker utöver Pelare 1	0,0	0,0	0,0
Pensionskuldrisk	2,5	4,4	-1,9
Affärsrisk	0,0	0,0	0,0
Likviditetsrisk	0,0	0,0	0,0
Summa internt kapitalbehov	17,3	16,8	0,5
Kapitalkrav Pelare 1	133,6	126,6	7,0
Totalt kapitalbehov	150,9	143,4	7,5
Total kärnprimärkapitalbuffert	87,6	68,1	19,5

7. Kommande förändringar i kapitaltäckningsföreskrifterna

Baselkommittén har under en längre tid utarbetat en omfattande översyn av de nuvarande regelverken för kapitaltäckning. I december 2017 publicerades en uppdatering av kapitaltäckningsregelverket, "Basel III: Finalising postcrisis reforms" (också känd som Basel IV och Basel 3.1).

De här bestämmelserna har implementerats stegvis i EU. Arbetet inleddes med det så kallade bankpaketet, som började tillämpas från och med den 28 juni 2021 och som omfattade några delar av Basel IV. Syftet med bankpaketet var inte bara att implementera Baselrelaterade förordningar utan även att effektivisera bankunionen. Bankpaketet innebar ett antal uppdateringar av kapitaltäckningsförordningen 575/2013/EU (CRR) och kapitaltäckningsdirektivet 2013/36/EU (CRD IV) som bägge reglerar bankernas kapitalkrav. Bankpaketet innehöll även uppdateringar av EU:s krishanteringsdirektiv 2014/59 (BRRD) som föreskriver regler för krishantering av banker.

I oktober 2021 publicerades de första förslagen av CRR III, CRD VI och förändringar av BRRD som kommer att slutföra implementeringen av Basel IV i EU. Europeiska kommissionen föreslår den 1 januari 2025 som tillämpningsdatum för de flesta av artiklarna, vilket innebär att Basel IV kommer att implementeras två år senare i EU än vad som föreslogs av Baselkommittén. Kommissionens förslag motsvarar inte exakt Basel IV, då man har tagit hänsyn till lokala skillnader. Då dessa förordningar ännu inte är fastslagna innebär det att ändringar fortfarande kan göras av Europaparlamentet eller Europeiska rådet.

Lagförslagen till CRR III och CRD VI medför ändringar till kreditriskmetoder, beräkning av kreditvärdighetsjusteringsrisk och operativ risk samt inrättat ett golv för riskexponeringsbelopp (Output floor) som banker ska ta hänsyn till när de använder interna modeller. Golvregeln kan höja bankernas kapitalkrav om riskexponeringsbeloppet beräknat enligt interna modeller är lägre än golvet som beräknas på basen av schablonmetodens riskexponeringsbelopp, och som kommer att motsvara 72,5 procent av detta när regeln är helt infasad. Paketet inkluderar också regler om hantering och övervakning av ESG-risker i linje med EU:s strategi för hållbar utveckling. I framtiden kommer det att vara större fokus på klimatrisker och på att mäta sådana risker ur ett finansiellt perspektiv. Det förväntas även att nya regelverk angående ESG-risker kommer att införas som kan ha en inverkan på bankers kapitalkrav.

Andra ändringar som påverkar bankers kapitalkrav på kort sikt är att myndigheterna har börjat höja kapitalkravsbuffertar, då man anser att återhämtningen från pandemin har börjat. Det kombinerade buffertkravet för banken kommer att öka under året när det kontryckiska buffetvärdet i Sverige ökar till en procent den 29 september 2022. Det förväntas också att tillsynsmyndigheten i Finland kommer att kommunicera en höjning av systemriskbufferten under andra kvartalet 2022. Kravet kan förväntas börja tillämpas 12 månader efter att det kommunicerats.

Coronapandemin orsakar fortsättningsvis osäkerhet på regleringsområdet under 2022, men dess inverkan har minskat sedan 2021. Många tillfälliga lättnader har upphört att gälla, men en kraftig försämring av coronaläget med väsentlig påverkan på ekonomin kunde få tillsynsmyndigheter att tillfälligt införa nya regler som har inverkan på bankers kapitalkrav.

8. Affärsrisk

Med affärsrisk avses risken för lägre intjäning på grund av försämrade affärsförhållanden. Affärsrisk omfattar konkurrensrisk, strategisk risk och ryktesrisk. Konkurrensrisk innebär en risk för lägre intäkter till följd av ökad konkurrens, som kan leda till lägre volymer och/eller lägre marginaler. Strategisk risk avser den av styrelsen och vd valda strategin i förhållande till förändrade marknadsförutsättningar för verksamheten, men också i form av till exempel ändrade regelverk eller tekniskskiften i branschen, som kan påverka Ålandsbankens möjligheter att som liten aktör bedriva en lönsam bankrörelse. Finansbranschen förändras snabbt och ny teknik möjliggör för nya aktörer att distribuera finansiella tjänster på nya, kostnadseffektiva sätt och därmed erodera lönsamheten för de traditionella bankerna. Ryktesrisk avser försämrat anseende och förtroende hos såväl kunder, anställda och myndigheter till följd av till exempel bristande affärsetik och bristfällig regelefterlevnad.

Mycket av arbetet i styrelsen och koncernledningens och därtill hörande kommittéer syftar till att identifiera affärsrisker och att finna lämpliga åtgärder för att hantera de möjligheter och hot som uppkommer i en föränderlig omvärld.

9. Kreditrisk

Kreditrisk är risken för förluster till följd av att en kund inte kan fullgöra sina åtaganden gentemot banken och att ställd säkerhet inte täcker bankens fordran på kunden. Banken delar upp kreditrisken i två huvud-

kategorier; kreditrisk i utlåningsverksamhet samt kreditrisk i Treasury-verksamhet. Kreditrisk inom utlåningsverksamheten är den största risken inom bankens verksamhet och definieras som risken för förlust på grund av att kunden eller motparten inte förmår betala ränta och/eller amorteringar på lån och övriga åtaganden till banken. Kreditrisken består i denna kategori till största delen av fordringar på privatpersoner och icke finansiella företag. Fordringarna består huvudsakligen av krediter, kreditlimiten och garantier som beviljats. Kreditrisk i Treasury-verksamheten utgörs till största del av risken för fallissemang hos emitenter av innehavda masskuldebrev inom bankens balansförvaltning och beskrivs i mer detalj nedan i avsnitt 9.6 "Kreditrisk i Treasury-verksamheten". Till denna kategori av risker hänförs också motpartsrisiker som specifikt avser handel med derivat inom balansförvaltningen.

Till kreditrisk hänförs även kreditkoncentrationsrisker och geografisk risk som kan uppstå inom de bägge huvudkategorierna av kreditrisk. Kreditrisk finns också utanför bankens balansräkning i form av olyfta delar av kreditramar, ännu inte utnyttjade lånelöften och icke infriade garantier. Kreditrisk finns även i form av säkerhetskrav som banken ställer på kunder som lånar värdepapper av banken samt ställer ut derivat hos Nasdaq.

9.1 RISKHANTERINGSMÅL OCH RISKHANTERINGSPOLICY

Den övergripande kreditstrategin regleras i en av styrelsen fastslagen policy för kreditgivningen. Nivån på acceptabel kreditrisk fastställs vidare i en särskild policy för finansiella risker och i koncernbolagens egna verksamhetsstrategier. Kreditriskhanteringen bygger huvudsakligen på formella kredit- eller limitbeslut. För kreditrisk i Treasury-verksamheten och motpartsrisk fastställs specifika motpartslimiten som gäller i max ett år.

Kreditriskhanteringen utgår från att kreditbesluten ska vara baserade på heltäckande kunskap om kunden. Detta innebär att banken i första hand gör affärer med kunder som är verksamma i de regioner där banken har kontor. För företagskrediter gäller allmänt att kunden ska ha en kontaktperson i banken som känner till kundens verksamhet och bransch samt kreditengagemangets risker och säkerheter. Större företagskrediter ska alltid föredras inför kreditkommitté av en av affärsverksamheten oberoende kreditanalytiker innan krediten beviljas. Föredragningen är maximalt giltig i ett år innan den förnyas genom processen för årsföredragning.

Beslut i kreditärenden som faller utanför den enskilda kundansvarigas eller enhetschefens limit fattas av bankens kreditkommitté. I ledningsgruppens kreditkommitté ingår bland annat verkställande direktören, koncernens Chief Risk Officer (CRO) och kreditcheferna som alla har vetorätt. Ledningsgruppens kreditkommitté fattar beslut i kreditärenden upp till och med 10 miljoner euro. Bankens styrelse fattar beslut i kreditärenden större än detta. Kreditärenden som föredras i ledningsgruppens kreditkommitté analyseras och tillstyrks av kundrådgivare i affärslinjen, som äger risken och har ansvaret för att risken hanteras enligt bankens interna regler, det vill säga att den företagna analysen gjorts ändamålsenligt och enligt regelverket kontrolleras inom en av affärsverksamheten oberoende kreditberedningsavdelning.

Inom kreditberedningen säkerställs för de ärenden som föredras i en kreditkommitté att kreditärendet ger en heltäckande och korrekt bild av kundens ekonomiska situation, framtida återbetalningsförmåga och säkerheternas värde. Ålandsbanken har särskilt identifierat utlåning till sjöfart och övrig fastighetsverksamhet som segment inom kreditportföljen som har en förhöjd kreditrisk. Därför har specifika limiten satts av styrelsen för utlåning till dessa segment.

Kreditriskerna i koncernen följs upp och analyseras centralt av Risk Control, som rapporterar direkt till den verkställande direktören och ledningsgruppen månadsvis samt kvartalsvis till styrelsen i samband

med koncernens riskrapport. Finansinspektionen informeras regelbundet om Ålandsbankens riskposition.

Kreditriskuppföljningen och analysen av exponeringar mot privatpersoner och företag baseras i Ålandsbanken huvudsakligen på egna interna statistiska metoder, utvecklade i enlighet med kapitaltäckningsregelverket för intern kreditriskberäkning (IRB) samt IFRS 9-regelverkets bestämmelser. Risken i bankens kreditverksamhet följs internt upp enligt samma metoder.

Banken mitigerar kreditrisk främst genom att kräva tillräckliga säkerheter av hög kvalitet. I företagsutlåningen är det möjligt att använda kovenanter. Kovenanterna kan vara av en finansiell karaktär och/eller av en icke-finansiell karaktär. De finansiella kovenanterna baserar sig i allmänhet på olika finansiella nyckeltal emedan de icke-finansiella mera begränsar kundens handlingsfrihet.

9.2 EXPONERING MOT KREDITRISK OCH UTSPÄDNINGSRISK

Nödliande exponeringar definieras som fordringar som uppfyller den regulatoriska definitionen för fallissemang enligt kapitaltäckningsregelverkets artikel 178 eller är nedskrivna enligt redovisningsmässiga principer. Enligt bankens interna definition inträffar fallissemang (default) när en väsentlig förfallen kreditförpliktelse är mer än 90 dagar sen eller när banken anser det osannolikt att gäldenären kan fullgöra sina förpliktelser gentemot banken, utan att banken behöver tillgripa åtgärder som att realisera säkerheter eller garantier. Vid bedömning av osannolikhet för betalning omfattas de indikatorer som återfinns i CRR artikel 178.3. Därutöver tillämpas andra indikatorer som bedöms som ändamålsenliga utifrån bankens kreditriskhanteringsprocess. Redovisningsmässig definition av nedskrivna fordringar utgörs av de fordringar som redovisas i stadie 3 enligt IFRS 9-regelverket och är i allt väsentligt samstämmigt med den regulatoriska definitionen av fallissemang. I allmänhet använder banken enbart av specifika nedskrivningar och inte gruppvisa reserveringar. Under 2021 gjordes inga gruppvisa reserveringar.

Tabell 9.2.1 beskriver fördelningen av bankens presterande och nödliande exponeringar och vilka avsättningar som gjorts för dessa. De största förändringarna sedan föregående år är en allmän ökning av posten Lån och förskott samt inom exponeringar utanför balansräkningen, främst driven av hushållssektorn. Denna ökning härtamar främst från bankens strategiska samarbetspartners ICA Banken samt Söderberg & Partners där banken under året har upptagit bostadslån förmedlade av dessa i sin egen balans samt hanterat de kreditlöften som uppstått i samband med det samarbetet. En annan ökning sedan föregående år värd att notera är en ökning av exponeringar inom Stadie 3, som förra året låg på 39,5 miljoner euro men i år har stigit till 62,3 miljoner euro (varav 2,9 miljoner är utanför balansen). En delförklaring till detta är implementation av en ny fallissemangsdefinition under 2021. Den nya fallissemangsdefinitionen har medfört ändringar i bland annat hanteringen av anstånd samt fallissemangssmita. En del större enskilda förfall har skett under tredje och fjärde kvartalet, vilket har ökat beloppet i Stadie 3 samt nedskrivningar för dessa och samma kunder drev även ökningen av Stadie 3 krediter utanför balansen.

Tabell 9.2.2 beskriver löptidsfördelningen för bankens Lån och förskott samt räntebärande värdepapper. Den största förändringen sedan föregående år är en ökning av Lån och förskott inom kategorin över 5 år, där många av de nya lånen till bankens samarbetspartners uppkommit. Detta på grund av att bolån i Sverige oftast har en hög maturitet jämfört med praxis på den finska bostadsmarknaden. En viss omfördelning av bankens räntebärande värdepapper har även skett, där fler värdepapper befinner sig inom kategorin under 1 år jämfört med förra året.

Tabell 9.2.1

EU CR1, Presterande och nödlidande exponeringar samt relaterade avsättningar

mijoner euro	Presterande exponeringar			Redovisat bruttovärde/nominellt belopp			Nödlidande exponeringar			För presterande exponeringar			För nödlidande exponeringar			Ackumulerad nedskrivning, ackumulerade negativa förändringar av verkligt värde på grund av kreditrisk och avsättningar			Mottagna säkerheter och finansiella garantier		
	Varav stadie 1	Varav stadie 2	Varav stadie 3	Varav stadie 1	Varav stadie 2	Varav stadie 3	Varav stadie 1	Varav stadie 2	Varav stadie 3	Varav stadie 1	Varav stadie 2	Varav stadie 3	Varav stadie 1	Varav stadie 2	Varav stadie 3	Varav stadie 1	Varav stadie 2	Varav stadie 3	Akkumulerad partiell bortskrivning	För presterande exponeringar	För nödlidande exponeringar
Kassabehållning hos centralbanker och andra avstamemedel	702,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lån och förskott	4 761,7	4 621,8	139,9	59,3	0	59,3	(2,1)	(0,9)	(11,7)	(3,0)	0	(11,7)	0	0	(11,7)	0	0	0	0	4 628,4	47,6
Centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Offentlig sektor	8,8	8,8	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kreditinstitut	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andra finansiella företag	3,2	3,2	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	1,0	0
Icke-finansiella företag	1 021,2	996,5	24,7	23,1	0	23,1	(1,3)	(0,1)	(3,1)	(1,5)	0	(3,1)	0	0	(3,1)	0	0	0	0	991,7	22,0
<i>varav små och medelstora företag (SMF)</i>	454,1	445,9	8,2	4,5	0	4,5	(1,0)	(0,1)	(0,5)	(1,0)	0	(0,5)	0	0	(0,5)	0	0	0	0	426,6	4,1
Hushåll	3 728,5	3 613,3	115,2	36,2	0	36,2	(0,8)	(0,7)	(8,6)	(1,5)	0	(8,6)	0	0	(8,6)	0	0	0	0	3 635,8	25,6
Räntebärande värdepapper	720,5	720,5	0,0	0,0	0	0,0	(0,1)	0	0	(0,1)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Offentlig sektor	72,5	72,5	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kreditinstitut	335,0	335,0	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andra finansiella företag	274,6	274,6	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Icke-finansiella företag	38,4	38,4	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Exponeringar utanför balansräkningen	1 044,8	1 044,5	0,3	2,9	0	2,9	(0,3)	(0,0)	(0,0)	(0,3)	0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0
Centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Offentlig sektor	5,1	5,1	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kreditinstitut	0,5	0,5	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andra finansiella företag	81,9	81,9	0,0	0,0	0	0,0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Icke-finansiella företag	330,2	330,2	0,1	1,1	0	1,1	(0,2)	(0,2)	(0,0)	(0,2)	0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0
Hushåll	627,2	626,9	0,3	1,8	0	1,8	(0,1)	(0,0)	(0,0)	(0,1)	0	(0,0)	0	0	(0,0)	0	0	0	0	0	0
Summa	7 229,0	7 088,7	140,3	62,3	62,3	62,3	(2,5)	(0,9)	(11,7)	(3,4)	(3,4)	(11,7)	(11,7)	(11,7)	(11,7)	0	0	0	0	4 628,4	47,6

Tabell 9.2.3 visar flödet från föregående år gällande bankens nödlidande lån. Ökningen beror främst på den nya fallissemangsdefinitionen och ett antal större fallerade krediter. Men man kan även se att en del för banken större nedskrivningar har gjorts på 2,3 miljoner euro totalt.

Anståndsåtgärder tillämpas av banken för kreditengagemang där kunder har uppenbara ekonomiska problem och innebär att en justering av lånevillkoren måste vidtas för att hantera kundens återbetalningsförmåga. Anståndsåtgärden utgör formellt en eftergift mot en kund som banken inte skulle ha gjort om kunden inte haft eller varit nära att få finansiella svårigheter. Tydliga tecken på uppenbara ekonomiska problem är att kunden inte följer sin återbetalningsplan utan gör sig skyldig till upprepade dröjsmål med betalningarna. Det kan även förekomma fall där kunden meddelar kundansvarig om omständigheter som innebär att villkoren behöver justeras för att korrigera en långsiktigt försvagad återbetalningsförmåga. Dyliga justeringar innebär exempelvis att banken kan överväga sänkt marginal, amorteringsuppskov och/eller väsentligt förlängd återbetalningstid för krediten. För att en exponering ska bedömas som att inte längre vara föremål för anståndsåtgärder krävs att krediten sköts i enlighet med de krav som externt regelverk ställer. Därtill krävs att den kundansvarige gjort en ekonomisk analys som styrker att finansiella svårigheter inte längre föreligger. Under 2020 tillät Finansinspektionen banker att bevilja generella anstånd, så kallade moratorium till kunder som en följd av covid-19-pandemin. Moratorium innebär att kreditlätnadsåtgärder, exempelvis amorteringsuppskov, beviljas utan behov av individuell bedömning om åtgärden är en anståndsåtgärd. Detta ledde till ett ökat antal beviljade amorteringsuppskov för banken, men dessa moratorier har redovisats skilt från de amorteringsuppskov som beviljats genom anståndsåtgärder. Moratorium har inte varit aktuella under 2021 och banken har noterat en avsevärd minskning av amorteringsuppskov (både nya amorteringsuppskov samt volymen av utestående amorteringsuppskov).

Enligt bankens riktlinjer skrivs en fordran slutligen ned om konkurs har bekräftats eller om medellöshet har hållits för sannolikt. Exponeringen anses i detta skede utgöra en konstaterad kreditförlust för banken. Misskötta och försvagade kreditengagemang samt trender för särskilda kreditriskindikatorer för utlåningen rapporteras månatligen till verkställande ledning och kvartalsvis till styrelsen i samband med koncernens interna riskrapport.

Tabell 9.2.4 visar kreditkvaliteten i exponeringar med anstånd. Totalt uppgår det nominella beloppet för presterande exponeringar med anståndsåtgärder till 14,7 miljoner euro (15,9 miljoner euro 2020). Det nominella beloppet för nödlidande exponeringar med anståndsåtgärder har stigit till 17,2 miljoner euro. Detta utgör en ökning på 6,0 miljoner euro jämfört med 2020, vilket delvis kan förklaras av tillämpningen av den nya fallissemangsdefinitionen.

Tabell 9.2.5 visar kreditkvaliteten hos presterande och nödlidande exponeringar. Den totala summan av presterande exponeringar har vuxit till 7 229 miljoner euro (6 359 miljoner euro 2020). Ökningen kommer från större utlåningsvolymen samt exponeringar utanför balansräkningen. Volymen av nödlidande exponeringar var 62,0 miljoner euro vid utgången av 2021 (39,5 miljoner euro 2020). Nödlidande exponeringarna har uppstått främst inom Lån och förskott, dels orsakade av den nya fallissemangsdefinitionen, dels på grund av några större enskilda fallissemang.

Tabell 9.2.6 visar nödlidande exponeringars kvalitet uppdelat enligt geografi, vilket primärt omfattar exponeringar i Finland och Sverige. Utlåning till övriga länder består främst av bankens Treasury-portfölj, men även bankens motparter vars hemvist är någon annan än Finland eller Sverige. Volymen fallerade i balansräkningen har ökat i samtliga geografiska områden. I Finland uppgick fallerade exponeringar till 44,6 miljoner euro vid utgången av 2021 (27,8 miljoner euro 2020), medan fallerade exponeringar i Sverige ökat till 9,6 miljoner euro (2,4 miljoner euro 2020). Även fallerade exponeringar i övriga länder har ökat till 5,0 miljoner euro vid utgången av 2021 (0,8 miljoner euro 2020) liksom exponeringar utanför balansräkningen, vilka utgjorde 2,9 miljoner euro år 2021 (0,0 miljoner euro 2020). Ökningarna kommer främst från ett större engagemang som hade exponering både i och utanför balansen.

Tabell 9.2.7 visar kreditkvalitet hos Lån och förskott till icke-finansiella företag enligt bransch. Exponeringar mot icke-finansiella företag har minskat totalt sett under 2021 till 1 044,3 miljoner euro (1 106,2 miljoner euro 2020). Samtidigt har volymen fallerade exponeringar ökat till 23,1 miljoner euro (6,2 miljoner euro 2020). En ökning av fallerade exponeringar vid utgången av år 2021 ses främst i branscherna Finans- och försäkringsverksamhet med 8,7 miljoner euro (0,0 miljoner euro 2020), Hotell- och restaurang med 5,3 miljoner euro (0,0 miljoner euro 2020) samt Tillverkning med 3,5 miljoner euro (0,0 miljoner euro 2020).

Tabell 9.2.2

EU CR1-A, Exponeringars löptid

miljoner euro	Exponeringens nettovärde				Ingen angiven löptid	Summa
	På begäran	<= 1 år	> 1 år <= 5 år	> 5 år		
Lån och förskott	33,4	685,2	1 571,6	2 521,1	9,7	4 821,0
Räntebärande värdepapper		182,6	490,2	47,6		720,5
Totalt	33,4	867,8	2 061,9	2 568,7	9,7	5 541,5

Tabell 9.2.3

EU CR2, Förändringar i stocken av nödlidande lån och förskott

miljoner euro	Redovisat bruttovärde
Ursprunglig stock av nödlidande lån och förskott	39,5
Inflöden till nödlidande portföljer	36,8
Utflöden från nödlidande portföljer	-17,0
Utflöden till följd av bortskrivningar	-2,3
Utflöden till följd av andra omständigheter	-14,7
Slutlig stock av nödlidande lån och förskott	59,3

Tabell 9.2.4

EU CQ1, Kreditkvalitet hos exponeringar med anstånd

miljoner euro	Redovisat bruttovärde/nominellt belopp för exponeringar med anståndsåtgärder				Ackumulerad nedskrivning, ackumulerade negativa förändringar i verkligt värde på grund av kreditrisk och avsättningar		Erhållna säkerheter och erhållna finansiella garantier för exponeringar med anstånd	
	Nödlidande med anstånd				För presterande exponeringar med anstånd	För nödlidande exponeringar med anstånd	Varav erhållna säkerheter och finansiella garantier för nödlidande exponeringar med anståndsåtgärder	
	Presterande med anstånd	Varav fallerade	Varav osäkra					
Kassabehållning hos centralbanker och andra avistamedel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lån och förskott	14,6	17,2	17,2	17,2	-0,1	-0,8	16,7	0,0
Centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentlig sektor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kreditinstitut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella företag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Icke-finansiella företag	8,3	10,9	10,9	10,9	-0,1	-0,3	10,9	0,0
Hushåll	6,4	6,3	6,3	6,3	0,0	-0,6	5,7	0,0
Räntebärande värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Beviljade låneåtaganden	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	14,7	17,2	17,2	17,2	-0,1	-0,8	16,7	0,0

Tabell 9.2.5

EU CQ3, Kreditkvalitet hos presterande och nödlidande exponeringar per förfallodag

	Redovisat bruttovärde/nominellt belopp										
	Presterande exponeringar					Nödlidande exponeringar					
miljoner euro	Ej förfallna eller förfallna ≤ 30 dagar	Förfallna > 30 dagar ≤ 90 dagar	Förmodas inte bli betalda av de som inte är förfallna eller som är förfallna ≤ 90 dagar	Förfallna > 90 dagar ≤ 180 dagar	Förfallna > 180 dagar	Förfallna > 180 dagar ≤ 1 år	Förfallna > 1 år ≤ 2 år	Förfallna > 2 år ≤ 5 år	Förfallna > 5 år ≤ 7 år	Förfallna > 7 år	Varav fallerade
Kassabehållning hos centralbanker och andra avstamemedel	702,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lån och förskott	4 761,7	4 758,4	3,3	59,3	37,5	4,2	2,4	10,1	0,3	2,2	59,2
Centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentlig sektor	8,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kreditinstitut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella företag	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Icke-finansiella företag	1 021,2	1 021,0	0,2	23,1	21,2	0,0	0,4	0,5	0,0	0,1	23,1
varav små och medelstora företag	454,1	453,9	0,1	4,5	4,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	4,5
Hushåll	3 728,5	3 725,4	3,1	36,2	16,3	4,2	1,8	9,6	0,3	2,1	36,1
Räntebärande värdepapper	720,5	720,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Centralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentlig sektor	72,5	72,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kreditinstitut	335,0	335,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella företag	274,6	274,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Icke-finansiella företag	38,4	38,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Exponeringar utanför balansräkningen	1 044,8		2,9								2,9
Centralbanker	0,0		0,0								0,0
Offentlig sektor	5,1		0,0								0,0
Kreditinstitut	0,5		0,0								0,0
Övriga finansiella företag	81,9		0,0								0,0
Icke-finansiella företag	330,2		1,1								1,1
Hushåll	627,2		1,8								1,8
Summa	7 229,0	6 180,9	3,3	62,3	37,5	4,2	2,4	10,1	0,3	2,2	62,1

Tabell 9.2.6

EU CQ4, Nödlidande exponeringars kvalitet efter geografi

miljoner euro	Redovisat bruttovärde/nominellt belopp					Avsättningar för åtaganden och finansiella garantier utanför balansräkningen	Ackumulerade negativa förändringar i verkligt värde på grund av kreditrisk för nödlidande exponeringar
	Varav nödlidande			Varav som omfattas av nedskrivning	Ackumulerad nedskrivning		
	Varav nödlidande	Varav fallerade					
Exponeringar i balansräkningen							
Finland	2 856,9	44,6	44,6	2 856,9	-10,0		0
Sverige	2 230,0	9,7	9,6	2 230,0	-2,3		0
Övriga länder	454,6	5,0	5,0	427,2	-2,4		0
Summa	5 541,5	59,3	59,2	5 514,1	-14,8		0
Exponeringar utanför balansräkningen							
Finland	254,2	1,1	1,1			0,3	
Sverige	769,0	0,0	0,0			0,0	
Övriga länder	24,5	1,8	1,8			0,0	
Summa	1 047,7	2,9	2,9			0,3	
Summa nödlidande exponeringar	6 589,3	62,3	62,1	5 514,1	-14,8	0,3	0

Tabell 9.2.7

EU CQ5, Kreditkvalitet hos lån och förskott till icke-finansiella företag efter bransch

miljoner euro	Redovisat bruttovärde				Ackumulerad nedskrivning	Ackumulerade negativa förändringar i verkligt värde på grund av kreditrisk för nödlidande exponeringar
	Varav nödlidande			Varav lån och förskott som omfattas av nedskrivning		
		Varav fallerade				
Jordbruk, skogsbruk och fiske	11,3	0,0	0,0	11,3	0,0	0,0
Utvinning av mineral	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tillverkning	25,1	3,5	3,5	25,1	-0,2	0,0
Försörjning av el, gas, värme och kyla	5,3	0,0	0,0	5,3	0,0	0,0
Vattenförsörjning	0,8	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0
Byggverksamhet	49,2	0,2	0,2	49,2	-0,1	0,0
Partihandel och detaljhandel	39,3	0,6	0,6	39,3	-0,3	0,0
Transport och magasinering	59,9	0,3	0,3	59,9	0,0	0,0
Hotell- och restaurangverksamhet	32,5	5,3	5,3	32,5	-0,9	0,0
Information och kommunikation	9,8	0,0	0,0	9,8	0,0	0,0
Finans- och försäkringsverksamhet	436,6	8,7	8,7	436,6	-2,6	0,0
Fastighetsverksamhet	248,7	0,9	0,9	248,7	-0,1	0,0
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	71,8	0,2	0,2	71,8	-0,1	0,0
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	10,1	0,0	0,0	10,1	0,0	0,0
Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbildning	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0
Vård och omsorg, sociala tjänster	12,2	0,0	0,0	12,2	0,0	0,0
Kultur, nöje och fritid	14,9	3,3	3,3	14,9	-0,1	0,0
Övriga tjänster	16,3	0,0	0,0	16,3	0,0	0,0
Summa	1 044,3	23,1	23,1	1 044,3	-4,6	0,0

9.3 ANVÄNDNING AV KREDITRISKREDUCERINGSMETODER

Säkerheter eliminerar eller reducerar bankens förlust om kredittagaren inte kan fullfölja sina betalningsförpliktelser och banken säger upp krediten till kunden. Krediter till privatpersoner och företag är därför som huvudregel säkerställda. Detta gäller till exempel bostadsfinansiering till privatpersoner, krediter till fastighetsbolag, värdepapperskrediter till privatpersoner och företag samt diverse andra typer av finansieringar. Krediter utan säkerhet kan beviljas då det rör sig om mindre krediter till privatpersoner och endast i undantagsfall till företag. I det senare fallet upprättas som regel särskilda lånevillkor, som ger banken större rättigheter till omförhandling eller uppsägning av krediten.

Med kreditriskreduceringstekniker (CRM, Credit Risk Mitigation) vid kapitalkravsberäkning avses beaktandet av vissa godtagbara säkerheter som sänker kapitalkravet för kreditrisk. De säkerheter Ålandsbanken beaktar i kapitalkravsberäkningen är bostäder, garantier ställda av stater, kommuner och institut, depositioner i egen och annan bank samt finansiella säkerheter.

Inom utlåningen till allmänheten har majoriteten av alla krediter beviljades till privatpersoner och företag en bostad eller annan fastighet som säkerhet. Dessa säkerheter är koncentrerade i de områden där banken har kontor, det vill säga i tillväxtcentrum inom Finland och Sverige samt Åland. Banken följer regelbundet upp marknadsvärdet i belånade säkerhetsobjekt och värdepapper som utgör säkerhet för krediter. En uppföljning av bostadssäkerheternas marknadsvärden görs kvartalsvis. Där behov påvisas anlitas en extern värderare för omvärderingar. De bostadssäkerheter som används vid kreditriskreducering ska uppfylla särskilda krav som kapitaltäckningsföreskrifterna ställer för att kunna godtas. Bland annat ställs krav på regelbunden oberoende värdering och att säkerheten överstiger fordran med ett väsentligt belopp, vilket säkerställs genom belåningsgraden. Enligt kapitaltäckningsregelverket anses en exponering eller en del av en exponering som inte överstiger 80 procent av fastighetens marknadsvärde vara fullt ut säkrad. Genom att tillämpa belåningsgrader på säkerheter tar banken höjd för en eventuell negativ prisutveckling för olika former av säkerheter, exempelvis bostadspriser och kursutveckling på finansiella säkerheter. Som huvudregel belånas bostadssäkerheter som högst till 70–85 procent av marknadsvärdet (LTV-värde).

En stor del av utlåningen sker även mot pantsättning av finansiella säkerheter som till största del marknadsvärderas dagligen. Finansiella säkerheter är till största delen koncentrerade till nordiska börsnoterade värdepapper eller fonder vars investeringsprofil är nordisk. För finansiella säkerheter bestäms belåningsgraden huvudsakligen efter likviditeten och kreditkvaliteten på det finansiella instrumentet. Det beräknade LGD-värdet för en exponering går hand i hand med LTV-värdet då bägge baseras på det tillgängliga marknadsvärdet i form av ställda säkerheter i förhållande till exponeringen. För finansiella säkerheter används den fullständiga metoden för finansiella säkerheter. Godkända finansiella säkerheter enligt kapitaltäckningsregelverket volatilitetsjusteras med av myndighet givna volatilitetsjusteringar och påverkar LGD-parametern för de exponeringar där IRB tillämpas. För exponeringar där kapitalkravet beräknas enligt schablonmetoden reduceras i stället exponeringsbeloppet för exponeringarna innan dessa riskvägs. Den största kategorin av denna form av kreditriskreduceringsmetod består av aktier noterade på Helsingfors- och Stockholmsbörsen. Den näst största kategorin består av räntebärande värdepapper emitterade eller förmedlade av i huvudsak nordiska kreditinstitut.

Genom att använda sig av garantier ställda av bland annat stater får banken substituera hela eller en del av en exponering till en motpart med bättre kreditkvalitet vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisk. De främsta tillhandahållarna av dessa former av kreditriskskydd är finska staten och landskapet Åland. Inom bankens svenska verksamhet säkerställer Boverkets garantier vissa finansieringslösningar i form av byggnadskreditiv. Banken har även beviljats tillstånd att för

en begränsad portfölj också använda sig av garantier ställda av europeiska investeringsfonden. Banken använder sig inte av netting i och utanför balansräkningen eller kreditderivat.

Banken hanterar namnkoncentrationsrisk i kreditportföljen genom att limitera enskilda motparter och vissa branscher. För banker gäller lagstadgade gränser för koncentrationer mot enskilda kunder eller kundhelheter. Stora exponeringar definieras i kapitaltäckningsregelverket som kunder och kundhelheter vars totala exponeringar utgör 10 procent eller mer av en banks primärkapital (T1 kapital). Vid beräkningen av exponeringsbeloppet ska kundens eller kundhelhetens samtliga engagemang i och utanför balansräkningen medräknas till fullt belopp. Exponeringen får maximalt uppgå till 25 procent av primärkapitalet efter CRM-godkända säkerheters beaktande. Överskridande av gränsvärdet ska rapporteras omgående till Finansinspektionen. Ett undantag är dock exponering till institut där en övre gräns för exponering efter CRM på 150 miljoner euro gäller då bankens primärkapital ligger under det beloppet. Banken har dock internt satt strängare limiter än 150 miljoner euro för exponering mot institut. Enligt Ålandsbankens valda strategi för utlåningen kan större enskilda koncentrationer uppstå mot enskilda kunder. Kvartalsvis rapporteras alla större kreditengagemang inom respektive affärsområde till ledningsgruppen och även till Finansinspektionen.

I exponeringsklassen företag reduceras exponeringsbeloppet främst av de finansiella säkerheternas beaktande i beräkningen, medan i hushållsexponeringsklassen är exponeringen till största del reducerad på grund av beaktandet av kreditmotvärdesfaktorer. I praktiken avser detta outnyttjade delar av kreditkortsgränser och outnyttjad del av depåutlåningen i den svenska verksamheten, vilka kan sägas uppvikslöst av banken.

I Tabell 9.3.1 har en ökning skett av osäkrade Lån och förskott. Det är dock mest drivet av att i den här tabellen räknas med en betydande ökning av andelen avista där pengar ligger på ett konto hos centralbanken, och dessa är ej säkrade.

9.4 ANVÄNDNING AV SCHABLONMETODEN FÖR KREDITRISK

Under schablonmetoden delas exponeringarna in i exponeringsklasser beroende på motpartstyp, säkerhet eller typ av fordran. Fordringarnas exponeringsvärden beräknas enligt regelverket och multipliceras därefter med en fastslagen riskvikt, som anges i CRR för respektive exponeringsklass. Exponeringar gentemot EES-stater och deras respektive centralbanker ska exempelvis alltid, givet att de är uttryckta i den nationella valutan, ges riskvikt 0 procent och delar av exponeringar som är fullt ut säkrade med marknadsvärdet från bostadssäkerhet ges en riskvikt om 35 procent. Banken baserar i enlighet med kapitaltäckningsföreskrifterna riskvikten för institut, säkerställda obligationer och företag i Treasuryportföljen på basis av en extern rating. För de exponeringar i institutsexponeringsklassen och klassen för säkerställda obligationer som inte har en extern rating härleds riskvikten på basen av hemstatens rating. Banken har inga exponeringar där en rating av en emittent som ingår bankens handelslager överförs på exponeringar utanför handelslagret. Under året har inga förändringar skett i denna hantering som haft påverkan på bankens riskexponeringsbelopp.

Tabell 9.4.1 visar bankens exponeringar som tillämpar schablonmetoden samt densiteten av det riskvägda exponeringsbeloppet.

Tabell 9.4.2 visar hur exponeringsbelopp beräknades enligt schablonmetoden fördelar sig enligt exponeringsklasser och riskvikter som tillämpas i schablonmetoden. Beloppen redovisas efter specifika kreditriskjusteringar, kreditmotvärdesfaktorer och tekniker för kreditriskreducering. Den största förändringen jämfört med föregående år är en ökning i den totala exponeringen med 592,9 miljoner euro, drivet av en ökning i exponeringar säkrade genom panträtt i fast egendom med 281,1 miljoner euro, nationella regeringar eller centralbanker med 187,2 miljoner euro och företag med 102,3 miljoner euro.

Tabell 9.3.1

EU CR3, Översikt över tekniker för kreditriskreducering: Offentliggörande av användningen av kreditriskreduceringsmetoder

miljoner euro	Säkert bokfört värde				
	Osäkert bokfört värde	Varav säkrat genom finansiella garantier			
		Varav säkrat genom säkerheter	Varav säkrat genom kreditderivat		Varav säkrat genom kreditderivat
Lån och förskott	847,0	4676,0	4541,7	134,3	0,0
Räntebärande värdepapper	720,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa	1 567,5	4 676,0	4 541,7	134,3	0,0
varav nödlidande exponeringar	11,7	47,6	46,8	0,7	0,0
varav fallerade	11,7	47,5	46,7	0,7	0,0

Tabell 9.4.1

EU CR4, Schablonmetoden – kreditriskexponering och effekter av kreditriskreducering

miljoner euro	Exponeringar före kreditkonverteringsfaktor och kreditriskreducering		Exponeringar efter kreditkonverteringsfaktor och kreditriskreducering		Riskvägda exponeringsbelopp och densitet av riskvägt exponeringsbelopp	
	Belopp i balansräkningen	Belopp utanför balansräkningen	Belopp i balansräkningen	Belopp utanför balansräkningen	Riskvägda exponeringsbelopp	Densitet av riskvägt exponeringsbelopp, %
Nationella regeringar eller centralbanker	918,6	0,2	997,9	2,1	0,0	0
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	61,5	4,9	100,1	1,0	0,0	0
Offentliga organ	8,5	0,0	8,5	0,0	0,0	0
Multilaterala utvecklingsbanker	53,9	0,0	61,0	0,0	1,0	2
Internationella organisationer	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0
Institut	235,9	39,5	236,2	0,0	52,3	22
Företag	440,3	313,1	274,1	23,2	284,4	96
Hushåll	115,1	516,6	83,6	76,6	119,0	74
Säkrade genom panträtt i fast egendom	1 436,5	1,1	1 436,5	0,2	485,2	34
Fallerande exponeringar	11,3	0,6	11,1	0,0	13,1	118
Exponeringar som är förenade med särskilt hög risk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Säkerställda obligationer	397,0	0,0	397,0	0,0	43,5	11
Institut och företag med kortfristig kreditvärdering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0
Företag för kollektiva investeringar (fonder)	1,0	0,0	1,0	0,0	0,8	77
Eget kapital	28,6	0,0	28,6	0,0	41,1	143
Övriga poster	89,9	0,0	89,9	0,0	78,0	87
Summa	3 802,2	875,9	3 729,6	103,0	1 118,3	29

9.5 ANVÄNDNING AV INTERNMETODEN FÖR KREDITRISK

I Ålandsbanken finns idag två interna riskklassificeringssystem för kreditrisk i utlåningsverksamheten. Det ena systemet används för beräkningen av oförväntade förluster (kapitalkrav) och förväntade förluster (EL) enligt IRB-regelverkets principer. Det andra systemet används för beräkning av reservering för framtida kreditförluster (ECL) i enlighet med IFRS 9-regelverket. Estimeringen av riskparametrarna för dessa bägge syften är långtgående samstämmiga.

Båda riskklassificeringssystem baseras på statistik utgående från bankens egna interna data för att uppskatta risken för fallissemang (PD) samt förlustandelen vid fallissemang (LGD) hos bankens kreditkunder.

Det interna riskklassificeringssystemet är den viktigaste hörnstenen i kreditbeviljningsprocessen samt för prissättning av kreditrisk vid beviljandet av nya krediter. Förutom detta använder banken det interna systemet vid månatlig kreditriskuppföljning, intern kapital-

allokering, beräkning av riskjusterad avkastning och rapportering av kreditrisk till den högsta ledningen. De generella riskhanteringsprinciperna som tillämpas för hantering av risker som har bäring på både kapitalkrav och ECL är detsamma i banken. Både ECL och regulatoriska kapitalkrav ingår i bankens rapportering till ledning och styrelse och har en stark koppling till riskstyrning inom bankens kreditriskhantering. Även bankens affärsdrivande enheter följs upp baserat på dessa nyckeltal på månatlig basis.

Finansinspektionen har beviljat Ålandsbanken tillstånd att tillämpa schablonmetoden på följande exponeringsklasser och exponeringar:

- Exponeringsklass "exponeringar mot nationella regeringar och centralbanker"
- Exponeringsklass "exponeringar mot institut"
- Exponeringsklass "aktieexponeringar"
- Dotterbolagets Ålandsbankens Fondbolag Ab:s exponeringar

Tabell 9.4.2

EU CR5, Schablonmetoden riskvikter

Exponeringsklass miljoner euro	Riskvikt														Summa	Varav icke- kredit- värderade		
	0 %	2 %	4 %	10 %	20 %	35 %	50 %	70 %	75 %	100 %	150 %	250 %	370 %	1250 %			Övrigt	
Nationella regeringar eller centralbanker	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 000,0	0,0
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	101,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	101,1	0,0
Offentliga organ	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,5	0,0
Multilaterala utvecklingsbanker	56,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	61,0	0,0
Internationella organisationer	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0
Institut	28,0	0,0	0,0	0,0	172,6	0,0	35,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	236,2	0,0
Företag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	295,7	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	297,3	228,2
Hushållsexponeringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	160,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	160,2	160,2
Exponeringar säkrade genom panträtt i fast egendom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 436,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 436,7	1 436,7
Fallerande exponeringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0	4,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,1	11,1
Exponeringar som är förenade med särskilt hög risk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Säkerställda obligationer	0,0	0,0	0,0	359,2	37,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	397,0	0,0
Exponeringar mot institut och företag med kortfristig kreditvärdering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andelar eller aktier i företag för kollektiva investeringar	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0
Aktieexponeringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,4	0,0	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	28,6	28,6
Övriga poster	12,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	78,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	89,9	89,9
Total exponering	1 210,1	0,0	0,0	359,2	215,3	1 436,7	35,6	0,0	160,2	401,1	6,1	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	3 832,6	1 954,7

- Exponeringar avseende kreditkort
- Den svenska filialens exponeringar
- Andra mindre väsentliga exponeringar som inte omfattas av klassificeringssystemen

Interna riskklassificeringsmodeller tillämpas inom följande IRB tillgångsklasser:

- Exponeringar mot privatpersoner i hushållsportföljen ("PH")
- Exponeringar mot företag i hushållsportföljen ("FH")
- Exponeringar mot företag i företagsportföljen ("FF")

Bankens riskklassificeringssystem skattar dels sannolikheten för att en kund kommer att falla inom 12 månader (PD), dels hur mycket banken förlorar om kunden fallerar, det vill säga förlustandelen vid fallissemang (LGD). För företag i hushållsportföljen bestäms den officiella PD-klassificeringen, omfattande klassnummer och klassvärde, på basis av den statistiska regressionsmodellen. För företag i företagsportföljen bestäms den officiella PD-klassificeringen vid en årsfördragning, som bland annat baseras på den av modellerna föreslagna PD-klassificeringen. För exponeringar i hushållsexponeringsklassen (PH och FH) estimerar banken själv LGD (A-IRB), medan för företagsexponeringsklassen (FF) används av myndighet givna LGD-värden (F-IRB). Bankens modeller för att skatta LGD för exponeringarna grundar sig på statistiska analysdata som banken har lagrat om kundernas återbetalningshistorik.

Risk Control, som en del av andra försvarslinjen, är oberoende i förhållande till den verksamhet som kontrolleras och deltar inte i hanteringen av de risker som kontrolleras. Eftersom Ålandsbanken har tillstånd att använda interna riskklassificeringssystem är modellutvecklingsenheten och valideringsenheten är avgränsade. De båda funktionerna är organiserade inom Risk Control men har tydliga ansvarsområden och rapporterar separat till avdelningschefen. Modellutvecklingsenheten ansvarar för utveckling, dokumentation och implementation av interna modeller. Som en del i detta ansvar ingår även att uppdatera IRB-loggboken vid utvidgningar eller förändringar av modeller samt att åtgärda upptäckta brister från den löpande översynen eller valideringsfunktionen. Den löpande översynen inbegriper kvartalsvisa översyner, årliga översyner och en fullständig översyn var tredje år samt eventuellt efterföljande kalibrering av de riskmått och modeller som tillämpas för riskklassificering. Därtill sker en löpande kontroll för att säkerställa att risken mäts på ett tillförlitligt och konsekvent sätt.

Valideringsenheten ansvarar för att regelbundet utföra oberoende utvärderingar av riskklassificeringssystemet. Resultatet av utvärderingen rapporteras till styrelsen.

Internt rapporteras bankens riskprofil fördelad på klasser, migration mellan klasser samt jämförelser av faktisk andel fallissemang och, i den utsträckning egna estimat används, av faktiska LGD-värden och konverteringsfaktorer med förväntningar i den kvartalsvisa riskrapporten och valideringsrapporterna.

Internrevision utför den oberoende kontrollen av riskklassificeringssystemet och dess användning i verksamheten. Banken får inte göra ändringar i sina interna modeller som har en betydande påverkan på kapitalbaskravet utan Finansinspektionens godkännande.

För större företagskunder som ingår i företagsexponeringsklassen genomför banken en kvalitativ bedömning av kunden, vilken ska revideras minst årligen och föredras inför bankens kreditkommitté. Den kvalitativa bedömningen utgör ett viktigt komplement till den statistiska poängsättningen av företagskunden.

För beräkningen av regulatoriska kapitalkrav placeras en exponering in i bankens sjugradiga PD-skala för icke-fallerade exponeringar, där ett fastslaget klassvärde för PD används vid beräkningen av kapitalkrav. Därutöver finns en klass för de krediter som fallerat. I modelleringen av kreditrisk för företagskunder används dessutom

extern poängsättningsdata som bland annat grundar sig på företagens finansiella nyckeltal.

Bankens modell för att framställa kapitalkrav och EL har både element av Point-in-Time (LGD) och så kallat Through-the-cycle-angreppssätt (PD) och baseras sammanfattningsvis på en hel konjunkturcykel inbegripet en lågkonjunktur. Eftersom EL antas vara känd ska den även reserveras för i bankens kapitalbas i den mån denna inte täcks av bokförda kreditförlustreserveringar. Bokförda kreditförlustreserveringar (ECL) är grundade på redovisningsprinciperna enligt IFRS 9.

I Tabell 9.5.1 kan man se användningen av internmetoden och schablonmetoden för olika exponeringstyper inom banken. Sett till totala exponeringsvärde använder banken till största del IRB-metoden och i och med migreringen av den svenska bolåneportföljen till Borgo AB så kommer andelen av exponering inom segmentet Hushåll som använder IRB-metoden att öka ytterligare. Banken har ej för avsikt att ansöka om att använda IRB-metoden för någon annan portfölj än det tillstånd som redan beviljats i nuläget.

I Tabell 9.5.2 kan man se fördelningen av bankens portföljer enligt PD-intervall. Man kan se att den största majoriteten av bankens exponering och antal gäldenärer är i låga PD-intervall. LGD-värdena är i allmänhet låga inom A-IRB portföljen, som då baseras sig på bankens egna uträkningar, och betydligt högre i F-IRB portföljen där myndigheternas LGD-beräkning används. Detta påverkar då densiteten för riskvägda exponeringsbelopp samt att förväntat förlustbelopp (EL) är relativt höga inom F-IRB-modellerna. I tabellen saknas specialutlåning, där man istället använder den förenklade riskviktsmetoden och dessa exponeringar visas i tabell 9.5.6

Tabell 9.5.3 visar att det generellt finns en bra andel kreditriskreduktion inom banken, speciellt de segment som har täckts med säkerheter i form av fastigheter. Banken använder sig huvudsakligen av säkerheter i form av fastigheter när det gäller Hushållsportföljen (PH och FH som tillämpar A-IRB), medan i FF-portföljen (som tillämpar F-IRB) används i huvudsak finansiella säkerheter. Banken skiljer inte åt reduktionseffekten och substitutionseffekten.

I Tabell 9.5.4 kan man se en flödesanalys av det riskvägda exponeringsbeloppet enligt IRB-metoden. Det riskvägda exponeringsbeloppet har sjunkit 11,7 miljarder euro under året på grund av att tillgångskvaliteten blivit bättre.

I Tabell 9.5.5 jämförs observerade fallissemangskvoter inom olika PD-intervall, både under 2021 och mot en genomsnittlig historisk kvot baserat på data från senaste fem år. Jämförelsen görs skilt för PH och FH portföljerna som tillämpar A-IRB och FF portföljen som tillämpar F-IRB. I samtliga PD-intervall understiger den observerade fallissemangskvoten PD-skattningarna. Eftersom PD-skattningar görs på kreditnivå i PH och portföljen är antalet gäldenärer samma som antalet krediter inom respektive PD-intervall. För FF och FH portföljerna görs PD-skattningar på kundnivå och antalet gäldenärer är därmed antalet kunder inom respektive PD-intervall.

Banken använder sig i vissa undantagsfall av specialutlåning och man tillämpar i sådana fall den förenklade riskviktsmetoden. I Tabell 9.5.6 kan man se de exponeringar som omfattas av denna metod. Banken bedömer att riskkategorin har förbättrats till Kategori 2 från Kategori 3 föregående år.

Tabell 9.5.1

EU CR6-A, Omfattning av användningen av internmetoden och schablonmetoden

miljoner euro	Exponeringsvärde enligt definitionen i artikel 166 i kapitalkravs-förordningen för exponeringar som är föremål för internmetoden	Totalt exponeringsvärde för exponeringar som är föremål för schablonmetoden och internmetoden	Procentandel av det totala exponeringsvärdet som är föremål för permanent partiell användning av schablonmetoden, %	Procentandel av det totala exponeringsvärdet som är föremål för internmetoden, %	Procentandel av det totala exponeringsvärdet som är föremål för en genomförandeplan, %
Nationella regeringar eller centralbanker	993,7	993,7	100,0	0,0	0,0
varav delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	66,4	66,4	100,0	0,0	0,0
varav offentliga organ	8,5	8,5	100,0	0,0	0,0
Institut	301,7	301,7	100,0	0,0	0,0
Företag	1 352,8	1 351,1	56,8	43,2	0,0
varav företag – Specialutlåning, exklusive klassificeringsmetoden					
varav företag – Specialutlåning enligt klassificeringsmetoden					
Hushåll	3 060,8	3 050,0	20,8	79,2	0,0
varav hushåll – Säkerhet i fastigheter (små och medelstora företag)					
varav hushåll – Säkerhet i fastigheter (ej små och medelstora företag)					
varav hushåll – Kvalificerade rullande exponeringar					
varav hushåll – Övriga små och medelstora företag					
varav hushåll – Övriga ej små och medelstora företag					
Eget kapital	28,6	28,6	100,0	0,0	0,0
Övriga motpartslösa tillgångar	89,9	89,9	100,0	0,0	0,0
Summa	5 827,6	5 815,0	48,4	51,6	0,0

Tabell 9.5.3

EU CR7-A, Intermetoden – Offentliggörande av omfattningen av användningen av tekniker för kreditriskreducering

		Tekniker för kreditriskreducering										Metoder för kreditriskreducering vid beräkning av riskvägda exponeringsbelopp	
		Förbetalt kreditriskskydd (FCP)					Obetalt kreditriskskydd (UFCP)					Riskvägt exponeringsbelopp med substitutions-effekter (både reducerade och sub-reducerings-effekter)	
		Del av exponeringarna som är täckt av godtagbara säkerheter, %	Del av exponeringarna som är täckt av övriga säkerheter, %	Del av exponeringarna som är täckt av fysiska säkerheter, %	Del av exponeringarna som är täckt av övriga kreditriskskydd, %	Del av exponeringarna som är täckt av instrument som innehas av tredje part, %	Del av exponeringarna som är täckt av ingångs-garantier, %	Del av exponeringarna som är täckt av kredit-derivat, %	Risikvägt exponeringsbelopp utan substitutions-effekter	Risikvägt exponeringsbelopp med substitutions-effekter			
Totala exponeringar													
Avancerad intermetod (A-IRB)													
Nationella regeringar och centralbanker													
	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
Institut	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
Företag	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
varav företag – små och medelstora företag													
	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
varav företag – specialutlåning													
	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
varav företag – övrigt													
	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
Hushåll	2 353,1	13	180	180	0	0	0	0	0	0	0	241,6	
varav hushåll – små och medelstora företag med säkerhet i form av fastigheter													
	127,4	6	226	226	0	0	0	0	0	0	0	27,5	
varav hushåll – ej små och medelstora företag med säkerhet i form av fastigheter													
	1 859,2	5	209	209	0	0	0	0	0	0	0	174,2	
varav hushåll – kvalificerade rullande exponeringar													
	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
varav hushåll – övriga små och medelstora företag													
	33,9	42	9	9	0	0	0	0	0	0	0	6,8	
varav hushåll – övriga ej små och medelstora företag													
	332,6	60	15	15	0	0	0	0	0	0	0	33,1	
Summa	2 353,1	13	180	180	0	0	0	0	0	0	0	241,6	
Grundläggande intermetod (F-IRB)													
Nationella regeringar och centralbanker													
	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
Institut	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
Företag	486,8	41	16	16	0	0	0	0	0	0	0	243,7	
varav företag – små och medelstora företag													
	274,1	42	11	11	0	0	0	0	0	0	0	139,4	
varav företag – specialutlåning													
	5,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,5	
varav företag – övrigt													
	207,7	41	24	24	0	0	0	0	0	0	0	100,7	
Summa	486,8	41	16	16	0	0	0	0	0	0	0	243,7	

Tabell 9.5.4

EU CR8, Flödesanalyser av riskvägt exponeringsbelopp avseende kreditriskexponeringar som behandlas enligt internmetoden

miljoner euro	Riskvägt exponeringsbelopp
Riskvägt exponeringsbelopp per slutet av föregående rapporteringsperiod	497,0
Tillgångsstorlek (+/-)	16,6
Tillgångskvalitet (+/-)	(28,3)
Modelluppdateringar (+/-)	
Metoder och riktlinjer (+/-)	
Förvärv och avyttringar (+/-)	
Växelkursförändringar (+/-)	
Övrigt (+/-)	
Riskvägt exponeringsbelopp per slutet av rapporteringsperioden	485,3

Tabell 9.5.5

CR9, Internmetoden – Utfallstest av PD per exponeringsklass (fast PD-skala)

Exponeringsklass	PD-intervall	Antal gäldenärer i slutet av föregående år		Observerad genomsnittlig fallissemangskvot, %	Exponeringsvägt genomsnittligt PD-värde, %	Genomsnittligt PD-värde, %	Genomsnittlig historisk årlig fallissemangskvot, %
		Varav antalet gäldenärer som fallerade under året	antalet gäldenärer				
Avancerad internmetod (A-IRB)							
	0.00 till <0.15	12 176	5	0,0	0,1	0,1	0,0
	0.00 till <0.10	2 741	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0.10 till <0.15	9 435	5	0,1	0,1	0,1	0,0
	0.15 till <0.25	8 349	5	0,1	0,2	0,2	0,1
	0.25 till <0.50	0	0				
	0.50 till <0.75	7 378	52	0,7	0,7	0,7	0,4
	0.75 till <2.50	318	0	0,0	0,8	0,8	0,4
	0.75 till <1.75	318	0	0,0	0,8	0,8	0,4
	1.75 till <2.5	0	0				
	2.50 till <10.00	2 287	115	5,0	5,7	6,7	2,7
	2.5 till <5	334	1	0,3	2,6	2,6	0,6
	5 till <10	1 953	114	5,8	7,4	7,4	3,2
	10.00 till <100.00	369	93	25,2	21,7	28,3	19,3
	10 till <20	41	0	0,0	13,3	13,3	0,6
	20 till <30	308	91	29,5	28,7	28,7	23,7
	30.00 till <100.00	20	2	10,0	53,0	53,0	16,0
	100.00 (fallerade)	345			100,0	100,0	

Exponeringsklass	PD-intervall	Antal gäldenärer i slutet av föregående år		Observerad genomsnittlig fallissemangskvot, %	Exponeringsvägt genomsnittligt PD-värde, %	Genomsnittligt PD-värde, %	Genomsnittlig historisk årlig fallissemangskvot, %
		Varav antalet gäldenärer som fallerade under året					
Grundläggande internmetod (F-IRB)							
	0,00 till <0,15	0	0				
	0,00 till <0,10	0	0				
	0,10 till <0,15	0	0				
	0,15 till <0,25	0	0				
	0,25 till <0,50	0	0				
	0,50 till <0,75	30	0	0,0	0,5	0,5	0,0
	0,75 till <2,50	314	1	0,3	1,4	1,4	0,3
	0,75 till <1,75	227	0	0,0	1,3	1,3	0,2
	1,75 till <2,5	87	1	1,1	1,8	1,8	0,5
	2,50 till <10,00	85	2	2,4	7,1	6,2	2,4
	2,5 till <5	0	0				
	5 till <10	85	2	2,4	7,1	6,2	2,4
	10,00 till <100,00	7	0	0,0	31,7	21,5	17,1
	10 till <20	0	0				
	20 till <30	7	0	0,0	21,5	21,5	10,5
	30,00 till <100,00	0	0		63,8		56,3
	100,00 (fallerade)	11			100,0	100,0	

Tabell 9.5.6

EU CR10, Specialutlåning och aktieexponeringar enligt den förenklade riskviktmetoden

miljoner euro	Specialutlåning: Intäktsgenererande fastigheter och kommersiella fastigheter med hög volatilitet (klassificeringsmetoden)						
	Återstående löptid	Exponering i balansräkningen	Exponering utanför balansräkningen	Riskvikt, %	Exponeringsvärde	Riskvägt exponeringsbelopp	Förväntat förlustbelopp
Lagstadgade kategorier							
Kategori 1	<2,5 år			50			
	≥2,5 år			70			
Kategori 2	<2,5 år	0,5	0,0	70	0,5	0,3	0,0
	≥2,5 år	4,4	0,0	90	4,5	3,2	0,0
Kategori 3	<2,5 år			115			
	≥2,5 år			115			
Kategori 4	<2,5 år			250			
	≥2,5 år			250			
Kategori 5	<2,5 år						
	≥2,5 år						
Totalt	<2,5 år	0,5	0,0		0,5	0,3	0,0
	≥2,5 år	4,4	0,0		4,5	3,2	0,0

9.6 KREDITRISK I TREASURY-VERKSAMHETEN

I koncernens Treasury-verksamhet uppstår kreditrisk vid innehav av finansiella instrument inom den löpande balansförvaltningen och riskhanteringen. Instrumenten utgörs i huvudsak av de masskuldebrev som banken har i sin likviditetsportfölj och består till stor del av säkerställda obligationer och statsobligationer samt värdepapper emitterade av multilaterala utvecklingsbanker. I bankens limitregelverk regleras hur stor del av placeringarna som får vara mot olika sektorer, exempelvis centralbanker, offentlig förvaltning och institut.

Motpartsrisiker i Treasury-verksamheten uppstår när banken ingår derivatkontrakt med olika motparter. Motpartsrisiken i bankens derivatverksamhet hanteras genom att nettningsavtal uppgörs med motparter enligt ISDA-standard (International Swaps and Derivatives Association). Därmed kvittas fordringar och skulder som löper under samma avtal med en och samma motpart. För att ytterligare hantera risk ingår banken så kallade CSA (Credit Support Annex) avtal med motparter, vilka reglerar ställande och mottagande av säkerheter. Treasury strävar efter att minska kreditriskexponeringar i mån av möjligheter genom att använda central clearing för derivatinstrument och genom att prioritera motparter med en stark kreditrating. I tabell 9.6.1 visas exponeringar gentemot kvalificerade centrala motparter.

De centralbanker, finansiella institut och multilaterala utvecklingsbanker som koncernen har affärsutbyte med ska ha en god kreditvärdighet för att långsiktigt kunna stödja koncernens fortsatta utveckling samt för att minimera kreditrisken. Inom ramen för bankens generella likviditetsförvaltning görs endast affärer med välkända motparter med kreditbetyg av hög investeringsklass (investment grade). Exponeringen mot olika motparter begränsas av ett internt limitregelverk som fastställs av styrelsen. Limiten sätts specifikt på motparten i fråga och begränsar vilken typ av avtal som får ingås efter beslut i kreditkommittén. Innan limiten fastställs analyseras motpartens finansiella nyckeltal och ansedda kreditrisk på kreditmarknaden.

Kreditrisk uppstår även i Treasurys High Yield-portfölj som består av värdepapper emitterade av motparter med lägre kreditbetyg eller som saknar kreditbetyg. Motparterna i High Yield-portföljen har genomgått en utvärderingsprocess med höga kvalitetskrav och för samtliga motparter görs en uppskattning av kreditvärdigheten utifrån en analys av motparten och dess nyckeltal. Exponeringarna följs upp månatligen. Instrumenten utgörs i huvudsak av skuldebrev emitterade av företag på den europeiska marknaden. High Yield-portföljen och dess motparter begränsas av ett internt limitregelverk som fastställs av styrelsen.

I tabell 9.6.2 visas motpartsrisikexponering per metod och hur koncernens samlade derivatexponeringar fördelas sig enligt risktyp. Med positivt bruttovärde avses summan av kontrakt som har ett positivt marknadsvärde ur bankens synvinkel. Exponeringsvärdet har sedan beräknats i enlighet med ursprunglig åtagandemetod (artikel 282 i CRR), vilken genom att beakta det nominella värdet tar höjd för att exponeringen vid ett eventuellt fallissemang hos motparten kan vara större än dagens marknadsvärde.

Till kapitalkravet ovan tillkommer även kapitalkrav för kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA) för icke-standardiserade derivatkontrakt som inte clearas genom en central motpart. Banken beräknar kvartalsvis bokföringsmässig kredit- och debetvärdighetsjusteringsrisk (CVA/DVA) för samtliga derivatkontrakt. I den mån CVA överstiger DVA bokför banken en kostnad för kreditvärdighetsjusteringsrisk i resultaträkningen. I den mån DVA överstiger CVA reduceras den tidigare bokade reserven för CVA. I tabell 9.6.3 visas kapitalkostnaden för kreditvärdighetsjustering.

Tabell 9.6.4 visar hur exponeringsvärdena för bankens innehav av värdepapper fördelas i kreditkvalitetssteg i exponeringsklasserna där extern rating används för att beräkna kapitalkravet.

Tabell 9.6.1

EU CCR8, Exponeringar gentemot centrala motparter

miljoner euro	Exponeringsvärde	Riskvägt exponeringsbelopp
Exponeringar gentemot kvalificerade centrala motparter (totala)		0,1
Exponeringar för transaktioner avseende kvalificerade centrala motparter (exklusive initial marginalsäkerhet och bidrag till obeståndsfonden)	6,6	0,1
<i>varav OTC-derivat</i>	6,6	0,1
<i>varav börshandlade derivat</i>	0,0	0,0
<i>varav transaktioner för värdepappersfinansiering</i>	0,0	0,0
<i>varav nettningsmängder där produktövergripande nettning har godkänts</i>	0,0	0,0
Separerad initial marginalsäkerhet	0,0	
Oseparerad initial marginalsäkerhet	0,0	0,0
Förfinansierade bidrag till obeståndsfond	0,0	0,0
Ofinansierade bidrag till obeståndsfond	0,0	0,0
Exponeringar gentemot icke-kvalificerade centrala motparter (totala)		0,0
Exponeringar för transaktioner avseende icke-kvalificerade centrala motparter (exklusive initial marginalsäkerhet och bidrag till obeståndsfonden)	0,0	0,0
<i>varav OTC-derivat</i>	0,0	0,0
<i>varav börshandlade derivat</i>	0,0	0,0
<i>varav transaktioner för värdepappersfinansiering</i>	0,0	0,0
<i>varav nettningsmängder där produktövergripande nettning har godkänts</i>	0,0	0,0
Separerad initial marginalsäkerhet	0,0	
Oseparerad initial marginalsäkerhet	0,0	0,0
Förfinansierade bidrag till obeståndsfond	0,0	0,0
Ofinansierade bidrag till obeståndsfond	0,0	0,0

Tabell 9.6.2

EU CCR1, Analys av motpartskreditriskexponering per metod

miljoner euro		Ersättningskostnad (RC)	Potentiell framtida exponering (PFE)	Effektiv EPE	Alfa som används för beräkning av det lagstadgade exponeringsvärdet	Exponeringsvärde före kreditriskreducering	Exponeringsvärde efter kreditriskreducering	Exponeringsvärde	Riskvägt exponeringsbelopp
EU-1	EU – Ursprungligt åtagande-metod (för derivat)	3,8	26,4		1.4	42,3	42,3	42,3	20,5
EU-2	EU – Förenklad SA-CCR (för derivat)				1.4			0,0	0,0
1	SA-CCR (för derivat)				1.4			0,0	0,0
2	Metoden med interna modeller (för derivat och transaktioner för värdepappersfinansiering)			0,0		0,0	0,0	0,0	0,0
2a	Varav nettningmängder för transaktioner för värdepappersfinansiering							0,0	0,0
2b	Varav nettningmängder för derivat och transaktioner med lång avvecklingscykel							0,0	0,0
2c	Varav från avtalsenliga produktövergripande nettningmängder							0,0	0,0
3	Förenklade metoden för finansiella säkerheter (för transaktioner för värdepappersfinansiering)							0,0	0,0
4	Fullständiga metoden för finansiella säkerheter (för transaktioner för värdepappersfinansiering)							0,0	0,0
5	VaR för transaktioner för värdepappersfinansiering							0,0	0,0
Summa						42,3	42,3	42,3	20,5

Tabell 9.6.3

EU CCR2, Transaktioner som omfattas av kapitalbaskrav för kreditvärdighetsjusteringsrisk

miljoner euro		Exponeringsvärde	Riskvägt exponeringsbelopp
1	Alla transaktioner för vilka internmätningmetoden tillämpas		
2	i) VaR-komponent (inbegripet multiplikatorn 3 ×)	0,0	0,0
3	ii) Stressjusterad VaR-komponent (inbegripet multiplikatorn 3 ×)		
4	Transaktioner för vilka schablonmetoden tillämpas		
EU-4	Transaktioner för vilka den alternativa metoden tillämpas (baserat på ursprungligt åtagande-metoden)	19,7	0,7
5	Totala transaktioner som omfattas av kapitalbaskrav för kreditvärdighetsjusteringsrisk	0,0	
Summa		19,7	0,7

Tabell 9.6.4

EU CCR3, Schablonmetoden – Motpartskreditriskexponeringar per lagstadgad exponeringsklass och riskvikt

miljoner euro	Riskvikt												Totalt exponeringsvärde
	Exponeringsklass	0 %	2 %	4 %	10 %	20 %	50 %	70 %	75 %	100 %	150 %	Övrigt	
Nationella regeringar eller centralbanker		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentliga organ		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Multilaterala utvecklingsbanker		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Internationella organisationer		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Institut		0,0	6,6	0,0	0,0	16,1	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,3
Företag		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,5	0,0	0,0	13,5
Hushåll		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	0,0	0,0	2,5
Institut och företag med kortfristig kreditvärdering		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga poster		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt exponeringsvärde		0,0	6,6	0,0	0,0	16,1	3,6	0,0	2,5	13,5	0,0	0,0	42,3

10. Likviditetsrisk

Likviditetsrisk avser risken att inte kunna fullgöra betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkt på grund av brist på likvida medel eller att förpliktelseerna kan fullgöras endast genom att erhålla betalningsmedel till avsevärt högre kostnad eller genom att realisera positioner till avsevärt lägre marknadspris än förväntat.

10.1 RISKHANTERING

För att hantera likviditetsrisker har banken utformat ett ramverk bestående av ett antal komponenter:

- Limiter som säkerställer att bankens riskkapit och risktolerans följs.
- Kontinuerlig uppföljning och analys av bankens framtida likviditetsbehov på såväl kort som lång sikt.
- En väldiversifierad finansieringsstruktur, ur såväl instrument- som löptidsperspektiv.
- En portfölj av bostadskrediter vars kvalitet är sådan att den upprätthåller bankens upplåning med säkerställda obligationer även i ett stressat scenario.
- En väl uppbyggd investerarbas.
- En likviditetsreserv med högkvalitativa tillgångar som säkerställer tillgång till likviditet under en längre period med begränsad tillgång till kapitalmarknadsupplåning.

Med hänsyn till bankens risktolerans har styrelsen fastställt limiter bland annat för bankens likviditetstäckningsgrad, stabil nettofinansieringsgrad, överlevnadshorisont samt för hur stor andelen emitterade säkerställda obligationer får vara i förhållande till tillgängliga säkerheter. Likviditetsrisken hanteras av Treasury som ansvarar för att riskerna respekterar de limiter som fastslagits av styrelsen. Likviditetsriskerna följs upp och analyseras centralt av Risk Control, som rapporterar direkt till verkställande ledning månadsvis och till styrelsen kvartalsvis i samband med koncernens riskrapport.

10.1.1 Likviditetsreserv

I syfte att minska bankens likviditetsrisk håller banken en likviditetsreserv med högkvalitativa tillgångar som ska fungera som alternativ källa till likviditet i tider med begränsad eller utebliven möjlighet att låna upp pengar på den externa kapitalmarknaden. Reserverna kan utgöras av kassa, konton i centralbank eller annan värrenommerad bank med god rating, depositioner med kort löptid, innehav i egna emitterade skuldebrev och värdepapper med sådan kreditkvalitet att de är belåningsbara hos centralbank. För att säkerställa att likviditetsreserven håller god kvalitet regleras placeringarna av styrelsen. Storleken på likviditetsreserven ska vara sådan att likviditetstäckningsgraden och överlevnadshorisonten kan bibehållas på eftersträfvade nivåer.

Tabell 10.1.1

Likviditetsreserv	Valutafördelning, marknadsvärden				2021	2020	
	miljoner euro	EUR	SEK	USD	Övriga	Summa	Summa
Kassa och placeringar hos centralbank	580	311			2	894	665
Skuldebrev emitterade av stater, centralbanker eller multilaterala utvecklingsbanker	25	33	12		0	71	72
Skuldebrev emitterade av kreditinstitut	0	12	0		0	12	7
Skuldebrev emitterade av offentlig sektor	0	41	0		0	41	60
Säkerställda obligationer	110	40	44		0	195	278
Likvida tillgångar nivå 1	715	438	56		2	1 212	1 083
Säkerställda obligationer	44	22	9		0	74	56
Likvida tillgångar nivå 2	44	22	9		0	74	56
Summa	759	460	65		2	1 286	1 140
Konton hos andra banker	21	1	5		7	34	26
Övriga	14	0	0		0	14	10
Summa (inklusive övriga likvida tillgångar)	794	461	70		10	1 335	1 175

10.1.2 Finansiering

Ålandsbanken eftersträvar en väldiversifierad finansieringsstruktur, ur såväl instrument- som löptidsperspektiv. Banken avser att inte vara beroende av enskilda deponenter, investerare, finansieringsinstrument eller marknadssegment.

Bankens finansieringskällor utgörs, utöver eget kapital, huvudsakligen av inlåning från allmänheten, säkerställda obligationer, bankcertifikat samt kort- och långfristig upplåning från kreditinstitut. En långsiktig målsättning är att inlåning från allmänheten står för mer än 50 procent av finansieringen exklusive eget kapital. Vid utgången av året utgjorde inlåning och säkerställda obligationer drygt 80 procent av finansieringsstrukturen.

Finansieringen av bankens utlåning ska inte vara beroende av icke säkerställd kapitalmarknadsupplåning eller kortsiktiga finansieringskällor. Icke säkerställd finansiering kan användas för att styra utnyttjandegraden av säkerhetsmassan för säkerställda obligationer och för att ha en mer diversifierad finansieringsstruktur.

Banken använder sig av flera olika upplåningsprogram i euro och i svenska kronor. Dessa reglerar strukturen av emitterade skuldinstrument. De viktigaste är ett inhemskt skuldprogram under vilket emissioner av säkerställda och icke säkerställda obligationer sker samt ett certifikatprogram i svenska kronor för emissioner av kortfristiga skuldinstrument.

Treasury ansvarar för att bygga upp en stabil investerarbas som förvärvar obligationer utgivna av banken. Investerarbasen ska vara väldiversifierad med investerare från olika geografiska områden och marknader. För att uppnå detta har banken byggt relationer med skuldinvestorare och banker i Finland, Sverige och Centraleuropa. Tillgång till kortfristig finansiering har säkerställts genom avtal och arrangemang med flertalet motparter.

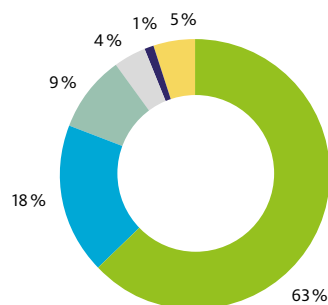
Total utestående kapitalmarknadsupplåning vid utgången av 2021 framgår av tabell 10.1.2.1.

Under våren 2021 emitterade banken för första gången ett primärkapitaltillskottinstrument (Additional Tier 1) om 300 miljoner kronor. Instrumentet är evigt med möjlighet till förtida återbetalning efter fem år. Instrumentet betraktas redovisningsmässigt som eget kapital.

Under hösten återköptes egenemitterade utestående säkerställda obligationer från den svenska poolen om 2500 miljoner kronor med

Finansieringskällor

Procent

- Inlåning från allmänheten
- Skulder till centralbanker
- Skulder till kreditinstitut
- Säkerställda obligationer
- Icke-säkerställda obligationer
- Efterställda skulder
- Eget kapital

förfall i november 2022. Samtidigt emitterades nya säkerställda obligationer om 5 500 miljoner kronor med förfall i september 2026. Dessa obligationer omfattar avtalsmässiga villkor som gör att de kan flyttas från finländsk lagstiftning till svensk lagstiftning och från Ålandsbanken som motpart till Borgo AB som motpart i samband med att bankens svenska bolåneportfölj överläts under första halvåret 2022. Det nominella utestående beloppet av säkerställda obligationer uppgick vid årets slut till 1186 miljoner euro.

Under hösten förföll 250 miljoner euro icke säkerställda obligationer, vilka banken valde att inte förnya.

I slutet av året emitterade banken för första gången ett grönt supplementärkapitalinstrument (Tier 2) om 150 miljoner kronor. Instrumentet har 20 års löptid med möjlighet till förtida återbetalning efter fem år. Likviden från instrumentet används för finansiering och omfinansiering av vindprojekt och bolån med högt energibetyg.

Tabell 10.1.2.1

Utestående kapitalmarknadsupplåning

miljoner euro	Emissionsvaluta	Nominellt belopp	Genomsnittlig återstående löptid, år
Långfristig kapitalmarknadsupplåning			
Centralbanksfinansiering	EUR	317	1,8
Säkerställda obligationer	EUR	640	1,9
	SEK	546	4,7
Debenturlån	EUR	2	15,6
	SEK	34	17,9
Långfristig kapitalmarknadsupplåning totalt		1 540	3,2
Kortfristig kapitalmarknadsupplåning			
Centralbanksfinansiering	SEK	293	0,1
Bankcertifikat och depositioner	EUR	146	0,1
Kortfristig kapitalmarknadsupplåning totalt		439	0,1
Kapitalmarknadsupplåning totalt		1 978	2,5

10.2 RISKMÄTNING

Balansräkningens sammansättning och förfallostruktur är viktiga parametrar vid beräkning och analys av bankens likviditetsrisk. Utifrån balansräkningen prognostiseras framtida kassaflöden som är ett viktigt verktyg för att hantera och planera bankens likviditetsrisk och upplåningsbehov.

10.2.1 Överlevnadshorisont

Ett av bankens interna styrmått för likviditet är överlevnadshorisonten, definierad som tidsperiod under vilken alla utflöden kan täckas av likviditetsreserven utan behov av ytterligare finansiering. Överlevnadshorisonten visar hur länge banken klarar sig under långa perioder av stress på kapitalmarknaderna, där tillgången till ny finansiering från vanligtvis tillgängliga finansieringskällor skulle vara begränsad eller helt stängd. I denna modell antas en betydande del av avistainlåningen utgöra en stabil finansieringskälla. Vid utgången av året beräknades bankens överlevnadshorisont klart överstiga limiterad nivå.

10.2.2 Likviditetstäckningsgrad och stabil nettofinansieringskvot

Tillsynsmyndigheterna har fastställt regler för likviditetsrisk som omfattar såväl kortfristig som strukturell likviditet under stressade förhållanden. Likviditetstäckningsgraden (Liquidity Coverage Ratio, LCR) syftar till att säkerställa att bankerna har tillräckligt med likvida tillgångar för att möta likviditetsstress på kort sikt. Det innebär att bankerna ska ha likvida tillgångar av mycket hög kvalitet och som motsvarar minst nettokassautflödet för 30 dagar under stressade förhållanden, det vill säga minst 100 procent.

Tabell 10.2.2.1 visar likviditetstäckningsgraden beräknad enligt situationen vid kvartalets slut.

Det strukturella likviditetsmättet, stabil nettofinansieringskvot (Net Stable Funding Ratio, NSFR) ställer krav på att bankerna ska ha tillräcklig stabil finansiering för att i ett ettårsperspektiv täcka sina finansieringsbehov både under normala och stressade förhållanden. Minimikravet för NSFR är 100 procent.

Tabell 10.2.2.2 visar bankens stabila nettofinansieringsgrad beräknad enligt situationen vid utgången av året.

Tabell 10.2.2.1

EU LIQ1, Likviditetstäckningsgrad enligt CRR

	Totalt oviktat värde				Totalt viktat värde			
	31.03.2021	30.06.2021	30.09.2021	31.12.2021	31.03.2021	30.06.2021	30.09.2021	31.12.2021
Högkvalitativa likvida tillgångar								
1 Summa högkvalitativa likvida tillgångar					1 097	1 116	1 145	1 265
Kassautflöden								
2 Inlåning från allmänheten och inlåning från småföretagskunder	2 369	2 519	2 512	2 518	167	181	180	180
3 varav stabil inlåning	1 422	1 462	1 465	1 462	71	73	73	73
4 varav mindre stabil inlåning	947	1 057	1 046	1 055	96	108	107	107
5 Icke-säkerställd kapitalmarknadsfinansiering	1 088	1 149	1 214	1 423	549	577	616	775
6 Operativ inlåning (alla motparter och inlåning i nätverk av kooperativa banker)	199	238	229	156	48	58	55	38
7 Icke operativ inlåning (alla motparter)	859	906	965	1 268	471	514	541	737
8 Skuld utan säkerhet	30	5	20	0	30	5	20	0
9 Säkerställd kapitalmarknadsfinansiering	0	0	0	0	0	0	0	0
10 Ytterligare krav	335	410	447	448	31	35	37	38
11 Utflöden kopplade till derivatexponeringar och andra krav på säkerhet	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Kredit- och likviditetsfaciliteter	334	410	447	448	31	35	37	38
14 Andra avtalsmässiga finansieringsskyldigheter	6	15	7	3	6	15	7	3
15 Andra villkorade finansieringsskyldigheter	565	621	593	530	28	31	30	26
16 Summa kassautflöden					782	840	870	1 023
Kassainflöden								
18 Inflöden från fullt presterande exponeringar	110	90	86	67	74	69	62	53
19 Andra kassainflöden	209	192	197	230	42	39	39	58
20 Summa kassainflöden	320	283	283	298	116	107	101	112
Summa justerat värde								
21 Likviditetsbuffert					1 097	1 116	1 145	1 265
22 Summa nettokassautflöden					666	733	770	911
23 Likviditetstäckningsgrad, %					165	152	149	139

Tabell 10.2.2.2

EU LIQ2, Stabil nettofinansieringsgrad (NSFR)					2021	2020
miljoner euro	Ovägt värde fördelat enligt återstående löptid				Vägt värde	Vägt värde
	Ingen maturitet	<6 mån	6 mån – 1 år	≥1år		
Stabilt finansieringsbehov (RSF)						
Likvida tillgångar (HQLA)	862	118	39	241	60	44
Övriga likvida tillgångar		15	0	155	52	180
Övriga värdepapper		25	22	105	122	127
Presterande lån och andra fordringar		479	136	4 167	3 862	3 399
Derivat		8	0	0	8	0
Övriga tillgångar		24	1	177	202	118
Poster utanför balansräkningen		485	0	0	24	0
Summa stabilt finansieringsbehov					4 330	3 868
Tillgänglig stabil finansiering (ASF)						
Kapitalbasposter	337				337	276
Inlåning från allmänheten		2 625	1	1	2 437	2 292
<i>Stabil inlåning</i>		1 463	0	0	1 390	1 339
<i>Mindre stabil inlåning</i>		1 161	1	1	1 047	953
Inlåning från övriga motparter		1 687	10	0	481	392
Kapitalmarknadsfinansiering		293	117	1 386	1 445	1 149
Övriga skulder		125	0	0	0	0
Summa tillgänglig stabil finansiering					4 700	4 109
Stabil nettofinansieringsgrad, %					109	106

10.3 INTECKNADE TILLGÅNGAR

Intecknade tillgångar utgörs till övervägande del av bostadskrediter som används som säkerheter för Ålandsbankens utestående emitterade säkerställda obligationer.

Storleken av de intecknade tillgångarna för säkerställda obligationer utgår från den nivå av översäkerheter som ratinginstitutet Standard & Poor´s ställer på Ålandsbanken för att obligationerna ska tilldelas rating AAA.

Utöver bostadskrediter har Ålandsbanken för egna skulder, betalningssystem, värdepappershandel och clearing ställt säkerheter i form av statspapper och obligationer i huvudsak till centralbanker och kreditinstitut.

Tabell 10.3.1 visar Ålandsbankens intecknade tillgångar den 31 december 2021.

10.4 HYPOTEKSBANKSVERKSAMHETEN

Ålandsbanken har två separata säkerhetspooler – en finländsk säkerhetspool som utgörs av finländska bostadskrediter och en svensk säkerhetspool som utgörs av svenska bostadskrediter.

Hypoteksbanksverksamheten regleras av Lagen om hypoteksbanksverksamhet. Lagen föreskriver att säkerheternas verkliga värde ska fastställas i enlighet med god fastighetsvärderingssed, med iakttagande av Finansinspektionens föreskrifter om kreditinstituts interna kapitalutvärdering och hantering av kreditrisker. I fråga om lån som överstiger 3 miljoner euro kontrolleras fastighetens värdering av en oberoende värderingsman minst vart tredje år.

Internt regleras verksamheten genom av styrelsen fastställda limiter för utnyttjandegrad av säkerhetsmassan, andelen finansiering via säkerställda obligationer av total finansiering samt andelen finansiering via säkerställda obligationer i relation till balansomslutningen.

Strukturen på bankens två säkerhetspooler den 31 december 2021 framgår av tabellerna nedan.

Tabell 10.3.1

miljoner euro	Intecknade tillgångar		Icke intecknade tillgångar	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Egetkapitalinstrument				
Räntebärande värdepapper	314	314	407	407
varav säkerställda obligationer	129	129	268	268
varav emitterade av offentlig sektor	19	19	54	54
varav emitterade av icke-finansiella företag			30	30
varav ej säkerställda obligationer emitterade av finansiella företag	166	166	55	55
Övriga tillgångar	2 092		3 803	
Summa	2 406		4 225	

Syfte med inteckning, redovisat värde

miljoner euro	Matchande skulder
Centralbanksfinansiering	610
Säkerställda obligationer	1 196
Övrigt	0
Summa	1 806

Tabell 10.4.1

Inkluderade tillgångar i säkerhetspoolen		
miljoner euro	Säkerhetspoolen Finland	Säkerhetspoolen Sverige
Lån	1 095	990
Fyllnadssäkerheter	125	0
Övriga	0	0
Totalt	1 220	990

Säkerhetstyp

Lånevoly, %	Säkerhetspoolen Finland	Säkerhetspoolen Sverige
Egnahemshus & lägenheter	100	100
Flerfamiljsbostäder	0	0
Kommersiella	0	0
Jord- och skogsbruk	0	0
Offentlig sektor	0	0
Totalt	100	100

Nyckeltal

	Säkerhetspoolen Finland	Säkerhetspoolen Sverige
Antal lån	12 509	5 596
Antal låntagare	7 776	3 439
Genomsnittlig lånevoly, tusen euro	90	182
Översäkerheter, nominellt, %	43	35
Vägt LTV, %	55	57
FX-risk ¹	0	0

¹All valutarisk är säkrad.

Regional distribution

	Lånevoly, %
Säkerhetspoolen Finland	
Helsingfors region, Södra Finland	43,1
Tammerfors region, Birkaland	12,4
Åbo region, Västra Finland	15,1
Åland	21,6
Övriga	7,8
Summa	100,0

Regional distribution

	Lånevoly, %
Säkerhetspoolen Sverige	
Stockholms län	57,9
Sydsverige	14,8
Västsverige	15,0
Övriga	12,3
Summa	100,0

LTV-nivå								
miljoner euro	0–10%	10–20%	20–30%	30–40%	40–50%	50–60%	60–70%	Summa
Säkerhetspoolen Finland								
Lånevolym	10	35	69	111	178	237	455	1 095
Lånevolym, %	0,9	3,2	6,3	10,1	16,3	21,6	41,6	100,0
Säkerhetspoolen Sverige								
Lånevolym	4	20	47	99	207	191	423	990
Lånevolym, %	0,4	2,0	4,7	10,0	20,9	19,3	42,7	100,0

Kreditens ålder							
miljoner euro	0–12 M	12–14 M	24–36 M	36–60 M	60 M–	Summa	
Säkerhetspoolen Finland							
Lånevolym		122	145	133	202	493	1 095
Lånevolym, %		11,1	13,2	12,1	18,4	45,0	100,0
Säkerhetspoolen Sverige							
Lånevolym		357	200	73	173	188	990
Lånevolym, %		36,0	20,2	7,4	17,4	18,9	100,0

Kreditkvalitet, betalningsförseningar					
miljoner euro	31–60 D	61–90 D	90+D	Summa	
Säkerhetspoolen Finland					
Lånevolym		0,3	0,1	0,0	0,4
Lånevolym, %		0,0	0,0	0,0	0,0
Säkerhetspoolen Sverige					
Lånevolym		0,6	0,2	0,0	0,8
Lånevolym, %		0,0	0,0	0,0	0,0

Utestående emissioner							
ISIN	Nominellt belopp	Valuta	Emissionsdatum	Förfalldatum	Kupong	Ränta	
Säkerhetspoolen Finland							
XS0876678391	100	EUR	30.01.2013	30.01.2023	2,750	Fast	
XS1496878742	250	EUR	29.09.2016	29.09.2023	0,000	Fast	
FI4000375241	300	EUR	19.03.2019	19.03.2024	0,125	Fast	
FI4000490677	200	EUR	24.02.2021	24.11.2024	0,000	Rörlig	
Säkerhetspoolen Sverige							
SE0013359627	2 000	SEK	12.05.2020	12.05.2025	0,405	Rörlig	
SE0013360419	5 500	SEK	10.09.2021	10.09.2026	0,393	Rörlig	

10.5 RATING

Ålandsbanken har kreditbetyget BBB/A-2 från ratinginstitutet Standard & Poor's Global Ratings med positiv utsikt för långfristig och kortfristig upplåning. Ålandsbankens säkerställda obligationer har kreditbetyget AAA med stabil utsikt.

Utgångspunkten för kreditbetyget för en finländsk eller svensk bank är A– vilket därefter kan höjas eller sänkas på basen av institutsspecifika karaktäristika. En av bankens styrkor är, enligt Standard & Poor's, att man bedriver affärsverksamhet i ekonomiskt stabila regioner i Finland och Sverige. Samtidigt leder detta till koncentrationsrisker samt större känslighet för förändringar på fastighetsmarknaderna i Finland och Sverige. Banken bedöms ha en sund finansieringsstruktur, stödd av stabil kundinlåning och emitterade säkerställda obligationer, samt en stark riskjusterad kapitalisering och låga kreditförluster.

10.6. ÅTERHÄMTNING OCH RESOLUTIONSPLANERING

Banken upprätthåller i enlighet med EU:s direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och resolution (2014/59/EU) en återhämtningsplan som omfattar åtgärder som kan vidtas för att kapitalisera och säkerställa likviditeten i en krissituation. Syftet med planen är att förbereda banken för att hantera ett eventuellt likviditetsunderskott eller

en likviditetskris genom olika handlingsalternativ. Planen inbegriper tillvägagångssätt för att täcka ett flertal olika krissituationer.

Eftersom banker tillhandahåller centrala tjänster för medborgare, företag och ekonomin måste bankernas ekonomiska svårigheter hanteras kontrollerat, snabbt och effektivt. Verket för finansiell stabilitet upprättar resolutionsplaner för de finländska bankerna. Syftet med planerna är att skapa så bra beredskap för bankkriser att sannolikheten för att en bank fallerar minskar och att en sådan eventuell kris förorsakar samhället så små olägenheter som möjligt i form av kostnader eller störningar i kritiska funktioner.

I samband med upprättandet av resolutionsplanen fastställer Verket för finansiell stabilitet ett institutsspecifikt minimikrav för kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL-kravet). Syftet är att säkerställa att bankerna har tillräckligt stora egna tillgångar och sådana skuldinstrument som kan användas i en kris för att täcka förluster och kapitalisera banken. Verket för finansiell stabilitet har under 2021 fastställt ett formellt MREL-krav för Ålandsbanken. Kravet innebär dock i praktiken inget extra krav på kapital utöver de minimikrav som redan finns avseende bankens totala kapitalrelation och bruttosoliditetsgrad. MREL-kravet är fastställt på institutsnivå, och omfattar således inte den konsoliderade situationen. MREL-kravet ska uppfyllas fullt ut från och med den 1 januari 2022.

Tabell 10.6.1

MREL-kravet	2021	2020
miljoner euro		
Totalt riskexponeringsbelopp (TREA)	1 888	1 575
Bruttosoliditetsgradens exponeringsbelopp (LRE)	6 263	5 588
Kombinerat buffertkrav (CBR)	47	39
MREL-krav	217	181
MREL-krav uttryckt i procentandel av TREA	11,5	11,5
Kärnprimärkapital	239	239
AT1-instrument	29	0
Tier 2-instrument	36	37
Kapitalbas och kvalificerade skulder som kan användas för att täcka MREL-kravet	305	276

11. Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för att resultat, eget kapital eller värde minskar till följd av förändringar i priser och riskfaktorer på finansiella marknader. Marknadsrisk inkluderar ränterisk, valutarisk och aktierisk.

11.1 RISKHANTERING

Bankens styrelse beslutar om riskkaptiten och fastställer limiter för ränterisk, valutarisk och aktierisk. Bankens marknadsrisker är låga och primärt av strukturell natur. Ränterisk och valutarisk hanteras av bankens Treasury-funktion. Positioner säkras i samband med att de kommer in i balansen samt löpande i enlighet med de principer som bankens styrelse beslutat om samt i enlighet med de processer som Treasury-funktionen etablerat. Aktierisk hanteras av Bankens styrelse eller av verkställande direktören.

Marknadsrisker i koncernen följs upp och analyseras centralt av Risk Control, som rapporterar direkt till verkställande direktören månadsvis och kvartalsvis till styrelsen i samband med koncernens riskrapport. Riskrapporten skickas till Finansinspektionen regelbundet. Kontroll och rapportering utvärderas av bankens internrevision.

11.2 RÄNTERISK

Med ränterisk avses såväl risken för minskat räntenetto (räntenetterisk) som risken för ofördelaktiga värdeförändringar i bankens räntebärande tillgångar och skulder (värdeförändringsrisk) till följd av förändringar i marknadsräntor. Ränterisk uppstår primärt på grund av att räntebärande tillgångar och skulder har olika räntebindningstider och återprissätts vid olika tidpunkter.

Banken mäter ränterisken genom känslighetsanalyser av räntenettet respektive värdet på räntebärande tillgångar och skulder i scenarier där räntekurvan stressas på olika sätt.

Tabell 11.2.1 visar räntebärande tillgångar och skulder som förfaller till ny räntesättning i respektive tidsintervall med antagandet om att avistainlåning förfaller dag ett.

11.2.1 Räntenetterisk

Räntenetterisken mäts som känsligheten i räntenettet över de kommande tolv månaderna under antagandet om en oförändrad balansräkning. Positionerna i balansräkningen räntejusteras vid deras kontraktsmässiga eller antagna räntejusteringstidpunkt. Avistainlåningens räntebindningstid i modellen är satt till en dag. För debenturlån används inlösendatum. I modellen har banken gjort affärsmässiga antaganden om hur olika poster reagerar vid olika skiften. Räntenetterisken mäts per väsentlig valuta i enlighet med EBA:s regelverk. Banken har en intern limit vid skiftet -50 räntepunkter.

11.2.2 Värdeförändringsrisk

Värdeförändringsrisk mäts som känsligheten i det beräknade nuvärdet av samtliga befintliga räntebärande poster. Vid beräkning av värdeförändringsrisken använder sig banken av två metoder för modellering av avistainlåningens räntebindningstider. Den första metoden ålägger avistainlåningens räntebindningstid på en dag, medan den andra metoden modellerar räntebindningstiderna för avistainlåningen baserat på EBA:s riktlinje EBA/GL/2018/02 och Basel-kommitténs regelverk. Denna beräkning leder till en snitträntejusteringstidpunkt på 2,0 respektive 1,3 år för privata och institutionella kunder, där andelen varaktiga tillgodohavanden ger en snitträntejusteringstidpunkt på 4,8 och 4,3 år för respektive insättargrupp. Den längsta räntejusteringstidpunkten ligger på fem år. Dessa räntebindningstider tillämpas i EBA:s extremvärdestest där utfallen av de sex stressscenarierna kontrolleras mot regelverkslimiten som är kopplad till bankens kärnprimärkapital.

Tabell 11.2.1

Räntebindningstider för tillgångar och skulder						
miljoner euro	<3 mån	3-6 mån	6-12 mån	1-5 år	>5 år	Totalt
Tillgångar						
Summa räntebärande tillgångar	3 867	696	1 100	890	574	7 127
Skulder						
Summa räntebärande skulder	5 157	56	128	852	10	6 203
Poster utanför balansräkningen	-562	104	-11	522	-51	3
Skillnad mellan tillgångar och skulder	-1 852	745	961	561	513	927
<i>Skillnad mellan tillgångar och skulder 2020</i>	-1 697	500	1 004	556	410	774

Debenturlånen hanteras här på samma sätt som för räntenetterrisk. Värdeförändringsrisken mäts per väsentlig valuta i enlighet med EBA:s riktlinje, och positiva utfall viktas med 50 procent. Banken har även en intern limit mot totalresultat för skiftet +100 räntepunkter.

Tabell 11.2.2.1 visar känsligheten i räntenettet respektive känsligheten i nuvärdet på räntebärande tillgångar och skulder vid parallellförskjutning av räntekurvan uppåt och nedåt med 1 procentenhet per väsentlig valuta. Värdeförändringsrisken i tabellen avser nuvärdet av samtliga räntebärande tillgångar och skulder med avistainlåningen modellerad enligt bankens regelverksmodell.

Tabell 11.2.2.2 visar effekten av de sex scenarierna i EBA:s extremvärdestest, för förändringar i det ekonomiska värdet av eget kapital, samt effekten på räntenettet i scenariot av en parallellförskjutning upp och ned. Utfallen av extremvärdestestet ligger på historiskt jämförbara nivåer, med positiva utfall för alla scenarier.

11.3 VALUTARISK

Med valutarisk avses risken för negativt resultat till följd av förändringar i kurser för valutor som banken är exponerad mot.

Bankens verksamhet sker huvudsakligen i de två basvalutorna euro och svenska kronor. En begränsad del av ut- och inlåningen sker även i andra valutor. Valutarisken hanteras främst med matchning, och den potentiella valutarisk som återstår i slutet av dagen valutabalansjusteras. Vid årsskiftet var bankens valutaexponering 0,7 miljoner euro (0,7 miljoner euro 2020). Banken använder sig också av ett statistiskt

mått på risken i koncernens valutabalans. Med en VaR-analys om 95 procent konfidensintervall och en månads prognoshorisont erhålls per årsskiftet en känslighet om cirka -9 tusen euro, att jämföras med 0,7 miljoner (totala valutarisken exponeringen) ovan.

Koncernen har en strukturell valutaposition som uppstår främst från den svenska verksamheten i filialform vars balansräkning är denominerad i svenska kronor. Filialen är kapitaliserad med filialkapital och upparbetat resultat som redovisas i svenska kronor. Syftet med positionen är att säkerställa att relationen mellan kärnprimärkapital i svenska kronor och riskexponeringsbelopp i svenska kronor är i balans med koncernens kärnprimärkapitalrelation. Den strukturella valutapositionen i svenska kronor innebär en volatilitet i övrigt totalresultat. Banken har tillstånd från Finansinspektionen att undanta den strukturella valutapositionen från kapitalkravsberäkningen.

11.4 AKTIERISK

Aktierisk är risken för värdeminskning på grund av förändringar i kurser på aktiemarknaden. Eftersom banken inte bedriver någon handel med aktier för egen räkning är aktierisken mycket begränsad. Banken är exponerad mot aktierisk genom strategiska och övriga innehav. Bankens strategiska och övriga aktieinnehav hanteras, mot bakgrund av dess syfte och karaktär, genom separata beslut av styrelsen för strategiska innehav och av verkställande direktören för övriga aktieinnehav.

Tabell 11.2.2.1

Parallellförskjutning av räntekurvan

miljoner euro	Räntepunkter	
	+100	-100
Räntenetterisk	11,2	4,2
EUR	6,2	3,3
SEK	4,5	1,3
Värdeförändringsrisk	31,3	40,0
EUR	27,6	27,1
SEK	3,1	13,5

Tabell 11.2.2.2

EU IRRBB1, Exponering för ränterisk för positioner som inte ingår i handelslagret

miljoner euro	Förändring i det ekonomiska värdet av eget kapital	Förändring i räntenetto
Tillsynsrelaterade chockscenarier		
Parallellchock upp	35,2	25,1
Parallellchock ned	37,7	7,4
Brantnings-chock	18,5	
Flacknings-chock	12,0	
Korträntechock upp	14,4	
Korträntechock ned	31,5	

12. Operativ risk

Med operativ risk avses risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller bristfälliga interna processer, mänskliga fel, systemfel eller externa händelser. Legala risker inkluderas i operativa risker. Operativa risker förekommer i all verksamhet. Det viktiga är att risktagandet är medvetet och att lämpliga åtgärder vidtas då risker som identifieras är för stora. Vilken risknivå som anses vara optimal fastställs av styrelsen och utgör bankens riskaptit.

12.1 RISKHANTERING

Målsättningen med riskhanteringen är att säkerställa att de väsentliga operativa riskerna i verksamheten identifieras och hanteras på en tillräcklig nivå i förhållande till verksamhetens art och omfattning. Adekvata rutiner för dataskydd och informationssäkerhet ska vara på plats och vidareutvecklas utifrån aktuell hotbild. Genom riskkartläggningar och -analyser samt omvärldsbevakning ser verksamheten och stödfunktionerna den aktuella hotbilden. Sannolikheten för oförutsedda betydande förluster eller hot mot anseendet ska minimeras. Ledningen samt styrelsen ska regelbundet informeras om operativa risker i verksamheten. Adekvat hantering av operativa risker är viktig för att säkra tilliten till bankens verksamhet, inte minst från kundens synvinkel. Avdelningen Operativa risker & Säkerhet ansvarar för andra försvarslinjens analys av koncernens operativa risker samt för rapportering av dessa. Det samma gäller avdelningen Compliance som analyserar och rapporterar risker från regelefterlevnadssynvinkel. Även tredje försvarslinjen analyserar koncernens risker, inklusive operativa risker. För att få en komplett lägesbild av koncernens risker ska riskkartläggningar och analyser från samtliga tre försvarslinjer ses som delar av en helhet. Avdelningarna Compliance och Operativa risker & Säkerhet tar avstamp i riskanalyserna då fokusområden för följande år tas fram.

12.2 STÖD FÖR RISKHANTERING

Det finns många sätt att ge stöd till verksamheten. Interna utbildningar är en viktig del av andra försvarslinjens stöd till verksamheten. Processer som stöder ett riskbaserat arbetssätt samt internt regelverk och kontroller är andra sätt att stöda och höja medvetenheten. Processen för produktgodkännande (NPAP) är en av de centrala processerna som främjar riskhantering redan i samband med att utvecklings- och/eller förändringsarbete inleds. Även internt regelverk som hänför sig till hantering av operativa risker och regelefterlevnad fungerar som hjälpmedel och handlingsdirektiv för verksam-

heten. Koncernen har kontinuitetsplaner för samtliga huvudprocesser samt centrala affärsenheter för att upprätthålla verksamheten och begränsa avbrott, förluster och skador i händelse av olika störningar i verksamheten. Avdelningen Operativa risker & Säkerhet ger stöd och fungerar som kravställare vad gäller kontinuitetsplanering.

På koncernnivå har försäkringar tecknats för att minska konsekvensen av realiserade risker. Det finns försäkringar för styrelse- och ledningsansvar (Directors & Officers), verksamhetsansvar (Professional Liability) och mot brottsliga handlingar (Crime). Bolagen i koncernen har utöver dessa försäkringar tecknat bolagsspecifika försäkringar.

12.3 KARTLÄGGNING AV OPERATIVA RISKER

Operativa risker i koncernen kartläggs årligen av verksamheten i första försvarslinjen genom bland annat självutvärdering. Vid självutvärderingen bedöms sannolikheten för och konsekvenserna av de operativa riskerna av verksamheten med stöd av avdelningen Operativa risker & Säkerhet. Risker som efter andra försvarslinjens analys (av Operativa risker & Säkerhet) bedöms som höga eller oacceptabla presenteras av till koncernens ledningsgrupp för att säkerställa att tillräckliga åtgärder vidtas i syfte att inte överskrida riskaptiten. Åtgärdsplanerna för att minska de höga och oacceptabla risker följs sedan upp under året.

Därutöver görs AML-CFT (Anti Money Laundering – Combating the Financing of Terrorism) riskanalys inom banken minst årligen som på motsvarande sätt rapporteras till ledning och styrelse. Även andra försvarslinjen gör riskkartläggningar så som informationssäkerhetsriskbedömning, Compliances årliga riskanalys gällande regelefterlevnad och Operativa risker & Säkerhets kartläggning av bankens operativa risker. De väsentligaste riskerna lyfts till ledning och styrelse.

Vid projektarbete tillämpas process för produktgodkännande (NPAP). Riskkartläggning är en viktig del av denna process. Med en samlad riskanalys där olika risker lyfts upp är syftet att undvika omedvetet risktagande. Nya och väsentligt förändrade produkter och tjänster ska vara säkra och fungerande då de tas i bruk.

12.4 VÄSENTLIGA OPERATIVA RISKER

Operativa riskområden som identifierats och bedömts som väsentliga av första och andra försvarslinjen och därmed kan få större effekt på verksamheten eller kan leda till större förluster eller skador presenteras nedan.

Tabell 12.1

EU OR1, Kapitalbaskrav för operativ risk och riskvägda exponeringsbelopp

		Relevant indikator			Kapitalbaskrav	Riskvägt exponeringsbelopp
		År 3	År 2	Sista året		
Bankverksamhet						
1	Bankverksamhet som omfattas av basmetoden (BIA)	0	0	0	0	0
2	Bankverksamhet som omfattas av schablonmetoden (TSA)/den alternativa schablonmetoden (ASA)	147,5	130,3	126,7	17,8	222,7
3	<i>Omfattas av schablonmetoden</i>	147,5	130,3	126,7		
4	<i>Omfattas av den alternativa schablonmetoden</i>	0	0	0		
5	Bankverksamhet som omfattas av internmätningmetoder (AMA)	0	0	0	0	0

12.4.1 Risker kopplade till manuella hantering och otillräckligt systemstöd

De krav som ställs på banker via externt regelverk för med sig ett ökat behov av IT-system som stödjer alltmer komplexa processer. Från operativ risksynvinkel betyder mer komplexa processer med många inslag manuella arbetskedan en högre risk speciellt då man vill skala upp verksamheten. För att minska riskerna behöver IT-leveranserna och utvecklingstakten vara i balans.

12.4.2 Risken för bedrägerier och misstänkta transaktioner

Detta riskområde handlar om de externa hotbilder som blir allt vanligare i finansbranschens omvärld. Allt större andel av kriminell verksamhet sker på internet och drabbar ofta kunder, men kan även vara riktat direkt mot bankerna. Det kan handla om till exempel kortbedrägerier, falska fakturor, investeringsbedrägerier eller skadlig programvara. Enorma antal transaktioner flödar dagligen genom bankerna och det medför ökad risk även för misstänkta transaktioner. För att hantera denna hotbild görs olika utbildningsinsatser för att öka medarbetares medvetenhet på området samt systembaserade körningar för att identifiera misstänkta fall. Det finns också dedikerade medarbetare inom första och andra försvarslinjen som arbetar med att stödja verksamheten med hantering av operativa risker inklusive motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism.

12.4.3 Risker kopplade till leverantörer

Banker idag är beroende av leverantörer och det handlar ofta om leverantörer av IT. För att minska riskerna är det viktigt att ha att säkerställa att en tillräcklig godkännandeprocess tillämpas då nya leverantörer tas in och att de befintliga motparterna följs upp på ett adekvat sätt. Även risker kring outsourcing viktiga att lyfta fram och hantera.

12.4.4 Risker kopplade till organisation

Banken är en liten aktör inom branschen men har ett brett utbud av tjänster. Detta innebär bland annat att det finns många interna processberoenden som behöver beaktas för att verksamheten ska löpa smidigt och rätt prioriteringar ska ske vid störningssituationer. Identifiering av såväl interna som externa beroendeförhållanden ska kartläggas i den årliga Business Impact Analysis (BIA).

12.4.5 Regelefterlevnadsrisker

Risker som hänför sig till regelefterlevnad är ytterst väsentliga. Det finns ett stort antal regelverk som ställer omfattande krav på bankernas verksamheter. Exempel på sådana regelverk är GDPR, MIFID2 och regelverk som syftar till att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism (AML-CFT). Riskanalyser som beskrivs i kapitel 12.3 ligger också till grund för de åtgärder som vidtas av banken för att åtgärda identifierade regelefterlevnadsrisker.

12.5 RISKINDIKATORER

Statistik som sammanställs månatligen utifrån incidentrapportering utgör en riskindikator och hjälper till vid bedömning av riskläget. Varje medarbetare som upptäcker en avvikelse ska registrera den varefter incidenten ska hanteras av riskägaren i första försvarslinjen. Operativa risker & Säkerhet administrerar incidenterna och stöder vid behov första försvarslinjen i hanteringsprocessen samt sammanställer rapporter om incidentläget till ledning och styrelse. Ett flertal andra riskindikatorer används internt i syfte att ge tidiga varningssignaler.

Appendix

Avstämning mellan balansräkning och kapitalbas		2021	2020	
miljoner euro				Radhänvisning i kapitalbas
Tillgångar				
Immateriella tillgångar		23,1	24,4	
varav goodwill och andra immateriella tillgångar (netto efter avdrag för tillhörande skatteskulder)		-22,8	-24,1	8
Latenta skattefordringar		4,8	5,4	
varav beror på framtida lönsamhet undantaget sådana som uppstår till följd av temporära skillnader		0,0	0,0	10
Förmånsbestämda pensionstillgångar		0,0	0,0	
varav förmånsbestämda pensionstillgångar (utöver relaterade förpliktelser, netto efter avdrag för tillhörande skatteskulder)		0,0	0,0	15
Skulder				
Uppskjutna skatteskulder		34,6	32,2	
varav beror på framtida lönsamhet undantaget sådana som uppstår till följd av temporära skillnader				10
Förmånsbestämda pensionsförpliktelser		6,3	12,3	
varav förmånsbestämda pensionstillgångar (netto efter avdrag för tillhörande skatteskulder)				15
Efterställda skulder		36,3	36,9	
varav primärkapitaltillskottsinstrument och tillhörande överkursfonder				30
varav kvalificerade poster som avses i artikel 484 (4)				33 och 47
varav direkta och indirekta egna innehav av bankens primärkapitaltillskottsinstrument				37
varav supplementärkapitalinstrument och tillhörande överkursfonder		36,4	37,0	46
varav kvalificerade poster som avses i artikel 484 (5)				47
varav direkta och indirekta egna innehav av bankens supplementärkapitaltillskottsinstrument		0,0	0,0	52
Eget kapital				
Aktiekapital		42,0	42,0	1
varav aktiekapital (netto efter avdrag för direkta och indirekta innehav av egna aktier)		42,0	42,0	1 och 16
Överkursfond		32,7	32,7	
varav kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder		32,7	32,7	1
Övriga fonder		53,1	52,7	
varav reservfond		25,1	25,1	1
varav fond för fritt eget kapital		28,0	27,6	1
Övriga reserver		3,0	6,3	
varav övrigt totalresultat		3,0	6,3	3
varav reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessakringar		0,0	0,0	11
Balanserade vinstmedel		171,6	158,6	
varav räkenskapsperiodens resultat		39,8	31,5	5 a
varav balanserade vinstmedel		131,8	127,1	2

Upplysningar om kapitalbas		2021	2020	
miljoner euro				Förordning (EU) nr 575/2013 Artikelhänvisning
Kärnprimärkapital: Instrument och reserver				
1	Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	127,9	127,5	26.1, 27,28,29
	varav aktiekapital	42,0	42,0	EBA-förteckningen 26.3
	varav överkursfond	32,7	32,7	EBA-förteckningen 26.3
	varav övriga fonder	53,1	52,7	EBA-förteckningen 26.3
2	Ej utdelade vinstmedel	140,4	127,1	26.1 c
3	Ackumulerat övrigt totalresultat (och andra reserver)	3,0	6,3	26.1
3a	Reserveringar för allmänna risker i bankrörelse			26.1 f
4	Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.3 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från kärnprimärkapitalet			486.2
5	Minoritetsintressen (tillåtet belopp i konsoliderat kärnprimärkapital)	0,0	0,0	84
5a	Delårsresultat netto efter avdrag för förutsebara kostnader och utdelningar som har verifierats av personer som har en oberoende ställning	0,0	0,3	26.2
6	Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar	271,3	261,2	Summa raderna 1–5a

	2021	2020	
Kärnprimärkapital: Lagstiftningsjusteringar			
7			
Ytterligare värdejusteringar (negativt belopp)	-0,4	-0,5	24, 105
8			
Immateriella tillgångar (netto efter avdrag för tillhörande skatteskulder) (negativt belopp)	-15,0	-19,3	36.1 b, 37
9			
Tomt fält i EU			
10			
Uppskjutna skattefordringar som är beroende av framtida lönsamhet, utom sådana som uppstår till följd av temporära skillnader (netto efter avdrag för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda) (negativt belopp)	0,0	0,0	36.1 c, 38
11			
Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	0,0	0,0	33.1 a
12			
Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp	-6,3	-2,8	36.1 d, 40, 159
13			
Eventuell ökning i eget kapital till följd av värdepapperiserade tillgångar (negativt belopp)			32.1
14			
Vinster eller förluster på skulder som värderas till verkligt värde och som beror på ändringar av institutets egen kreditrisk	0,0	0,0	33.1 b
15			
Förmånsbestämda pensionsplaner	0,0	0,0	36.1 e, 41
16			
Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna kärnprimärkapitalinstrument	-10,5	0,0	36.1 f, 42
17			
Direkt, indirekta och syntetiska innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn med vilka institutet har ett korsvist ägande som är avsett att på konstlad väg öka institutets kapitalbas (negativt belopp)			36.1 g, 44
18			
Institutets direkta, indirekta och syntetiska innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			36.1 h, 43, 45, 46, 49.2, 49.3, 79
19			
Institutets direkta, indirekta och syntetiska innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			36.1 i, 43, 45, 47, 48.1 b, 49.1-49.3, 79
20			
Tomt fält i EU			
20a			
Exponeringsbelopp för följande poster som är kvalificerade för en riskvikt på 1250 % när institutet väljer alternativet avdrag			36.1 k
20b			
varav kvalificerade innehav utanför den finansiella sektorn (negativt belopp)			36.1 k ii, 243.1 b, 244.1 b, 258
20c			
varav värdepapperiseringspositioner (negativt belopp)			36.1 k ii, 243.1 b, 244.1 b, 258
20d			
varav transaktioner utan samtidig motprestation (negativt belopp)			36.1 k iii, 379.3
21			
Uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader (belopp över tröskelvärdet på 10 %, netto efter avdrag för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda) (negativt belopp)			36.1 c, 38
22			
Belopp som överskrider tröskelvärdet på 15 % (negativt belopp)			48.1
23			
varav institutets direkta och indirekta innehav i kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn när institutet har en väsentlig investering i de enheterna			36.1 i, 48.1 b
24			
Tomt fält i EU			
25			
varav uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader			36.1 c, 38, 48.1 a
25a			
Förluster för innevarande räkenskapsår (negativt belopp)			36.1 a
25b			
Förutsebara skatter som är relaterade till kärnprimärkapitalposter (negativt belopp)			36.1 i
27			
Avdrag från kvalificerade primärkapitaltillskott som överskrider institutets primärkapitaltillskott (negativt belopp)			36.1 j
28			
Sammanlagda lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	-32,3	-22,6	Summa raderna 7-20a, 21, 22 och 25a-27
29			
Kärnprimärkapital	239,0	238,5	Rad 6 minus rad 28

		2021	2020	
Primärkapitaltillskott: instrument				
30	Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	29,4		51, 52
31	varav klassificerade som eget kapital enligt tillämpliga redovisningsstandarder	29,4		
32	varav klassificerade som skulder enligt tillämpliga redovisningsstandarder			
33	Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.4 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från primärkapitaltillskottet			486,3
34	Kvalificerande primärkapital som ingår i konsoliderat primärkapitaltillskott (inbegripet minoritetsintressen som inte tas med i rad 5) som utfärdats av dotterföretag och innehas av tredje part			85, 86
35	varav instrument som utfärdats av dotterföretag och som omfattas av utfasning			486,3
36	Primärkapitaltillskott före lagstiftningsjusteringar	29,4	0,0	Summa av raderna 30, 33 och 34
Primärkapitaltillskott: Lagstiftningsjusteringar				
37	Ett instituts direkta och indirekta innehav i egna primärkapitaltillskotts-instrument (negativt belopp)			52.1 b, 56 a, 57
38	Direkta, indirekta och syntetiska innehav av primärkapitaltillskotts-instrument i enheter i den finansiella sektorn med vilka institutet har ett korsvist ägande som är avsett att på konstlad väg öka institutets kapitalbas (negativt belopp)			56 b, 58
39	Direkta, indirekta och syntetiska innehav av primärkapitaltillskotts-instrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp över röskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			56 c, 59, 60, 79
40	Institutets direkta, indirekta och syntetiska innehav av primärkapitaltillskotts-instrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			56 d, 59, 79
41	Tomt fält i EU			
42	Avdrag från kvalificerade supplementärkapital som överskrider institutets supplementärkapital (negativt belopp)			56 e
43	Summa lagstiftningsjusteringar av primärkapitaltillskott	0,0	0,0	Summa raderna 37–42
44	Primärkapitaltillskott före lagstiftningsjusteringar	0,0	0,0	Rad 36 minus rad 43
45	Primärkapital (primärkapital = kärnprimärkapital + primärkapitaltillskott)	268,4	238,5	Summa av raderna 29 och 44
Supplementärkapital: Instrument och avsättningar				
46	Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	36,4	37,0	62, 63
47	Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.5 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från supplementärkapitalet			486,4
48	Kvalificerande primärkapital som ingår i konsoliderat supplementärkapital (inbegripet minoritetsintressen och primärkapitaltillskotts-instrument som inte tas med i raderna 5 eller 34) som utfärdats av dotterföretag och innehas av tredje part			87, 88
49	varav instrument som utfärdats av dotterföretag och som omfattas av utfasning			486,4
50	Kreditriskjusteringar	0,0	0,0	62 c och d
51	Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar	36,4	37,0	
Supplementärkapital: Lagstiftningsjusteringar				
52	Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna supplementärkapital-instrument och efterställda lån (negativt belopp)	0,0	0,0	63 b i, 66 a, 67
53	Innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			66 b, 68
54	Direkta och indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			66 c, 69, 70, 79
55	Institutets direkta och indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument			66 d, 69, 79
56	Tomt fält i EU			
57	Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital	0,0	0,0	Summa raderna 52–56
58	Supplementärkapital	36,4	37,0	Rad 51 minus rad 57
59	Totalt kapital (totalt kapital = primärkapital + supplementärkapital)	304,8	275,5	Summa av raderna 45 och 58
60	Totala riskvägda tillgångar	1 976,2	1 670,8	

	2021	2020		
Kapitalrelationer och buffertar				
61	Kärnprimärkapital, (som procentandel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet), %	12,1	14,3	92.2 a
62	Primärkapital, (som procentandel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet), %	13,6	14,3	92.2 b
63	Totalt kapital (som andel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet), %	15,4	16,5	92.2 c
64	Institutspecifika buffertkrav (krav på kärnprimärkapital i enlighet med artikel 92.1 a) plus krav på kapitalkonserveringsbuffert och kontracyklisk kapitalbuffert, plus systemriskbuffert, plus buffert för systemviktiga institut uttryckt som en procentandel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet), %	7,6	8,5	Kapitalkravsdirektivet 128, 129, 130, 131, 133
65	varav krav på kapitalkonserveringsbuffert, %	2,5	2,5	
66	varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert, %		0,0	
67a	varav buffert för globalt systemviktiga institut eller för annat systemviktigt institut, %		0,0	
68	Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet), %	7,6	9,8	Kapitalkravsdirektivet 128
Belopp under tröskelvärdena för avdrag (före fastställande av riskvikt)				
72	Direkta och indirekta innehav i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)			36.1 h, 46, 45, 56 c, 59, 60, 66 c, 69, 70
73	Institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter godtagbara korta positioner)			36.1 i, 45, 48
74	Tomt fält i EU			
75	Uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader (belopp under tröskelvärdet på 10 %, netto efter avdrag för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda)			36.1 c, 38, 48
Tak som ska tillämpas på inkludering av avsättningar i supplementärkapitalet				
76	Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av schablonmetoden (före tillämpningen av taket)			62
77	Tak för inkludering av kreditriskjusteringar i supplementärkapitalet enligt schablonmetoden			62
78	Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av internmetoden (före tillämpning av taket)		0,0	62
79	Tak för inkludering av kreditriskjusteringar i supplementärkapitalet enligt internmetoden	3,0	3,0	62
Kapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang (får endast tillämpas mellan den 1 januari 2014 och den 1 januari 2022)				
80	Nuvarande tak för kärnprimärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang			484.3, 486.2 och 486.5
81	Belopp som utesluts från kärnprimärkapital på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen av förfallodagar)			484.3, 486.2 och 486.5
82	Nuvarande tak för kärnprimärkapitaltillskottsinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang			484.4, 486.3 och 486.5
83	Belopp som utesluts från primärkapitaltillskott på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)			484.4, 486.3 och 486.5
84	Nuvarande tak för supplementärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang			484.5, 486.4 och 486.5
85	Belopp som utesluts från supplementärkapital på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)			484.5, 486.4 och 486.5

Kapitalinstrumentens viktigaste delar – Kärnprimärkapitalinstrument				
1	Emittent	Ålandsbanken Abp	Ålandsbanken Abp	Ålandsbanken Abp.
2	Unik identifieringskod	FI0009001127	FI0009000103	SE0013360153
3	Reglerande lagar för instrumentet	Finsk lag	Finsk lag	Finsk lag
	Rättslig behandling			
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Kärnprimärkapital	Kärnprimärkapital	Primärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Kärnprimärkapital	Kärnprimärkapital	Primärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå) /individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp	Aktiekapital i enlighet med CRR 575/2013 art. 28	Aktiekapital i enlighet med CRR 575/2013 art. 28	Supplementärkapital-instrument enligt CRR 575/2013 art. 63
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital	28,9 miljoner euro	13,1 miljoner euro	29,4 miljoner euro
9	Instrumentets nominella belopp	28,9 miljoner euro	13,1 miljoner euro	300 miljoner SEK / 29,4 miljoner euro
9a	Emissionspris	N/A	N/A	100 procent
9b	Inlösenpris	N/A	N/A	100 procent av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Aktieägarkapital	Aktieägarkapital	Skuld – upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	N/A	N/A	24.03.2021
12	Eviga eller tidsbestämda	Eviga	Eviga	Eviga
13	Ursprunglig förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag	Ingen förfalldag
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Nej	Nej	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	N/A	N/A	24.03.2026
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	N/A	N/A	Varje räntebetalningsdag efter första inlösendatum
	Kuponger/utdelningar			
17	Fast eller rörlig utdelning/kupong	N/A	N/A	Rörlig
18	Kupongränta och eventuell tillhörande index	N/A	N/A	STIBOR 3M + 3,75 %
19	Förekomst av utdelningsstopp	N/A	N/A	N/A
20a	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Helt skönsmässigt	Helt skönsmässigt	Obligatoriskt
20b	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Helt skönsmässigt	Helt skönsmässigt	Obligatoriskt
21	Förekomst av step-up eller annat incitament för återlösen	N/A	N/A	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	N/A	N/A	N/A
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	N/A	N/A	Icke-konvertibla
24	Om konvertibla, konverteringstrigger(s)	N/A	N/A	N/A
25	Om konvertibla, helt eller delvis	N/A	N/A	N/A
26	Om konvertibla, omräkningskurs	N/A	N/A	N/A
27	Om konvertibla, obligatorisk eller frivillig konvertering	N/A	N/A	N/A
28	Om konvertibla, typ av instrument som konverteringen görs till	N/A	N/A	N/A
29	Om konvertibla, emittent för det instrument som konverteringen görs till	N/A	N/A	N/A
30	Nedskrivningsdelar	N/A	N/A	Ja
31	Om nedskrivning, nedskrivningstrigger(s)			Om Ålandsbanken Abp:s eller koncernens kärnprimärkapitalrelation understiger 7 %.
		N/A	N/A	
32	Om nedskrivning, fullständig eller delvis	N/A	N/A	50 %
33	Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	N/A	N/A	Permanent
34	Om nedskrivningen är tillfällig, uppskrivningsmekanism	N/A	N/A	N/A
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation, instrument näst i tur	Supplementärkapitalinstrument	Supplementärkapitalinstrument	Supplementärkapitalinstrument
36	Delar av övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, delar som inte uppfyller kraven	N/A	N/A	N/A

N/A = Frågan är inte tillämplig för instrumentet

Kapitalinstrumentens viktigaste delar – Supplementärkapitalinstrument				
1	Emittent	Ålandsbanken Abp	Ålandsbanken Abp	Ålandsbanken Abp.
2	Unik identifieringskod	F14000266580	SE0011116037	SE0016274294
3	Reglerande lagar för instrumentet	Finsk lag	Finsk lag	Finsk lag
	Rättslig behandling			
4	Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Supplementärkapitalinstrument	Supplementärkapitalinstrument	Supplementärkapital
5	Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapitalinstrument	Supplementärkapitalinstrument	Supplementärkapital
6	Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå) /individuell och grupp (undergruppsnivå)	Individuell och grupp	Individuell och grupp	Individuell och grupp
7	Instrumenttyp	Supplementärkapitalinstrument enligt CRR 575/2013 art. 63	Supplementärkapitalinstrument enligt CRR 575/2013 art. 63	Supplementärkapitalinstrument enligt CRR 575/2013 art. 63
8	Belopp som redovisas i lagstadgat kapital	2,3 miljoner euro	19,5 miljoner euro	14,6 MEUR
9	Instrumentets nominella belopp	2,3 miljoner euro	200 milj. sek/ 19,5 milj. euro	150,0 milj. sek/ 14,6 milj. euro
9a	Emissionspris	100 %	100 %	100 %
9b	Inlösenpris	100 % av nominellt belopp	100 % av nominellt belopp	100 % av nominellt belopp
10	Redovisningsklassificering	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde
11	Ursprungligt emissionsdatum	19.6.2017	15.5.2018	16.12.2021
12	Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämda	Tidsbestämda	Tidsbestämda
13	Ursprunglig förfalodag	18.8.2037	15.5.2038	16.12.2041
14	Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja
15	Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	18.8.2022	15.5.2023	16.12.2026
16	Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	Årligen på räntebetalningsdagen efter första inlösendatum	Årligen på räntebetalningsdagen efter första inlösendatum	Årligen på räntebetalningsdagen efter första inlösendatum
	Kuponger/utdelningar			
17	Fast eller rörlig utdelning/kupong	Fast	Rörlig	Rörlig
18	Kupongränta och eventuellt tillhörande index	3,75 %	Stibor 3M +2,40 %	STIBOR 3M + 2,15 %
19	Förekomst av utdelningsstopp	N/A	N/A	N/A
20a	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
20b	Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Obligatoriskt	Obligatoriskt	Obligatoriskt
21	Förekomst av step-up eller annat incitament för återlösen	Nej	Nej	Nej
22	Icke-kumulativa eller kumulativa	N/A	N/A	N/A
23	Konvertibla eller icke-konvertibla	Icke-konvertibla	Icke-konvertibla	Icke-konvertibla
24	Om konvertibla, konverteringstrigger(s)	N/A	N/A	N/A
25	Om konvertibla, helt eller delvis	N/A	N/A	N/A
26	Om konvertibla, omräkningskurs	N/A	N/A	N/A
27	Om konvertibla, obligatorisk eller frivillig konvertering	N/A	N/A	N/A
28	Om konvertibla, typ av instrument som konverteringen görs till	N/A	N/A	N/A
29	Om konvertibla, emittent för det instrument som konverteringen görs till	N/A	N/A	N/A
30	Nedskrivningsdelar	Ja	Ja	Ja
31	Om nedskrivning, nedskrivningstrigger(s)	Om Ålandsbanken Abp:s eller koncernens kärnprimärkapitalrelation understiger 7 procent	Om Ålandsbanken Abp:s eller koncernens kärnprimärkapitalrelation understiger 7 procent	Om Ålandsbanken Abp:s eller koncernens kärnprimärkapitalrelation understiger 7 procent
32	Om nedskrivning, fullständig eller delvis	50 %	50 %	50 %
33	Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	Permanent	Permanent	Permanent
34	Om nedskrivningen är tillfällig, uppskrivningsmekanism	N/A	N/A	N/A
35	Position i prioriteringshierarkin för likvidation, instrument näst i tur	Seniora skulder	Seniora skulder	Seniora skulder
36	Delar av övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej
37	Om ja, delar som inte uppfyller kraven	N/A	N/A	N/A

N/A = Frågan är inte tillämplig för instrumentet

Upplysningar om övergångsregeln för IFRS 9 enligt CRR artikel 473a

miljoner euro		
Tillgängligt kapital (belopp)		
1	Kärnprimärkapital	239,0
2	Kärnprimärkapital om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade riskförluster inte tillämpats	238,5
3	Primärkapital	268,4
4	Primärkapital om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade riskförluster inte tillämpats	267,9
5	Totalt kapital	304,8
6	Totalt kapital om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade kreditförluster inte tillämpats	304,3
Riskvägda tillgångar (belopp)		
7	Totala riskvägda tillgångar	1 976,2
8	Totala riskvägda tillgångar om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade kreditförluster inte tillämpats	1 976,2
Kapitalkvoter		
9	Kärnprimärkapital (i procent av riskexponeringsbeloppet)	12,1
10	Kärnprimärkapital (i procent av riskexponeringsbeloppet) om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade kreditförluster inte tillämpats	12,1
11	Primärkapital (i procent av riskexponeringsbeloppet)	13,6
12	Primärkapital (i procent av riskexponeringsbeloppet) om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade kreditförluster inte tillämpats	13,6
13	Totalt kapital (i procent av riskexponeringsbeloppet)	15,4
14	Totalt kapital (i procent av riskexponeringsbeloppet) om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade kreditförluster inte tillämpats	15,4
Bruttosoliditetsgrad		
15	Totalt exponeringsmått för bruttosoliditetsgrad	6 272,9
16	Bruttosoliditetsgrad, %	4,3
17	Bruttosoliditetsgrad om övergångsbestämmelser för IFRS 9 eller analoga förväntade kreditförluster inte tillämpats, %	4,3

EU LI1, Skillnader mellan konsolideringen enligt redovisningsregler och konsolideringen enligt tillsynskrav samt avstämning mellan kategorier i finansiella rapporter och riskkategorier enligt tillsynskrav

miljoner euro	Bokförda värden såsom de rapporteras i offentliggjorda finansiella rapporter	Bokförda värden för poster					Inte föremål för kapitalbaskrav eller föremål för avdrag från kapitalbas
		Föremål för kreditriskramen	Föremål för motpartscreditriskramen	öremål för värdepappersiseringsramen	Föremål för marknadsriskramen		
Uppdelning efter tillgångsklass enligt balansräkningen i de offentliggjorda finansiella rapporterna							
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	893,7	893,7					
Skuldebrev	717,9	717,9					
Fordringar på kreditinstitut	64,4	64,4					
Fordringar på allmänheten o offentlig sektor	4 787,8	4 787,8					
Aktier och andelar	29,7	29,7					
Derivatinstrument	13,0		13,0			13,0	
Immateriella och materiella tillgångar	57,7	42,6					15,0
Uppskjutna skattefordringar	4,8	4,8					
Övriga tillgångar	34,3	34,3					
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	31,3	31,3					
Aktuella skattefordringar	0,1	0,1					
Totala tillgångar	6 634,6	6 606,6	13,0	0,0	13,0	13,0	15,0
Uppdelning efter skuldklass enligt balansräkningen i de offentliggjorda finansiella rapporterna							
Skulder till kreditinstitut	867,5						
Skulder till allmänheten	4 070,1						
Emitterade skuldebrev	1 196,5						
Derivatinstrument	6,8		6,8			6,8	
Skatteskulder	38,8						
Övriga skulder	49,8						
Avsättningar	0,4						
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	36,4						
Efterställda skulder	36,3						
Eget kapital	331,9						
Totala skulder	6 634,6	0,0	6,8	0,0	6,8	6,8	0,0

EU LI2, Huvudsakliga källor till skillnader mellan exponeringsbelopp enligt tillsynskrav och bokförda värden i finansiella rapporter

	Summa	Poster som är föremål för			Marknads- riskramen
		Kreditriskramen	Värdepapper- iseringsramen	Motpartskredit- riskramen	
Belopp för tillgångars bokförda värde enligt konsolideringen enligt tillsynskrav (enligt mall LI1)	6 634,6	6 606,6		13,0	13,0
Belopp för skulders bokförda värde enligt konsolideringen enligt tillsynskrav (enligt mall LI1)	6,8	0,0		6,8	6,8
Totalt nettobelopp enligt konsolideringen enligt tillsynskrav	6 627,8	6 606,6		6,2	6,2
Belopp utanför balansräkningen	1 045,3	1 045,3			
Skillnader i värderingar	(0,4)	(0,4)			
Skillnader på grund av olika nettningsregler, utöver de som redan är inbegripna på rad 2					
Skillnader på grund av beaktande av avsättningar					
Skillnader på grund av användning av kreditriskreducerande metoder	(176,2)	(176,2)			
Skillnader på grund av kreditkonverteringsfaktorer	(824,4)	(824,4)			
Skillnader på grund av värdepapperisering med risköverföring					
Andra skillnader					
Exponeringsbelopp som beaktas för tillsynsändamål	6 672,1	6 650,8	0,0	6,2	6,2

Ålandsbanken Abp
Besöksadress huvudkontor: Nygatan 2, Mariehamn

Postadress: PB 3, AX-22101 Mariehamn, Åland, Finland. Tfn 0204 29 011. Fax 0204 291 228
BIC AABAFI22 www.alandsbanken.fi info@alandsbanken.fi

ÅLANDSBANKEN